

Musikbibliotek 2.0

Förmedling av institutionen och individen på folkbibliotekens musikbloggar

Andreas Johansson

Examensarbete (30 högskolepoäng) i biblioteks- och informationsvetenskap för
masterexamen inom ABM-masterprogrammet vid Lunds universitet.

Handledare: Isto Huvila

År: 2012

© Andreas Johansson

Title

Musikbibliotek 2.0: Förmedling av institutionen och individen på folkbibliotekens musikbloggar

Abstract

This master's thesis examines the use of blogs at public libraries to mediate music. With a methodological framework based on genre theory, developed by Sara Kjellberg, seven music blogs run by seven separate Swedish public libraries are studied in detail, within the context of Library 2.0 and Web 2.0. The questions that the study is set to answer are: "How do public libraries use digital and social media tools, blogs in particular, to mediate their music collections and activities?"; "In what ways do the blogs relate to the library as institution and the individual librarians respectively, and how are they represented on the blogs?"; and finally, "In what ways has Web 2.0 changed the conditions for and practices of culture mediation in the public libraries, and how do their music blogs relate to that change?".

The method is based on the rhetorical genre theory of Carolyn C. Miller and John Swales, in which genres are seen as socially agreed on tools to use for certain communicative purposes. The study finds that the music blogs relate to what is called hybrid genres, where a number of more or less related communicative purposes, contexts, and forms and contents, are intertwined. The music blogs run by public libraries consist of an amalgam of various ancestral genres such as the reference interview, music journalism, and the private journal, and fuse the personal musical interest of the individual librarians with the general work of the public library as an institution. The blogs appear to be dependent on the individual writer's interest in and passion for both music and blogging, which in turn can be related to the various ideas concerning Web 2.0, Library 2.0 and contemporary cultural economics presented in the study.

Keywords

Musikbibliotek, folkbibliotek, bloggar, bibliotek 2.0, webb 2.0, sociala medier, förmedling, genreanalys

Music libraries, public libraries, blogs, Library 2.0, Web 2.0, social media, mediation, genre analysis

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	5
1.1 Bakgrund och problemformulering.....	5
1.2 Syfte.....	7
1.3 Frågeställningar.....	7
1.4 Begrepp och terminologi.....	7
1.5 Uppsatsens disposition.....	8
2. Teori och metod.....	10
2.1 Vad är genre?	10
2.1.1 Bachtin och Miller: genre som social aktivitet.....	11
2.1.2 Swales: genre och diskursgemenskap.....	14
2.1.2.1 <i>Diskursgemenskap</i>	14
2.1.2.2 <i>Genredefinition</i>	15
2.1.3 Yates och Orlikowski: abstraktion och normativitet.....	18
2.1.4 Berkenkotter och Huckin: genrekunskap.....	19
2.1.5 Sammanfattning: genre som hermeneutisk cirkel.....	20
2.2 Genre inom biblioteks- och informationsvetenskap.....	21
2.3 Digitala genrer.....	23
2.3.1 Läsning och navigation.....	23
2.3.2 Genretyper.....	24
2.4 Varför genre teori?.....	25
2.5 Metod	26
2.5.1 Syfte: varför?.....	27
2.5.2 Form: hur?.....	27
2.5.3 Innehåll: vad?.....	27
2.5.4 Kontext: vem och var?.....	28
2.6 Urval.....	28
3. Tidigare forskning: litteraturgenomgång.....	30
3.1 Biblioteket och samtiden.....	30
3.2 Webb och bibliotek 2.0.....	33
3.2.1 Kritik mot webb 2.0.....	35
3.2.2 Begreppet 2.0 idag?.....	36
3.3 Bloggar.....	37
4. Genreanalys.....	39
4.1 Presentation av resultat.....	40
4.1.1 Syfte.....	40
4.1.1.1 <i>Övergripande syfte</i>	40
4.1.1.2 <i>Uttryckt syfte</i>	41
4.1.1.3 <i>Underförstått syfte</i>	42
4.1.2 Form.....	45
4.1.2.1 <i>"Navigation mode"</i>	45
4.1.2.2 <i>"Reading mode"</i>	46
4.1.3 Innehåll.....	48
4.1.3.1 <i>Notiser och krönikor</i>	49
4.1.3.2 <i>Musikförmedling</i>	51
4.1.4 Kontext.....	53
4.1.4.1 <i>Diskursgemenskaper: bibliotek respektive musik</i>	53

4.1.4.2 <i>Mottagarna</i>	55
4.1.4.3 <i>Ancestral genres</i>	55
4.2 Sammanfattning: folkbibliotekens musikbloggar som hybridgenre.....	56
5. Diskussion.....	59
5.1 Rekapitulation av forskningsfrågorna.....	59
5.1.1 Musikförmedling.....	60
5.1.2 Webb och bibliotek 2.0.....	61
5.2 Slutdiskussion.....	62
6. Referenser.....	64
6.1 Primärkällor.....	64
6.2 Litteratur.....	64
7. Bilagor.....	68
7.1 Bilaga 1.....	68

1. Inledning

1.1 Bakgrund och problemformulering

Det senaste årtiondet har många aspekter av vår kulturkonsumtion kommit att förändras i grunden, genom den digitala teknologins intåg i vår vardag. All världens litteratur finns några knapptryck bort, om inte direkt tillgängliga genom digitaliseringsprojekt som exempelvis Google Books, så inte långt ifrån genom enorma internationella bokhandlare – eller, om man har tur, som e-böcker från ens lokala bibliotek. Genom höghastighetsuppkopplingar i våra datorer och smartphones har vi idag direkt tillgång till musik, filmer, tv-program, och alla möjliga nyhetsmedier, som nedladdningsbara filer eller streamade direkt i programvaran, legalt som illegalt, kostnadsfritt eller ej. 2011 var till exempel första året som försäljningen av digital musik gick om de fysiska försäljningssiffrorna (Gustin 2012), och detta rör endast nedladdad, lagligt inhandlad musik, vid sidan om de oräkneliga alternativ som finns. Exempelen kan göras många på hur vår dagliga konsumtion av kultur och information blir allt mer baserad på digital teknologi.

En viktig del av samtida digital musikkonsumtion är den sociala aspekten. Användarna är inte längre bara konsumenter; de är lika mycket producenter, recensenter, distributörer och uttolkare, i ett världsomspännande nätverk av lika- och olikriktade. Musiktjänsten Spotify är exempelvis inte bara en massiv databas av musik för streaming, utan i första hand ett verktyg för användarna att dela med sig av låtar och sina specialgjorda spellistor genom allsköns sociala medier, där varje användare blir sin egen digitala omgivnings musikbibliotekarie. Att som musiker sprida sitt eget material över sociala medier är inte längre en svårighet, och mellanhänderna mellan upphovsperson och lyssnare är överbryggade sedan flera år tillbaka. Genom bloggar byggs subkulturella nätverk av musikentusiaster och samlare upp, där svåråtkomlig och okänd musik sprids fritt – inte sällan med rättighetsinnehavarnas goda vilja bör tilläggas, i en tid där ställningskriget mellan fildelare och kommersiella krafter trappas upp gång på gång. Genom bloggarnas taggfunktioner skapas nya ämnesklassifikationer, där skribenterna själva blir experterna som skapar sin egen ordning i informationsflödet. Förmedlandet av musik ligger inte längre i händerna på journalister och bibliotekarier, de tidigare experterna, utan hos allmänheten.

Idag står folkbiblioteken därför inför ett vägval. I och med hur den tekniska utvecklingen påverkat konsumtionen av musik, där det fysiska formatet fått backa till förmån för först nedladdad och under de senaste åren streamad musik, har synen på

musik som i första hand fysiska dokument förändrats, även på folkbiblioteken. Enligt statistik hämtad från SCB har utlånen av musikfonogram på riksnivå minskat successivt från 2003 års 3,8 miljoner utlån, till 2009 års 2,6 miljoner (SCB 1). Likaså har den sammanlagda mängden nyförvärv stadigt minskat, parallellt med nedgången i utlån (SCB 2). Ambitiösa lösningar för digital musikförmedling som exempelvis Musikwebb från Bibliotekstjänst har mötts av utebliven succé, och för idag en tynande tillvaro undangömda på enstaka bibliotek webbplatser. Till skillnad från exempelvis Danmark, där musikförmedling är inskriven i bibliotekslagen (Biblioteksloven LBK nr 914), förpliktar den svenska motsvarigheten endast "främjande av intresse för läsning och litteratur, information, upplysning och utbildning samt kulturell verksamhet" (Bibliotekslag 1996:1596). Även om AV-medier som film och musik varit standard på biblioteken i flera årtionden, och allt färre bibliotek saknar tv-spel, är deras närvaro i bibliotekens samlingar främst baserad på efterfrågan, som den parallella statistiken från SCB påtalar.

Frågan är vad det finns för alternativ och möjligheter för biblioteken när det kommer till musikförmedling, när det fysiska fonogrammet tycks vara på väg ut ur bilden? När en stor del av låntagarna har fri tillgång till ett världsomfattande musikbibliotek i fickan genom sin smartphone, vilken roll kan biblioteket med dess begränsade resurser ha? Vilken roll har biblioteket tagit sig de senaste åren, och hur arbetar biblioteken med musikförmedling i den digitala världen? Sett i förhållande till folkbibliotekens grunduppdrag, att bidra till kulturell och intellektuell stimulans och bildning hos allmänheten, tycks förmedlingen av musik hamnat på efterkälken, främst i jämförelse med hur musik kommuniceras, förmedlas och delas genom sociala medier och teknologier, från upphovspersoner och användare till andra användare.

Jag har valt att studera folkbibliotekens musikbloggar av ett antal skäl. Rent pragmatiskt så finns det en hel del studier kring digitala medier och bibliotekens förhållande till dem, liksom mer direkta analyser av bloggar utifrån olika perspektiv. Bloggar har de senaste fem-sex åren varit ett hett ämne inom biblioteks- och informationsvetenskap (Lindskoug & Ragnhildsdottir 2011; Boberg & Ragnestam 2008; Kjellberg 2010, etc.), men mig veterligen har ingen fokuserat specifikt på musikbloggar, i synnerhet inte de som drivs av folkbibliotek. Dessutom är renodlade musikbloggar en av de få musikförmedlingsverksamheter i digital miljö som biblioteken tycks arbeta kontinuerligt med i dagsläget. Bortsett från mitt privata intresse för digital musikkultur och bibliotekens musikförmedling, både som musiker, musikvetare och bibliotekarie, är just folkbibliotekens musikbloggar ett intressant fenomen i sig själva. Som jag kommer att visa i studien kan de i mångt och mycket ses som en skärningspunkt mellan olika typer av kommunikation. I sin utformning och textframställning står de mellan det anonymt institutionella, där de representerar ett kommunalt bibliotek, och det personliga, där texterna presenterar en individs synpunkter och erfarenheter kring musiken.

Att fokusera på just bloggmediet som forum för musikförmedling är dessutom intressant eftersom det är den främsta möjligheten för folkbibliotek att använda webben för att förmedla en enskild medietyp. Medan samtliga folkbibliotek har någon form av ordinarie webbplats huserad i kommunens officiella webbplattform, och många använder andra sociala medier som Facebook och Twitter, blir dessa kanaler

för bibliotekens samlade verksamheter: från praktisk information om öppettider och programverksamhet till tips inom alla medieområden. Möjligheten att starta upp ett obegränsat antal bloggar ger biblioteken en chans att koncentrera allt sitt intresse för ett medium eller en genre till en enskild kanal.

1.2 Syfte

Syftet med denna uppsats är att åskådliggöra de metoder för digital musikförmedling som används inom folkbiblioteksvärlden, som en del i den utveckling som har kommit att kallas bibliotek 2.0 och webb 2.0. Genom att detaljstudera ett urval bloggar med uttalad inriktning mot musik drivna av folkbibliotek, utifrån ett genreteoretiskt perspektiv, vill jag problematisera, analysera och diskutera hur biblioteken använder sig av sociala medier för att förmedla musik.

1.3 Frågeställningar

Genom att besvara följande frågeställningar vill jag dels försöka positionera och problematisera folkbibliotekens digitala musikförmedling inom den samtida kontext som beskrivs i kapitel 3, dels bidra till mer djuplodad kunskap om och förståelse av folkbibliotekens arbete med digital förmedling, både av musik som andra medier.

- Vilka former tar sig digital förmedling av musik inom folkbibliotekssfären, i synnerhet den som sker genom bloggar?
- Hur relaterar folkbibliotekens musikbloggar till biblioteksinstitutionen respektive de individuella skribenterna, och hur representeras de på bloggarna?
- På vilket sätt har förutsättningarna för förmedling av musik och annan kultur förändrats genom webb 2.0, och hur kan folkbibliotekens musikbloggar exemplifiera denna eventuella förändring?

1.4 Begrepp och terminologi

Denna uppsats fokuserar på de kommunala folkbibliotekens digitala verksamheter, och sålunda är det endast dessa som avses med *bibliotek*. När andra typer av bibliotek omnämns, till exempel forskningsbibliotek, skrivs det ut. Termen musikbibliotek förekommer också, och hänvisar både till folkbibliotekens musikavdelningar, liksom musikbiblioteket i Gävle, en självständig filial i Gävle kommun som enbart arbetar med musik. De som utnyttjar bibliotekens tjänster beskrivs generellt sett med varierad terminologi, men här kommer främst *användare* att omnämnas. Synonyma begrepp som låntagare, besökare eller kund är missvisande i denna uppsats sammanhang, eftersom de antyder en specifik aktivitet kopplad till biblioteket (fysiska besök, aktiva lån, inklusive digitala, eller monetära transaktioner). Eftersom bibliotekens bloggar oftast inte är knutna till biblioteken bortsett från i text (länkar och hänvisningar, och så vidare) och person (skribenterna antas vara anställda och utbildade bibliotekarier), blir den presumtive bloggkonsumentens relation till biblioteket ännu otydligare än vid

ett fysiskt besök, varför främst *läsare* kommer användas i diskussioner kring själva bloggarna och dess målgrupps bloggrelaterade aktiviteter. *Förmedling* syftar här till bibliotekets utåtriktade aktiviteter med att upplysa sina målgrupper om det material biblioteket erbjuder i sina samlingar.

Med *blogg* (förkortning av *web log*) avses en webbsida vars innehåll struktureras i inlägg, allt som oftast främst textbaserade, som placeras i omvänd kronologisk ordning. De tidigaste bloggarna bestod främst av länksamlingar, där blogginnehavaren hänvisade till annat material online. Majoriteten av dagens bloggar är baserade på specifika webbplattformar, till exempel Wordpress eller Blogger, och formas utifrån de möjligheter och begränsningar dessa mjukvarors gränssnitt erbjuder (Kjellberg 2010, ss. 39-41). Bloggfenomenet diskuteras mer ingående i kapitel 3.2.1.

Webb 2.0-begreppet relaterar till en uppfattad utveckling av internet och användandet av det, där social interaktion och kommunikation blivit allt mer centralt. Begreppet myntades i mitten av 2000-talet, och har i mångt och mycket kommit att uppfattas och kritiserats som ett modeord använt för att marknadsföra kommersiella tjänster. Även om begreppet under de senaste åren förlorat sin kraft, är det likväl en användbar (och välanvänd) etikett för sociala medier som Twitter, Youtube, och inte minst bloggar, där användarna – tidigare endast konsumenter – övergår allt mer och mer till att själva producera och sprida material och information. Det finns invändningar mot och problematiseringar av en såpass förenklad bild av förhållandet användare/konsument/producent, vilket kommer diskuteras utförligare i kapitel 3.

Bibliotek 2.0 är besläktat med webb 2.0, och är även det ett omdebatterat begrepp. Centralt är bibliotekens påstått förändrade relation till sina användare, där användarna får ett större inflytande på bibliotekens utformning och innehåll. Generellt sett rör det sig främst om bibliotekens användande av sociala medier i sina utåtriktade verksamheter, där biblioteken så att säga möter användarna på deras hemmaplan snarare än bibliotekets egna plattformar, genom bloggar, Facebook, och så vidare. Även detta begrepp diskuteras utförligare i kapitel 3.

1.5 Uppsatsens disposition

Uppsatsens disposition är som följer: det första kapitlet presenterar uppsatsens bakgrund, problemformulering och kontext, syfte och frågeställningar, urval och avgränsningar, samt dess disposition. Det andra kapitlet behandlar uppsatsens teoretiska och metodologiska grund och utgångspunkt. Här beskrivs och problematiseras genreteori i två sektioner: först utifrån dess språkvetenskapliga ursprung, och därefter teorins anpassningar till andra discipliner, i synnerhet biblioteks- och informationsvetenskap. I den sista sektionen presenteras den metodik som ligger till grund för analyskapitlet. Eftersom analysmetoden är så pass tätt förbunden med genreteorin, har jag valt att låta dessa avsnitt falla under samma kapitel.

I det tredje kapitlet presenteras uppsatsens ämnesmässiga kontext. Den första sektionen presenterar och diskuterar den biblioteks- och informationsvetenskapliga

forskningen som relaterar till uppsatsens fokus. I synnerhet kommer forskning relaterad till bibliotek 2.0-begreppet, folkbibliotekens plats i den digitala världen och dess digitala lösningar att tas upp. Forskning kring folkbibliotekens roll i samhället och kulturen i stort, samt folkbibliotekens förhållande till och arbete med musik diskuteras i nästföljande sektioner. Därefter presenteras den för uppsatsen relevanta forskning som bedrivits inom ett otal olika discipliner utanför B&I-fältet, som berör webb 2.0, digitala medier och kulturer, med mera.

Det fjärde och femte kapitlet består av själva analysen av musikbloggarna utifrån ett genreperspektiv, genom det metodologiska ramverk som presenteras tidigare, och en avslutande diskussion kring bloggarnas roll och funktion i förhållande till den kontext som presenterats i forskningsgenomgången i kapitel tre. Uppsatsen avslutas med en bilaga med skärmdumpar från de bloggar som analyserats.

2. Teori och metod

"Because human action is based on and guided by meaning, not by material causes, at the center of action is a process of interpretation."

(Carolyn C. Miller 1984, s. 156)

"Genres are the intellectual scaffolds on which community-based knowledge is constructed."

(Berkenkotter & Huckin 1995, s. 24)

Den teoretiska grund föreliggande uppsats står på härstammar närmast från den amerikanska retorikforskningens genreanalys, där genrebegreppet under de senaste årtiondena kommit att omvärderas och omformuleras. Utifrån Carolyn C. Millers banbrytande artikel "Genre as social action", publicerad 1984, har genreanalysen kunnat anpassas till en rad områden bortom det språk- och litteraturvetenskapliga, därifrån det härstammar. Som vi ska se har genre som begrepp breddats från att bara beröra text och tal, till de handlingar och beteenden som är knutna både till texter och till andra typer av återkommande kommunikativa aktiviteter.

Upplägget i detta kapitel är som följer: först beskrivs genreanalysens ursprung fram till och med Miller (1984), vars teoretiska perspektiv framstår som en vattendelare för användandet av genrebegreppet. Därefter följer en redogörelse för hur Millers perspektiv vidareutvecklats både inom språkforskningen (Swales 1990; Berkenkotter & Huckin 1993) och i andra discipliner (Yates & Orlikowski 1992, inom organisationsteori, och i synnerhet Jack Andersen, 2008, inom biblioteks- och informationsvetenskap). Hur genreteorin anpassats för digitala och internetbaserade genrer redogörs för utifrån bland andra Miller och Shepherd (2004), Askehave och Ellerup Nielsen (2005) och Kjellberg (2010). Det sista steget i detta kapitel är att redogöra för de metoder jag kommer använda mig av rent praktiskt för att utföra genreanalysen, som utarbetats från Kjellberg (2010), med intryck från de övriga diskuterade genreteoretikerna, samt en kortfattad redogörelse för materialurvalet till studien.

2.1 Vad är genre?

Traditionellt sett härstammar den retoriska genreanalysen redan från aristotelisk filosofi, där samtalskonstens diskurser klassificerades i tre separata genrer: "deliberative, forensic and epideictic" (Miller 1984, s. 152). Grunderna till vad som utgör en särskild genre är i stort sett likadana två och ett halvt årtusende senare: en uppfattad sammanslagning av olika former och innehåll, anpassad till en särskild

situation med ett särskilt syfte (ibid, s. 153). Dock är det genrebegrepp som Miller och efterföljande – inklusive denna text – använder sig av långt ifrån de formbundna taxonomier man i dagligt tal åsyftar med ordet "genre". Detta traditionella genrebegrepp har sin hemvist och ursprung i folkloristiken och litteraturvetenskapen, som en sorts textnorm eller konvention som används för att kategorisera texter med gemensamma och liknande drag, former och innehåll. Det man därigenom inte tagit hänsyn till i genreanalysen är dess roll och funktion i samhället, alltså deras retoriska syften, vilka kan förändras med tiden trots att texten formellt sett är densamma. Denna typ av genrekategorisering är, som Swales påpekar, främst användbar "as an archival or typological convenience rather than as a discovery procedure" (1990, s. 35). Vi saknar fortfarande kunskap i hur en viss text faktiskt använts.

Denna statiska syn har givetvis relativiserats i modern tid, med synen på genrer som föränderliga institutioner bundna till sin kultur, snarare än de platonska idealtyper Miller beskriver som "the neat taxonomic system that does not reflect rhetorical practice so much as an a priori principle" (1984, s. 153). Tzvetan Todorov (1990, cit. i Ledin 1996, ss. 8-9) menar att genrer fungerar som institutioner i ett samhälle, där de utgör ett slags "tolkningshorisont" (Ledins översättning av "horizons of expectation") för läsarna och "skrivmodeller" ("models of writing") för författarna. Det handlar helt enkelt om återkommande konventioner som delas i ett visst samhälle, där genredefinitioner rent pragmatiskt görs utifrån de genrer som redan är erkända – om samhällsmedlemmarna anser att A är en genre, så är det en genre, eftersom den klassats så av de som använder sig av den (ibid). Litterära genrer är, i Swales ord, inte "assemblies of more-or-less similar textual objects" (alltså formbaserade taxonomier), utan de är snarare "coded and keyed events set within social communicative processes", som människor interagerar med och omvandlar kontinuerligt (1990, s. 38).

Det är i gränslandet mellan strikt taxonomisk genreindelning och den totala frånvaron av kategorisering som Millers och efterföljande teoretikers genreanalys hamnar, vilket leder till att begreppet kan framstå som förhållandevis nebulöst och svårhanterligt. Genre handlar snarare om ett analytiskt perspektiv, än ett faktiskt schema eller formella beskrivningar. Snarare än det aristoteliska positivistiska genrebegreppet som beskrivits ovan, eller den relativistiska motpolen där alla typer av kategoriseringar upplöses, bör genrebegreppet användas pragmatiskt, anpassat utifrån det som ska analyseras. Eftersom, med Millers ord, "the number of genres current in any society is indeterminate and depends upon the complexity and diversity of the society" (1984, s. 163), är ett öppet perspektiv på vad som utgör en genre av största vikt. För att genreanalys överhuvudtaget ska vara användbart, krävs dock viss form av definition av och förståelse för själva begreppet. Jag ska härnäst diskutera några betydande anspråk på en teoretisk definition av genre.

2.1.1 Bachtin och Miller: genre som social aktivitet

Miller menar att vi snarast bör se genrer som utslag av och reaktioner på återkommande aktiviteter och situationer i samhället. Genre är, kortfattat och ofta citerat, "typified rhetorical actions based in recurrent situations" (1984, s. 159). Genrebegreppet fungerar på en mikrosociologisk nivå, där återkommande situationer

ger upphov till likartade strategier och beteenden (Ledin 1996, s. 17). Det som måste vara i fokus när genrer diskuteras är alltså inte diskursens form eller innehåll menar Miller, utan de handlingar som åstadkoms genom användandet av en särskild genre (1984, s. 151). En genre är alltså en social praktik, inte nödvändigtvis bunden till skriven text eller tal, som kan hjälpa oss förstå hur den sociala verkligheten kontinuerligt utvecklas och formas av dess aktörer (ibid, s. 153). Och eftersom återkommande situationer och aktiviteterna kring dem förändras, medför detta att "the set of genres is an open class, with new members evolving, old ones dying" (ibid).

Det var i den nordamerikanska retorikforskningen som genrebegreppet under 1980-talet antog den teoretiska betydelse som används här, främst genom Miller, som en reaktion mot de traditionella textklassificeringssystemen som diskuterats ovan (Schryer 2009, s. 1934). Millers definition av genre har sitt ursprung i den ryska språk- och litteraturteoretikern Michail Bachtins teorier kring *utterances* (yttranden) och *speech genres* (talgenrer). Kärnan hos Bachtin är att kommunikativa aktiviteter endast bär någon särskild mening och vikt i specifika situationer och sammanhang (Schryer 2009, s. 1935). Bachtins syn på språket är dynamisk: vi kommunicerar genom talgenrer som är situationsbundna. Varje yttrande som görs är i sig unikt och individuellt, men "each sphere in which language is used develops its own *relatively stable types* of these utterances" (Bachtin, cit i Schryer 2009, s. 1935) – ordet *relativt* är i högsta grad viktigt här; genrerna kan inte vara fixerade eftersom situationerna vi kommunicerar i är om än likartade, så föränderliga. Språket är, med Bachtins termer, både centrifugalt och centripetalt, eftersom det är utsatt av konstant påverkan från dess användare, och samtidigt stabiliseras av sociala krafter, för att vi överhuvudtaget ska kunna förstå varandra (Schryer 2009, s. 1936). Genrer är fenomen som iscensätts av både sändaren och mottagaren, eftersom de båda, för att förstå varandra, har fullgod förståelse för genren i det specifika sammanhanget: "We learn to cast our speech in generic forms and, when hearing others' speech, we guess its genre from the very first words" (Bachtin, cit. i Schryer 2009, s. 1936).

Millers genrebegrepp är, liksom i viss mån Bachtins, baserad på ett socialkonstruktionistiskt synsätt, där fenomen i samhället tolkas som sociala konstruktioner, snarare än på förhand givna sanningar. I det här fallet kan Millers syn på genrer som reaktioner på återkommande situationer förhållas till en mer taxonomisk, aristotelisk syn på genrer, där kategorierna uppfattas som en närmast metafysisk megastruktur uti vilken vi kan placera i princip allt, med tydliga och prydliga avgränsningar. Hos Miller innebär genre en konventionell diskurskategori, baserad på en typifiering av retoriska aktiviteter. Dessa konventioner sker på olika nivåer av generaliserbarhet: "the term 'genre' might under differing circumstances be applied to the class of all public addresses in a society, to the class of all inaugural speeches, or to the class of all American presidential inaugurals" (1984, ss. 162-163).

Genreaktivering får sin mening från den situation och sociala kontext som handlingen sker i, och det centrala är att situationen är återkommande; genom att en situation upplevs som återkommande skapas förväntningar på vad som kan och ska ske. Det är här viktigt att påpeka att det inte är en objektivt verklig situation som återkommer, vilket vore en logisk omöjlighet. Det Miller menar är att "recurrence is an intersubjective phenomenon, a social occurrence, and cannot be understood on

materialist terms" (1984, s. 156). Det är människors delade erfarenheter som skapar uppfattningen om situationer som återkommande, och därigenom typifierade, där typifiering utgör grunden för hur vi kommunicerar. Vi uppfattar särskilda situationer, exempelvis en diplomeringsceremoni, en krigsförklaring eller morgonpendlingen till jobbet, som i princip likadana, om än på olika formalitetsnivåer, och tolkar dem som återkommande. Vi förväntar oss därför en viss typ av repetitivitet i de kommunikativa aktiviteterna i situationerna: diplomaten är med största sannolikhet inte handskrivet bortsett från mottagarens och utdelarens underskrifter, det beskriver kortfattat syftet med dess utfärdande, medan bussbiljetten pendlaren tar emot varje morgon och kväll tydligt uttrycker resenärens slutdestination och har utfärdats av en anställd, snarare än exempelvis en medpassagerare.

En genre tolkas alltså utifrån på förhand kända regler, där tydliga brott från förväntningarna i de två nämnda exemplen med största sannolikhet skulle väcka ett ifrågasättande om dokumentens formella giltighet som diplom eller biljetter, förutsatt att personen ifråga är bekant med dessa genrer. På så sätt bidrar genrer till "the substance of our cultural life" (s. 163), och hur vi kan förstå våra syften och målsättningar. En bussbiljett definieras som biljett utifrån dess funktion som bevis för en transaktion som tillåter innehavaren att transporteras en viss sträcka. Det bör dock nämnas att en så pass strikt formaliserad genre, där en stor del av informationen är datorgenererad och i grund och botten baserat på ett regelverk där varken personen som hanterar den eller mottagaren har särskilt stort inflytande, har sina brister som exempel. En bussbiljetts utformning förändras i takt med att bussbolagets aktiviteter förändras, men varje enskild biljett ska i grund och botten vara likadant utformad. En genre där varje deltagande text är skapad av en unik individ utifrån hennes eget syfte och förkunskaper ter sig annorlunda; en kontaktannons eller en dagstidnings ledare är en särskild individs anpassning till en genre, liksom hennes bidrag till att utveckla genren utifrån sina personliga syften. Denna växelverkan mellan en genres konventionella form och individers tolkning av och anpassning till syns inte i exemplet med bussbiljetten som genre.

Det jag ser som viktigast att ta med sig från Millers teoretiska perspektiv är understrykandet av en genres *retoriska exigens*, alltså dess kommunikativa syfte. En genre är först och främst ett verktyg för att genomföra en kommunikativ handling, i en särskild situation. De regler som avgör om ett dokument eller handling ingår i en genre eller ej är de inblandades förutfattade meningar om hur kommunikationen bör gå till, och deras reaktion på handlingen. En genre finns enbart för att uppfylla ett kommunikativt syfte. Det är därför ett pragmatiskt begrepp, eftersom genren måste existera i praktiken för att överhuvudtaget vara analyserbar. Även om gränserna för vad som utgör en genre eller ej är i bästa fall suddiga. Eftersom varje enskilt bruk av en genre är i sig unikt, är det tydligt att vissa grundkriterier går att fastslå, även om dessa kriterier är förhandlingsbara. Jag kommer härnäst redogöra för tre omfattande och användbara ansatser att ringa in genrebegreppets teoretiska grunder.

2.1.2 Swales: genre och diskursgemenskap

2.1.2.1 Diskursgemenskap

Språkforskaren John Swales introducerade i "Genre analysis: English in academic and research settings" (1990) begreppet *discourse community*, eller *diskursgemenskap*, som har haft stor betydelse för hur genrer kan ses som verktyg för kommunikation inom specifika sociala sammanhang. En diskursgemenskap är en tydligt avskild grupp människor baserad kring en delad kunskap om något. För denna grupp är den delade diskursen "a means of maintaining and extending the group's knowledge and of initiating new members to the group" (Herzberg 1986, cit. i Swales 1990, s. 21). Diskursgemenskaper är givetvis inte avgränsade, och har olika betydelse i individers liv. En individ kan delta i olika diskursgemenskaper samtidigt; exempelvis kan både utbildning och fritidsintresse utgöra diskursiva gemenskaper, om än på olika nivåer av aktivt deltagande. Innan Swales perspektiv på genrebegreppet diskuteras, kommer jag först redovisa hans sexdelade definition av diskursgemenskap, då detta teoretiska begrepp utgör en förgrund för hur en genre fungerar (1990, ss. 24-27):

- *A discourse community has a broadly agreed set of common public goals.* Dessa offentliga målsättningar kan vara formellt dokumenterade, som hos klubbar eller föreningar, eller mer underförstådda, delad av medlemmarna. Det är enligt Swales gemenskapen i en grupps målsättning som utgör det främsta kriteriet för en diskursgemenskap.

- *A discourse community has mechanisms of intercommunication among its members.* Exempelvis nyhetsbrev, interna publikationer och medlemsskrifter, schemalagda möten och liknande. Kommunikationen inom diskursgemenskapen är absolut grundläggande, eftersom det är i och genom kommunikationen som diskursen existerar.

- *A discourse community uses its participatory mechanisms primarily to provide information and feedback.* Med detta menar Swales att kommunikationsmedlen måste användas aktivt av deltagarna; någon som formellt sett är medlem i en förening behöver inte vara en aktiv deltagare i kommunikationen, och är i så fall inte medlem i diskursgemenskapen.

- *A discourse community utilizes and hence possesses one or more genres in the communicative furtherance of its aims.* För att fungera som diskursgemenskap, krävs det att de kommunikativa aktiviteterna har antagit former som svarar till deltagarnas förväntningar och behov.

- *In addition to owning genres, a discourse community has acquired some specific lexis.* Speciella termer, uttryck och förkortningar som mer eller mindre saknar betydelse för utomstående är ett av de grundläggande kriterierna för vad som utgör en diskursgemenskap.

- *A discourse community has a threshold level of members with a suitable degree of relevant content and discursal expertise.* Diskursgemenskaper kräver att ett visst

mått av expertis upprätthålls av en del av deltagarna, för att kunna hålla gemenskapen vid liv.

Hos Swales framstår diskursgemenskaperna som förhållandevis formella, som medlemskap i föreningar och organisationer eller yrkesverksamheter där specifika kunskaper och förkunskaper krävs. Detta anser jag sätter för snäva ramar kring hur begreppet skulle kunna användas. Även subkulturella gemenskaper, där deltagandet är i stort sett informellt men baserat på normativa praktiker, kan appliceras på ovanstående sex punkter, i synnerhet vad gäller ägandet och användandet av genrer, terminologi samt mekanismer och forum för kommunikation. Internet har vidgat möjligheterna att delta i separata diskursgemenskaper, genom mer eller mindre öppna forum och mailinglistor. Snarare än formellt medlemskap rör det sig där om individens förmågor att ta till sig och tillgodogöra gemenskapens genrer, terminologi, och normativa aktiviteter. Liksom genre är diskursgemenskap ett flytande begrepp utan klara och tydliga avgränsningar (frånsett de sex punkterna ovan), och bör främst användas som ett analytiskt verktyg som används pragmatiskt på faktiskt existerande sociala grupperingar, snarare än som en idealtyp för mänskliga gemenskaper.

2.1.2.2 Genredefinition

Diskursgemenskap är främst ett effektivt redskap i kontextualiseringen av en genre. Man kan närmast säga att i de fall där en genre kan placeras i en diskursgemenskap, utgör den hela dess kontext. Det är dessutom centralt i Swales och efterföljande teoretikers diskussioner kring genrebegreppet. Jag ämnar nu gå vidare med hans femdelade definition av genrebegreppet. Swales definition är mångt och mycket baserat på Millers teoretiska grund, men med en tydligare praktisk anpassning för faktiska genreanalyser. De är som följer (Swales 1990, ss. 45-58):

- *A genre is a class of communicative events.* Med kommunikativa händelser menar Swales tillfällen där verbal eller icke-verbal kommunikation har både "a significant and an indispensable role", det vill säga där kommunikationen inte är slumpartad utan integral i händelsen. Dessa kommunikativa händelser kan delas in i klasser om de är vanligt förekommande, exempelvis nyhetsnotiser eller referenssamtal på ett bibliotek, eller om de sker sällan men har stor betydelse, som presidentinvigningar eller liknande. Händelser där kommunikativ aktivitet är slumpartad och inte betydelsefull, eller där kommunikationens form är både ovanligt förekommande och inte särskilt betydelsefull i sin form, bör alltså inte uppfattas som en genre (Swales exemplifierar med en reklamfilm med en talande hund; ovanligt förekommande förvisso, men enbart en variant på den extremt vanligt förekommande genren reklamfilm).

- *The principal criterial feature that turns a collection of communicative events into a genre is some shared set of communicative purposes.* Detta är, utifrån Millers perspektiv, det främst avgörande för en genre, snarare än dess faktiska form och innehåll. Kommunikativt syfte kan vara svårare för forskaren att komma åt eftersom det ofta är underförstått mellan avsändaren och mottagaren, men eftersom det i så fall framtvingar en mer djupgående analys är det att föredra framför en grundare, mindre noggrann kategorisering utifrån yttre attribut. Swales öppnar dock för möjligheten att vissa genrers bakomliggande syften är såpass svåråtkomliga och godtyckliga att de blir irrelevanta; poetiska genrer gör sig exempelvis inte för denna typ av

skärskådning. "[G]enres whose appeal may lie in the verbal pleasure they give, can thus be separately characterized by the fact that they defy ascription of communicative purpose". En poets bakomliggande syfte med en dikt behöver i sig inte ha någon som helst betydelse för läsaren för att kunna uppskatta dikten, medan en privat säljannons knappast har någon betydelse för en läsare som inte förstår annonsörens syfte.

- *Exemplars or instances of genres vary in their prototypicality.* Med prototypikalitet menar Swales helt enkelt hur nära ett visst föremål eller text ligger vår idealiska prototyp, där olika exemplar inom en kategori – eller genre – hamnar närmre eller längre ifrån grundidén, baserat på dess egenskaper. Han nämner studier där till exempel en rödhake definierats av deltagarna som "mer fågel" än en struts, med hänvisning till att några av fågelkategorins prototypiska egenskaper, som att kunna flyga och att oftast återfinnas i träd, återfinns hos det ena exemplaret, men inte det andra. Rödhaken blir sålunda en mer prototypisk fågel än strutsen, som blir marginaliserad. För att överföra detta på exemplet med genren bussbiljett, kan en biljett utskrivnen på papper upplevas som mer prototypisk än en SMS-biljett, som har exakt samma funktion och textinnehåll, men som inte existerar i den pappersform vi uppfattar som prototypisk för genren. Prototypikalitet är ofta starkt regionalt baserat; att strutsar ansågs som marginellt fågelartade i den nämnda studien beror snarast på att studien utförts i Nordamerika, där rödhaken är naturligt förekommande. Likaså kan den teknologiska utvecklingen leda till att den elektroniska biljetten snart uppfattas som mer prototypisk än den pappersbundna motsvarigheten.

- *The rationale behind a genre establishes constraints on allowable contributions in terms of their content, positioning and form.* En genres logiska grund bygger på det erkända syfte en genre har inom en diskursgemenskap. Denna logik skapar i sin tur begränsande konventioner för genrens möjligheter att uppfylla sitt syfte. Exemplet Swales använder är inom administrativ korrespondens, där "'good news' letters" och "'bad news' letters" representerar två genrer med, utifrån sina logiska grunder, särskilda konventioner. Brev med goda nyheter, som en accepterad jobbansökan, förutsätter att meddelandet ska mottas med glädje och att kommunikationen ska fortgå, och har därför en inbjudande och personlig ton. Ett med dåliga nyheter, låt säga ett avslag på en jobbansökan, antas däremot bli mottaget med negativa reaktioner, och har därför ett mer ursäktande och formellt opersonligt uttryck, som påtalar att det förmodat negativa beslutet fattats av organisationen som helhet snarare än ett fåtal namngivna individer, och bekräftar att kommunikationen ska uppfattas som avslutad. Dessa genrers logiska grunder är att meddela goda eller dåliga nyheter, och utformas därefter.

- *A discourse community's nomenclature for genres is an important source of insight.* Eftersom det är inom diskursgemenskaper som genrer uppstår och utvecklas, är det enligt Swales i högsta grad relevant att notera hur expertanvändarna själva namnger och beskriver en viss genre, som sedan upptas utanför gemenskapen, eftersom detta kan ge en tidig insikt i genrens funktioner och former. Det man bör beakta är hur en genre kan förändras, utan att termerna hänger med: "*Tutorials* today may [...] no longer involve a 'tutor' in the traditional sense of the term. We inherit genre categories that get passed down from one generation to another." Detta kan å andra sidan även ge inblick i en genres historik; blogg är en förkortning av *web log*, men den moderna

bloggen har idag utvecklats långt ifrån de ursprungliga loggliknande länklister som termen ursprungligen relaterade till. Likaså finns det genrer med återkommande form och syften, som ännu inte blivit namngivna, liksom genretermer som saknar innehåll.

En genre är alltså en kategori kommunikativa händelser, där deltagarna delar ett kommunikativt syfte. Detta syfte utgör genrens logiska grund, som styr form- och stilkonventionerna i genren. Frånsett dess syfte, utgörs genren även av likartade strukturer, stilar, innehåll och målgrupper. Sammanfattningsvis tar Swales ett omfattande helhetsgrepp på genrebegreppet, som är i högsta grad användbart och applicerbart på genrer utanför den akademiska engelskundervisning han själv studerar. Dock är det uppenbart att Swales genrebegrepp främst utgår från områden där strukturerna och metoderna för kommunikation är förhållandevis strikt organiserade och formaliserade i grunden. I utbildningsväsenden, oavsett nivå, har examinationer och erkännanden av resultat en så pass grundläggande funktion att det knappast är förvånande att exempelvis doktorspromoveringar inom ett lärosätes naturvetenskapliga fakultet eller grundskolans nationella prov i ett visst ämne har fått en viss utformning, som är både föränderliga över en längre tid, men samtidigt såpass enhetliga att de skiljer sig från närliggande genrer. Likaså är det uppenbart att företag och andra organisationer behöver formaliserade och entydiga kommunikationsformer. Att dessa hänvisas till som exempel beror i stor grad på att de helt enkelt utgör effektiva och lättförståeliga exempel på olika genrer, men risken finns att man stirrar sig blind på dessa förhållandevis välorganiserade och lättidentifierade genrer, och saknar metoder för att identifiera och analysera mer otydliga, men lika existerande, genrer.

Dessutom kan diskursgemenskapens allomfattande roll för en genres sammanhang om inte ifrågasätts så diskuteras. Miller påvisar behovet av att se "such homely discourses" som rekommendationsbrevet, handboken, utpressningsbrevet, installationstalet och föreläsningen med flera som potentiella genrer – det är i mångt och mycket hennes uttalade syfte att bredda genrebegreppet till att omfatta även dessa texttyper (1984, s. 155). Handboken skrivs uppenbarligen av experter inom en viss diskursgemenskap, som till exempel tillverkarna av ett datorprogram, med den nyblivna, oerfarna användaren som målgrupp, med syfte att inviga nybörjaren i till exempel ordbehandlingsmjukvarans diskursgemenskap. Ett installationstal däremot, till exempel när en president påbörjar sin mandatperiod, är förvisso skrivet och uppläst av individer med djupgående expertkunskap inom retorik och politik, med det tydliga syftet att presentera en viss politisk agenda. Men dess utåtriktade kommunikativa syfte är att presentera statsöverhuvudet och dess politik för nationens samlade befolkning. Att hävda att dessa utgör en diskursgemenskap, sammankopplade med som bäst ett gemensamt språk och en vag känsla av nationell tillhörighet (med ett flertal undantag, säkerligen) vore att urvattna begreppet. Anhängare till presidenten kan kanske sägas dela presidentstabens uttryckta syften och målsättningar, medan partimedlemmar med största sannolikhet delar både en särskild vokabulär och flertalet genrer. Ett utpressningsbrev skrivs förvisso av expertmedlemmar i den diskursgemenskap kidnappare sällar sig till, men så länge kommunikationen riktas mot offrens anhöriga och myndigheter och inte mellan kidnapparna blir begreppet ännu mer obekvämt i detta sammanhang. Swales definition av diskursgemenskap som beskrivits ovan känns svårhanterlig vid dessa

vidlyftiga genrer, om inte mottagaren för kommunikationen kan strykas ur diskursgemenskapen vid behov. Det är så jag kommer hantera begreppet: genrer används inom och utav diskursgemenskaper, men dess kommunikativa syfte kan ha mottagare utanför diskursgemenskapen. Jag kommer härnäst diskutera aspekter av hur genrer tar sig uttryck, utifrån Yates och Orlikowski (1992) samt Berkenkotter och Huckin (1995).

2.1.3 Yates och Orlikowski: abstraktion och normativitet

Organisationsforskarna Joanne Yates och Wanda J. Orlikowskis bidrag till genreteorin rör sig kring kommunikation inom organisationer, och hur olika genrer förhåller sig till dess medier. I "Genres of organizational communication: A structural approach to studying communication and media" (1992) tar de, som titeln antyder, intryck från Anthony Giddens struktureringsteori. Kortfattat utgår Giddens teoribildning från den växelverkan som sker kontinuerligt mellan individer och sociala institutioner: sociala strukturer och institutioner skapas av individer, som sedan styr eller påverkar hur individer agerar inom dessa strukturer, i en slags ändlös dynamisk spiral. "All reproduction is necessarily production" menar Giddens (1984, s. 101), vilket är applicerbart även på genrebegreppet som vi sett det hos Miller med flera. Vi kommunicerar genom vår förkunskap om lämpliga genrer, och förändrar dem samtidigt genom att anpassa dem till nya situationer.

Yates och Orlikowski lyfter genrebegreppet från dess textbundna ursprung, som ju även Miller och Swales förhåller sig till, till en nivå där även fysiska händelser som möten tas i beaktande. De ser tre huvudsakliga element i genrebegreppet: återkommande situation, substans, samt form (1992, ss. 301-302). En genre används i en upplevt återkommande situation, som innefattar aktörer i en viss kontext (diskursgemenskap och inbördes relationer), förväntningar på vilka handlingar som ska utföras, och standardiserade sätt att kommunicera. Substans och form utgör de ämnen, teman och motiv som tas upp i kommunikationen, respektive de synliga fysiska och lingvistiska aspekterna av kommunikationen. De menar att det finns åtminstone tre huvudsakliga formaspekter: struktur, kommunikationsmedium och språk- och symbolsystem.

Dessa element, med dess beaktande av en genres medium, återkommer som vi ska se längre fram i metodavsnittet, då Yates och Orlikowskis perspektiv öppnar för genreanalyser inom andra områden än de akademiska som Swales och Miller i hög grad utgått från.

En viktig aspekt som Yates och Orlikowski tar upp är förhållandet mellan en genres olika abstraktionsnivåer (*level of abstraction*). Genrer existerar i olika grader av generalitet, som kan uppfattas som en hierarki. Miller exemplifierade detta med att jämföra nivåskillnaderna mellan tal, invigningstal och amerikanska presidentinvigningstal (1984, ss. 162-163); de är samtliga separata genrer, eftersom de ingår i särskilda sammanhang med särskilda syften. Vid olika tillfällen, i olika sammanhang, kan de upplevas som för generella eller för specifika: talet vid en amerikansk presidents invigning har en viss utformning och ett visst innehåll anpassat för just det ändamålet, att inviga en nyvald president i det landet. Ett invigningstal vid

exempelvis en broinvgning ser annorlunda ut, eftersom situationen ställer andra krav på kommunikationen. Det Yates och Orlikowski menar är att dessa nivåskillnader i abstraktion, med över- och underordnade genrer, främst är relevanta att diskutera i förhållande till varandra (1992, ss. 303-304). En genres normativa omfång (*normative scope*) är relaterat till dess abstraktionsnivå: i utbredd är den sociala acceptansen och förståelsen av en viss typ av kommunikativ aktivitet i förhållande till en särskild situation? Liksom de olika abstraktionsnivåerna, är genrer olika utbredda i olika typer av grupper: Yates och Orlikowski exemplifierar med organisatoriska genrer som är normativa från nivån "widely accepted in most advanced industrial nations" ända ner till inom "intraorganizational groups such as departments and teams" (1992, s. 304).

Begreppen normativt omfång och abstraktionsnivå omfamnar två dimensioner av genre, som i sig är överlappande: en och samma genres olika abstraktionsnivåer kan vara accepterade inom ett och samma normativa omfång. Yates och Orlikowski har utvecklat denna terminologi främst för analytiska studier av genrer inom organisationskommunikation.

2.1.4 Berkenkotter och Huckin: genrekunskap

I Carol Berkenkotter och Thomas N. Huckins *Genre knowledge in disciplinary communication: Cognition/culture/power* (1995) menar författarna att genrer är "inherently dynamic rhetorical structures" (s. 3), som kan manipuleras och omvandlas för att tjäna varierade syften i olika situationer. Att ha kunskap i en genre innebär sålunda en "situated cognition", där det krävs av den som agerar inom en genre att den har full kontroll över den. De listar, liksom Swales, fem principer kring vad som utgör en genre, baserad tidigare genreteoretiker samt forskare inom närliggande fält (Berkenkotter & Huckin, 1995, ss. 4-25).

- *Dynamism*. Liksom Miller och Swales fastslår, baseras genrer på aktörers reaktioner på återkommande situationer, som stabiliserar erfarenheter och fyller dem med mening och sammanhang. Det viktiga att ta fasta på är att genrer är dynamiska, och förändras med tiden genom att användarnas sociokognitiva behov skiftar. De återkommande situationer som genrerna baseras på är som nämnts ovan endast likartade till en viss grad, och varje enskild aktör har sin unika kunskap och erfarenhet och bidrar med sin egen tolkning av och anpassning till genren. En genre kan sägas vara den dynamiska summan av en diskursgemenskaps kommunikativa syften och behov.

- *Situatedness*. Berkenkotter och Huckin ser genrekunskap som en "situated cognition"; i användandet av en genre lär vi oss kontinuerligt mer om hur den fungerar. Kunskapen överförs genom vad de kallar "enculturation", en kultiveringsprocess, snarare än genom uttalad utbildning. En genre är beroende av dess situation, vilket har lett till ett visst användande av begreppet "situerad genre", som separerar Millers genrebegrepp från de traditionella, textbundna.

- *Form and content*. Genrekunskap omfamnar både form och innehåll, och i synnerhet en förståelse för vilket innehåll som passar ett särskilt syfte vid en särskild tidpunkt i en särskild situation. Förståelse för målgrupp och situation är i högsta grad relevant

för användandet av en genre, vilket påvisar genrebegreppets retoriska bakgrund. Kunskap kring form och innehåll relaterar också till generalitetsnivåer – eller prototypikalitet, för att använda Swales term – i det att en genres form och innehåll samtidigt varierar i hur generella de olika elementen är.

- *Duality of structure*. Den dualitet som Berkenkotter och Huckin beskriver som genrens egenskap, är inspirerad av Giddens struktureringsteorier. De menar att vi genom att använda genrer både utgör genrens struktur, och samtidigt återskapar den. Detta relaterar till den dynamik som diskuterats ovan, men med fokus på aktörerna som använder en genre. Eftersom en genre inte är given på förhand utan skapas genom social aktivitet, som en överenskommelse mellan individer, är den i konstant förändring. Genom att vi använder en genre omförhandlar vi den och omskapar den aktivt, samtidigt som vi förhåller oss till våra föregående aktiviteter i och kunskaper om genren. Som aktörer i en genre är vi reflexiva, eftersom varje återkommande situation är i sig unik, och de återkommande egenskaperna skapas främst av vår tolkning av situationen.

- *Community ownership*. Liksom Swales redogör för, är genrer ofta ett verktyg som används av en särskild diskursgemenskap, och genom genrekonventioner kan en sådan gemenskaps normer, kunskapsgrunder, ideologier och sociala ursprung förtydligas. Som nämnt i kritiken mot Swales ovan bör diskursgemenskapsbegreppet användas varsamt eftersom det kan smalna av möjligheterna för en givande genreanalys: att tillhöra en diskursgemenskap kan inte vara en nödvändig egenskap hos en genre.

I mångt och mycket baserar Berkenkotter och Huckin sin definition av genre på tankearbetet utfört av Miller, Swales samt Yates och Orlikowski, men bidrar även de med tänkvärda nya perspektiv på begreppets teoretiska struktur. Med genrekunskap bidrar de till att understryka aktörens roll i förhållande till en genre. Medlemskap i en diskursgemenskap kräver förmågan att hantera dess genrer efter behov. Samtidigt måste genreanvändaren vara flexibel och reflexiv i sina aktiviteter, för att kunna anpassa sina handlingar till hur situationerna de befinner sig i kontinuerligt förändras. Genrekunskap handlar om att kunna hantera denna spänning mellan stabilitet och förändring (Berkenkotter & Huckin 1995, s. 25).

2.1.5 Sammanfattning: genre som hermeneutisk cirkel

Mats Alvesson och Kaj Sköldberg placerar i *Tolkning och reflektion: Vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod* genrebegreppet i förhållande till den hermeneutiska textanalysen (2008, ss. 207-208). Enkelt förklarar innebär hermeneutiken att "meningen hos en del endast kan förstås om den sätts i samband med helheten" (2008, s. 193), vilket leder till den så kallade hermeneutiska cirkeln, där delen endast kan tolkas utifrån helheten, och helheten endast utifrån de delar den består av. Denna cirkel kan också tolkas som dialogen mellan förförståelse och förståelse (ibid, s. 200). En text analyseras av en hermeneutiker inte i en monolog utan en dialog, och det är här förförståelsens betydelse träder i fokus. Det som skapar förförståelsen av en text är vår kunskap om textens genretillhörighet (2008, s. 207): vi vet något om avsändaren och syftet, och därigenom dess form och innehåll.

Förhållandet mellan förförståelsen av och förväntningarna på en genre respektive genrens faktiska utfall kan relateras till denna hermeneutiska cirkel; det enskilda fallet – den faktiska upplevelsen av ett skeende – förstås i förhållande till uppfattningen kring genren som helhet. Det är denna dynamik och dualitet som Berkenkotter och Huckin beskriver. Exempelvis väntar sig en bussresenär en biljett som bevis på transaktionen som ägt rum, med syftet att tillåta individen en transport inom en region; resenärens förväntning/behov relaterar till tidigare kunskap om syfte/tidigare utfall vid liknande situationer, och detta relaterar i sin tur till resenärens förståelse för kommunala transportsystem och biljetters funktioner i det stora hela, liksom hennes förväntningar på kommande situationer.

Jag anser att detta perspektiv, att se genren som en slags rundgång, där aktören agerar och reagerar reflexivt utifrån en särskild situation, är det bästa sättet att förhålla sig till genrebegreppet. Det är ett relativt abstrakt begrepp, men bör främst användas pragmatiskt, vilket är både begreppets styrka och svaghet: en genre existerar utanför sina situationer, aktörer, syften och manifestationer enbart som en otydlig idéskiss, och har som sådan inget värde i sig. En genre kan inte separeras från sina delar och funktioner. På samma sätt som en genre är dynamisk i hur vi förhåller oss till den och använder den, är dess form och funktion också dynamisk. Schryer (1993, s. 204) poängterar detta tydligt: genrer är "stabilized-for-now or stabilized-enough sites of social and ideological action" – genrer, liksom alla andra fenomen i samhället, är på väg från någonstans, i konstant transformation till något annat.

Ett annat problem som vi kan se är förhållandet mellan försöken att definiera och avgränsa genrebegreppet, och hur de faktiska genrerna ser ut. Eftersom antalet genrer i ett samhälle är, i Millers ord "indeterminate and depends upon the complexity and diversity of the society" (1984, s. 163), är det uppenbarligen ett dödfött projekt att försöka klassificera samtliga genrer i någon form av taxonomi. Vi kan peka på ett flertal varianter inom ett visst område, exempelvis de olika typer av akademisk publicering som används i ett särskilt land, men längre än så kommer vi inte. Därtill, och detta är ett av huvudproblemen, blir det svårare och svårare att faktiskt prata om genrer ju längre ifrån tydliga strukturer de hamnar. Det är inte överraskande att de genreforskare som diskuterats innan främst förhållit sig till områden som forskning, utbildning och företag, eftersom dessa använder sig av tydligt strukturerade och välkända genrer för sina olika syften. När vi rör oss mot "such homely discourses" (Miller 1984, s. 155) som utpressningsbrevet eller bussbiljetten kräver dessa utförligare anpassningar av de grunddefinitioner som ovan diskuterade författare arbetat fram.

Nästföljande två kapitel kommer diskutera hur genreteorierna som presenterats ovan har anpassats till discipliner och studieområden bortom ovan nämnda teoretikers retoriska, akademiska och organisatoriska intressen.

2.2 Genre inom biblioteks- och informationsvetenskap

Biblioteks- och informationsvetenskap (B&I) är som akademiskt ämne i högsta grad tvärdisciplinärt, som beroende på forskningsområde och perspektiv bygger på

humaniora, samhällsvetenskaper respektive mer tekniska och naturvetenskapliga ämnen (Hansson 2001, s. 82). Det centrala för området är forskningen kring informationshantering, kunskapsorganisation och kommunikation, i och utanför biblioteksvärlden; hur olika sorters kunskap materialiseras i olika dokumenttyper och hur dessa kommuniceras och organiseras i samhället.

Genre har länge haft en plats i B&I, men då främst i förhållande till klassifikation av texter och innehållsanalyser. Det är alltså främst det traditionella, litteraturvetenskapliga genrebegreppet som haft betydelse för området, för att kunna skapa taxonomier och lätthanterliga index i kunskapsorganisatoriska system, som exempelvis bibliotekskataloger (Andersen 2008, s. 343). Sett utifrån Millers socialkonstruktivistiska perspektiv har genre förbisetts av B&I, som enligt Andersen "has ignored the purpose of a document and its fit to the user's situation; that is, the information provided by genre" (2008, s. 346). Andersen menar att eftersom det är genom genrer som vi förstår, skapar och kommunicerar kunskap, är det i högsta grad relevant för B&I-relaterad forskning: "Much of our sense of everyday life, politics, and work in late modernity is to a large extent mediated by forms of communication; genres may provide ways of dealing with hypercomplex society" (2008, s. 354).

Den genrekunskap som Berkenkotter och Huckin presenterade ovan är central för en djupare förståelse av informationssökning och den sökandes behov och aktiviteter. Den som söker information "must possess a sense of the situation that brought them into the information seeking activity" (Andersen 2008, s. 357); när en individ söker efter ett särskilt dokument eller en särskild dokumenttyp, är det inte i ett vakuum där endast dokumentet och den sökande finns. Informationssökaren har, lätt förenklat, ett visst informationsbehov som behöver tillgodoses, och vet genom sin genrekunskap vad för resultat som duger eller ej: "genre knowledge encompasses the ability to act appropriately in a given communicative and typified situation that demands a particular response" (ibid). Denna genrekunskap är i högsta grad viktig på båda ändar av informationshanteringen. Den som söker information måste veta i vilket sammanhang och i vilka former informationen finns, och den som organiserar informationen (indexering, katalogisering och dylikt) måste veta hur detta genomförs för bästa sökresultat. Det handlar inte bara om ett dokument textmässiga form och innehåll, utan dess sociala funktion: "knowledge is not organized by itself but by a complex interaction between human activity, media, genres, technologies, ideologies, and institutional structures" (Andersen 2008, s. 356). Det är inte bara *vad* som söks, utan *varför*, och *av vem* som är relevant för B&Is olika områden, och det är detta som insikt i hur genrer fungerar kan bidra med.

Knowledge organization cannot ignore the role played by social organization and its genre and activity systems because that is the sphere where the production, dissemination, and use of documents take place. It is where the meaning of the documents is constructed and produced historically through "typified rhetorical actions based in recurrent situations" (Miller, 1984, s. 159). Knowledge organization cannot be undertaken without taking into account the activities the documents are going to serve or support. Documents are tools that serve particular communicative needs and purposes and are used in different socio-communicative activities. [...] Archives, libraries, catalogs,

and bibliographies are genres of communication that have developed historically to support and maintain writing and documentation activities.

Andersen, 2008, s. 360.

Ett genreteoretiskt perspektiv kan helt enkelt, enligt Andersen, ge en fördjupad och mer komplex förståelse för kunskapsorganisation som en samhällelig, social aktivitet (2008, s. 360).

2.3 Digitala genrer

Sedan internets folkliga genomslag under det sena 1990-talet har möjligheterna för kommunikation utökats och förändrats oavbrutet. Nya medier och teknologier har skapat nya vanor och behov, vilka sedermera formerats till ett myller av genrer och vad som liknar genrer. Genreteoretiker har inte varit sena att uppmärksamma denna utveckling, som givit dem möjligheten att kunna analysera genrer i detalj medan de är nya och i formeringsstadiet – vilket å andra sidan kan leda till analyser som snart kan tyckas föråldrade eller rent ut felaktiga, när slutsatser dragits innan genren stabiliserats. Dock är detta mer en möjlighet än något annat, just eftersom det låter oss iakttä formationen, stabiliseringen och inte minst utforskandet av en genres möjligheter och begränsningar. Det är i synnerhet utifrån föreliggande studier och analyser som jag baserat denna uppsats på, både teoretiskt och metodologiskt. Därför kommer detta och nästföljande metodkapitel i viss mån hänga ihop.

2.3.1 Läsning och navigation

Kommunikationsforskarna Inger Askehave och Anne Ellerup Nielsen beskriver i sin studie av webbplatsen som genre "Digital genres: a challenge to traditional genre theory" (2005) den aktiva roll mediet har i skapandet och användandet av digitala genrer, i synnerhet de tekniska begränsningar de digitala medierna medför. De menar att en webbsida kan läsas utifrån två former eller modaliteter, läsning ("reading mode") respektive navigation ("navigating" eller "linking mode") (2005, ss. 126-128). Läsaren zoomar så att säga in och ut från webbsidan, mellan att läsa texten på sidan som en vanlig löpande text, och att orientera sig mellan en webbplats olika sektioner, eller olika webbplatser, med hjälp av hyperlänkar i eller vid sidan om texten. Det handlar om två skilda kognitiva aktiviteter och beteendetyper som besökaren på en webbplats rör sig mellan, när hon skiftar mellan läsning och navigation (ibid, s. 127). Det är, som Askehave och Ellerup Nielsen uttrycker det, en konstant cirkulär rörelse mellan att läsaren använder webbplatsen som en text som läses som en vanlig tryckt text, och att hen använder den i form av ett medium, där möjligheterna till navigation nyttjas (ibid, s. 128).

Läsformen är avhängig navigationsformen, då det är i navigationsmomentet som läsningens stig skapas. När man konsumerar en webbsida, eller en blogg, rör sig läsaren således så pass icke-linjärt som sidskaparen tillåter, i fråga om hyperlänkning mellan delsidor och olika textstycken. Hyperlänkarna, som är en del i webbens grundstruktur – i mångt och mycket det som utgör webbens grundläggande infrastruktur och användbarhet – är alltså knutna till webbplatsen som media, snarare

än dess innehåll. Mediet har i tidigare genreteori uppfattats som ointressant, vilket i mångt och mycket stämmer. Ett litterärt verk har samma funktion oavsett om den konsumeras som ljudbok, e-bok eller tryckt bok, och en årsrapport i PDF-format är den samma som en utskrivna sådan. Även om de praktiska förutsättningarna förändras är deras funktion och syfte som texter oförändrade, då de skrivs och blir lästa av samma anledningar (ibid, s. 129). Med webben är det ofrånkomligt att dess strukturella, mediespecifika egenheter påverkar hur människor interagerar med dess genrer. Även om en webbsida närmast relaterar till exempelvis en tidning, försvinner den navigerande dimensionen i hyperlänkarna om sidan skrivs ut; mediets inflytande som en integrerad aspekt av genrens form går inte att undvika vid en analys.

2.3.2 Genretyper

Biblioteks- och informationsforskarna Susan C Herring, Lois Ann Scheidt, Elijah Wright och Sabrina Bonus genomförde under 2004 en omfattande genrebaserad studie av 203 bloggar, där de kvantifierade bland annat bloggarnas syfte, deras strukturella egenskaper, och hur de använder länkar. Studien avrapporterades i artikeln "Weblogs as bridging genres" (2005). Genom resultaten arbetar de sig fram till en definition av tre huvudsakliga blogg-genrer, baserade på tidigare bloggstudier: "filters, personal journals, and k-logs" (Herring et al 2005, s. 147). Filterbloggen förmedlar främst annoterade länkar och nyheter; en *k-log* ("knowledge log") är inriktad på ett särskilt ämne eller område, och slutligen den personliga journalen, som fylls med personligt innehåll, som en offentlig dagbok. Utöver dessa tre använder de även kategorierna mixed och other, som syftar på bloggar som antingen blandar de tre huvudgenrerna, eller inte passar in i dem överhuvudtaget. Denna taxonomi är ambitiöst genomförd, men som de själva vidhåller inte realistisk:

It is not sufficient, however, to posit that personal journal blogs derive from hand-written diaries, filters from newspaper editorials, k-logs from project journals, etc. - rather, individual blogs incorporate the functions of multiple genres. A number of blogs in our sample combine two or more purposes; we coded these as "mixed". Even blog types coded for primarily one purpose tend to incorporate elements of the other types; a pure filter or k-log is rare. Many blogs are thus a hybrid of public and private, personal and professional.

Herring et al 2005, s. 160.

Det är en i högsta grad relevant slutsats att se bloggen som en hybrid av en rad olika genrer, eller som en överbryggande genre, där bloggen är det gemensamma mediet för en rad olika kommunikativa aktiviteter.

En aspekt av genreanalys som blir extra intressant när digitala genrer berörs, är dess historiska kontinuitet och ursprung. Eftersom webbaserade genrer existerar i en kommunikativ dimension som helt enkelt inte existerat tidigare, kan diskussionen kring deras ontologi bli både spekulativ och upplysande. Som Askehave och Ellerup Nielsen påpekar kan den webbaserade genren inte separeras från sitt medium, eftersom genren i så stor omfattning brås på dess mediums egenskaper, möjligheter och begränsningar. Paralleldragningar mellan nya, digitala genrer och analoga genrer med en längre stamtavla blir lätt ytliga efterhandskonstruktioner, där formmässiga

likheter är de tydligaste. Dessa kan dessutom komma att förändras, så att det som var en korrekt iakttagelse av en genre vid ett tillfälle, inte stämmer tio år senare. I viss mån kan analoga parallellgenrer rent utav bli historierevisionistiska, där exempelvis blogggen dagboksliknande utformning uppstod som en utveckling av blogggen ursprungliga funktion som en delad länksamling, snarare än en direkt digital ekvivalent till den historiska dagboken. Men även om en nyare genres likheter med äldre exempel är rena tillfälligheter och inte baserade på en linjär evolution, är paralleller mellan genrer ändå intressanta att iaktta, eftersom de kan säga oss något om deras funktion och roll.

2.4 Varför genreteori?

Som vi har sett har det främsta praktiska arbetet inom genreteori skett utifrån två huvudsakliga perspektiv. Den äldre genreanalysen, som utgår från Millers teori bygge, presenterad i sektion 2.1, har främst utgått ifrån institutionella diskursgemenskaper, där företagsvärlden (Yates och Orlikowski) och akademien (Swales, Berkenkotter och Huckin) fått stå som värddar för genrer som diskuteras. Detta är givetvis i högsta grad givande och intressanta områden, där en mängd genrer florerar vars strukturer, funktioner och ursprung är lätta att ta för givet. Likaså är det tacksamma områden att studera, eftersom de institutionerna i mångt och mycket bygger på kommunikation inom och med hjälp väl fungerande genrer. Dock finns det i mitt tycke en risk att stirra sig blind på förhållandevis slutna och väl etablerade genrer som den vetenskapliga artikeln och företags-promemorian. De har en i sitt sammanhang given och i synnerhet avgränsad avsändare, mottagare och funktion däremellan (även om de, rimligtvis, också ligger nära till hands för forskare, eftersom de helt enkelt i egenskap av sitt gebit arbetar dagligen med akademiska genrer). De "homely discourses" som Miller pratar om (1984, s. 155), som utgör samhällets grundläggande kommunikationsformer, kan lätt glömmas bort, eftersom de helt enkelt inte är särskilt tydliga.

Det andra perspektiv man kan uttröna är det fokus på digitala genrer, med bland annat Miller och Shepherds (2004) respektive Herrings et al (2005) arbete med bloggen som genre och Askehave och Ellerup Nielsens genreanalys av hemsidan (2005), där forskarna tagit sig an i mångt och mycket helt nya genrer. Kjellberg (2010) kan ses som en enande punkt mellan de två perspektiven, där akademiska intressen uttryckta i en digital genre analyserats.

Fokus för denna uppsats kan sägas hamna i en skärningspunkt mellan dessa perspektiv och infallsvinklar. Dels hur bibliotekens musikbloggar ter sig utifrån folkbiblioteken som institution – vem som skriver, vad som skrivs, riktat till vilka, och hur detta förhåller sig till bibliotekens bakomliggande syften och målsättningar. Dels kan min studie av dessa bloggar, utifrån ett genreperspektiv, ses i förhållande till tidigare genreanalyser av bloggar, för att på så sätt ge en bättre bild av hur folkbiblioteken faktiskt använder sig av bloggmediet för att förmedla ett särskilt medium i sina samlingar och särskilda aktiviteter inom ett visst område. Folkbiblioteken är i det svenska samhället en väl ansedd institution, med tydliga riktlinjer och uppdrag. Likaså ingår bibliotekarierna i en diskursgemenskap baserad

både på deras akademiska bakgrund, och de traditioner och ideal som biblioteken arbetar utifrån. Genom den metodologi som presenteras i nästa sektion vill jag belysa bibliotekens användande av musikbloggar så grundligt som möjligt, ur olika perspektiv: både vad bloggarna har för syfte, på vilket sätt de verkställer detta syfte, hur de kan sättas i kontext både i förhållande till bloggen som genre i stort och med biblioteket som diskursgemenskap.

2.5 Metod

För att närstudera de bloggarna jag valt ut ur ett genreteoretiskt perspektiv, har jag utgått från den analysmetod Sara Kjellberg utvecklar i artikeln "Scholarly blogging practice as situated genre: An analytical framework based on genre theory" (2009) och därefter använde i artikeln "Researchers' blogging practices in two epistemic cultures: The scholarly blog as a situated genre" (2009), som återfinns och diskuteras i avhandlingen "Forskarbloggar: Vetenskaplig kommunikation och kunskapsproduktion i bloggofären" (2010). Metoden är anpassad för materialet, i det här fallet bloggar som de manifesterar sig online, och för att placera materialet i dess särskilda sammanhang – i det här fallet forskarbloggar situerade i specifika epistemiska kulturer. Begreppet epistemisk kultur är hämtat från Karin Knorr-Cetina (1999), och syftar till de kunskapsbaserade sammanhang och sociala gemenskaper som forskare och akademiker från olika discipliner är situerade i. Det kan relateras till Swales diskursgemenskaper, men eftersom denna studie inte berör forskarvärlden, har jag valt att bortse från de epistemiska kulturerna, och fokusera på en något vidare användning av diskursgemenskap.

Jag valde denna metod eftersom den just tar i beaktande inte bara bloggarnas konkreta utformning, som kvantitativa studier likt Herring et al. (2005) är bra exempel på, utan även tar hänsyn till bloggarnas avsändares och målgruppers kontexter. För att förstå bloggarnas kommunikativa funktioner är kontexten av största vikt. Kjellberg har syntetiserat denna metod från tidigare metoder för genreanalys, i synnerhet de som diskuterats ovan: Miller (1984), Swales (1990), Yates och Orlikowski (1992), etc. Till skillnad från exempelvis Miller och Shepherd, som studerat privata bloggar som genre i egenskap av "a contemporary contribution to the art of the self" (2004), utgår Kjellbergs studier från bloggar med en avsändare som är situerad i en tydlig kontext och diskursgemenskap, vilket biblioteksbloggarna i föreliggande analys också är. Analysen är i högsta grad kvalitativ, men har kvantitativa element: till exempel kommer i den mån det är möjligt antalet taggar, inlägg, och liknande tas i beaktande.

Kortfattat utgår metoden från fyra genremässiga aspekter hos materialet: dess syfte, form, innehåll, och kontext (*aim, form, content, context*) (Kjellberg 2010 ss. 181-186). Med syfte menas bloggarnas kommunikativa syfte, som det uttrycks på bloggen. Kontexten är den diskursgemenskap och den situation bloggen befinner sig i. Form är hur innehållet presenteras, genom bloggarnas medium. Att särskilja dessa från varandra är vanskligt, eftersom det inte finns några vattentäta skott mellan dem: de är nära sammanlänkade och påverkar varandra växelvis. Detta är viktigt att ta i beaktande när analysresultaten redovisas och diskuteras, och de enskilda diskussionerna kommer ofta referera till varandra. Jag tar även intryck från Askehave och Ellerup Nielsens

studie av webbplatsers form och innehåll (2005), samt Herrings et al. metod för innehållsanalys av bloggar (2005).

2.5.1 Syfte: varför?

En genres kommunikativa syfte är den bakomliggande logik som lägger grunden för genrens existens. Utan ett samlat kommunikativt syfte kan vi inte avgöra om en genre överhuvudtaget kan ses som en genre. Genren är det verktyg som används för att uppfylla ett eller flera kommunikativa syften. Syftet med en genre är helt enkelt dess situation och identitet (Kjellberg 2010, s. 182).

För att utröna en genres syfte, måste vi förstå dess kontext: från vilket sammanhang används en genre för att genomföra en kommunikativ handling (Kjellberg 2010, s.182)? Vidare är det viktigt att ta i beaktande hur pass uttryckt dess syfte är i den kommunikativa handlingen. När det gäller bloggar finns det allt som oftast någon form av programförklaring som delger blogginnehavarens/innehavarnas målsättning med sina bloggaktiviteter, antingen på en specifik informationssida, eller i något av de tidigast publicerade inläggen (Herring et al 2005, s. 147). I fallet med bloggar bör författarens uttryckta intentioner ses i förhållande till vad som faktiskt uttrycks genom bloggans konkreta innehåll; eftersom många bloggar upprätthålls över ett flertal år, kan deras motiv komma att förändras successivt, genom medvetna eller omedvetna intresseförskjutningar. Därför bör en bloggs innehåll analyseras över en längre tidsperiod, så att eventuella syftesförskjutningar i sentida inlägg har inflytande på analysen.

2.5.2 Form: hur?

Som Askehave och Ellerup Nielsen påpekar, kan digitala genrer inte analyseras bortkopplade från sitt medium; en webbaserad text är inte enbart en text, utan är baserad på ett intrikat nät av hyperlänkar, kod och så vidare, som används främst vid navigationsläsningen av en webbplats. Eftersom webbaserade genrers utformning är så djupt sammanflätade med den underliggande webbstrukturen, dess medium, måste mediespecifika formaspekter tas i beaktande här, exempelvis taggar och länklister på bloggar. Askehave och Ellerup Niensens två modalitetsnivåer som diskuteras ovan är i högsta grad relevanta i formanalysen.

Här är viktigt att notera att en genres utformning kan utgöras av ett flertal mindre genrer: ett passande exempel vore en akademisk genre som avhandlingen, som i sin tur består av subgenrer som ett inledande abstract, referens- och notsystem, som inte är exklusiva avhandlingsgenren, men som i mångt och mycket är nödvändiga för den. På en blogg kan exempelvis taggningsfunktionen ses som en subgenre.

2.5.3 Innehåll: vad?

Innehållet i en genre är det som presenteras genom dess form; det genren handlar om och berör. "Content is the topic or subject matter of a written or spoken composition" (Kjellberg 2010, s. 185). Många försök att klassificera bloggar genom dess innehåll har gjorts, där exempelvis "k-logs" (kunskapsbloggar fokuserade på ett visst ämne) särskilts från personliga journalbloggar och filterbloggar, de ursprungliga

länksamlingarna (ibid). Till skillnad från klassisk litteraturvetenskaplig genreanalys, där man endast utgått från form och innehåll, är innehåll här endast en aspekt, underordnad form och syfte.

Det är viktigt att särskilja innehåll från form, som i många fall är sammanflätade: på textnivån utgör formen själva språkbruket, medan innehållet är det som omskrivs.

2.5.4 Kontext: vem och var?

En genres kontext utgörs till största del av dess diskursgemenskap: vem som använder genren, och dess situation i fråga om position inom gemenskapen, gemenskapens syfte och så vidare. Miller och Shepherd menar att en genres kontext även är kopplad till äldre relaterade genrer: "ancestral genres should be considered part of the rhetorical situation to which the rhetor responds, constraining the perception and definition of the situation its decorum for both the rhetor and the audience" (2004). Att få en fullständig inblick i den kontext där en genre används skulle kräva en etnografisk studie alternativt djupintervjuer, där användandet och användarna av en genre studeras i detalj. Jag tar här intryck från Herring et al (2005, s. 147), som i sin blogganalys utgår från den demografiska information som delges direkt på bloggarna, på särskilda informationssidor eller genom inläggen. Detta med en medvetenhet om att bloggskribenterna endast delger den information om deras kontext som de själva anser relevant.

2.6 Urval

Studien utgår från sju bloggar som valts ut baserat på följande urvalskriterier: de ska först och främst vara drivna i ett folkbiblioteks regi, och inte av privatpersoner. Direkta hänvisningar mellan bibliotekets webbplats, inklusive OPAC, och bloggen, har därför varit ett krav – musikbloggar som råkar vara drivna av privatpersoner som är bibliotekarier till professionen är därför inte aktuella för studien. Det bör dock nämnas att gränsen mellan privat och institutionell blogg i vissa fall blir otydlig, och detta problematiseras i analyskapitlet. Det näst viktigaste kriteriet är att bloggen ska ha ett tydligt fokus på musik som huvudämne. Detta framgår ofta tydligt genom bloggans namn och URL, där termer som "musikbibliotek" eller "musikblogg" är vanligt förekommande. Folkbiblioteks bloggar är vanligtvis i synnerhet fokuserade på skön- och facklitteratur, och även om biblioteksbloggars förhållande till olika mediatyper vore ett intressant studieområde i sig, faller de utanför syftet med denna studie.

Vad gäller bloggarnas innehåll är de enda kriterierna som uppställts att de varit aktiva i minst ett år, för att garantera ett tillräckligt fylligt innehållsligt underlag för studien, samt att de uppvisat någon form av aktivitet under 2011, för att materialet ska vara

likvärdigt aktuellt. Inga kriterier baserade på antalet skribenter eller uppdateringsfrekvens har ställts upp, för att ge ett så brett men ändå tydligt avgränsat urval som möjligt. Jag har heller inte haft som kriterium att bloggarna ska vara aktiva i nuläget, vilket i sig är intressant för analysen.

Studien utgår främst från de tio sist publicerade inläggen från 2011, samt de tio tidigaste inläggen, för att få en bild av hur bloggarna har förändrats. I de tidiga inläggen anges ofta bloggarnas inledande syften, och sätter tonen för hur bloggen kommer att användas (Herring et al 2005, s. 147). De senare inläggen sätts därför i kontext till bloggarnas ursprungliga syften, oavsett om användandet av bloggen har förändrats eller upprätthålls. Detta urval av inlägg för analys har dock inte varit statistiskt. Eftersom bloggar är föränderliga och utvecklas allt eftersom de används, har slumpmässiga nedslag gjorts genom bloggarnas datumarkiv, för att ge en fylligare bild av hur den förändrats och använts i olika perioder. Jag har undviktt inlägg publicerade under 2012, eftersom mer än hälften av bloggarna har avstannat sin uppdatering eller uttryckligen avslutats under 2011.

Jag har valt att endast utgå ifrån folkbiblioteks bloggar, även om det finns musikforskningsbibliotek som även de driver musikbloggar. Dessa har i mitt tycke inte varit relevanta för studien, då deras målgrupp och syfte skiljer sig avsevärt från folkbiblioteken, och arbetar utifrån andra förutsättningar. Forskningsbibliotekens förmedlingsarbete sker främst mot forskare och studenter, och även om deras musikförmedling vore ett intressant område att studera, faller det utanför denna uppsats kontext.

De bloggar som ingår i studien är:

- Musikbloggen¹, Arboga bibliotek.
- Musikbiblioteket gillar², Gävle musikbibliotek.
- Metallbibliotekarierna³, Helsingborgs stadsbibliotek.
- Musik på Kungälv⁴, stadsbibliotek.
- Musikbloggen med Anders Jaderup⁵, Malmö stadsbibliotek.
- Tommy Janssons musikblogg⁶, Norrköpings stadsbibliotek.
- Musikbloggen⁷, Västerås stadsbibliotek.

Bloggarna presenteras mer ingående i inledningen till analyskapitlet.

¹<http://musikbloggenarbogabibliotek.blogspot.se>

²<http://musikbiblioteket.blogspot.com>

³<http://metallbibliotekarierna.blogspot.com>

⁴<http://kungalvmusik.blogspot.com>

⁵<http://msbmusikbloggen.wordpress.com>

⁶<http://www.nsb.norrkoping.se/web/arena1/tommyjansson-blogg>

⁷<http://musikbiblioteksbloggen.wordpress.com>

3. Tidigare forskning: litteraturgenomgång

I följande kapitel redogör jag för tidigare forskning och relevanta diskussioner kring de ämnen som är centrala för uppsatsen. Folkbibliotekens digitala musikförmedling ligger i en intersektion mellan ett flertal forskningsområden, med olika perspektiv och metoder. En avsevärd mängd litteratur har publicerats det senaste årtiondet som berör förhållandena mellan bibliotek, användare, och ny digital kommunikationsteknologi, både inom och utanför B&I-området. Jag diskuterar först folkbibliotekets roll i samhället idag, och därefter fenomenen bibliotek 2.0 och webb 2.0. Slutligen diskuteras tidigare forskning och teori kring just bloggmediet som är relevant för studien. Eftersom dessa fenomen är förhållandevis nya, och under snabb utveckling, är det viktigt att förhålla sig till texternas ålder – en studie av biblioteksbloggar från 2004 kan inte ses som representativ för bibliotekens användande av bloggmediet idag, åtta år senare. Däremot är det relevant att se på just skillnaderna, för att se hur exempelvis biblioteksbloggarnas användningsområde och roll förändrats genom åren.

3.1 Biblioteket och samtiden

Folkbiblioteken har liksom det västerländska samhället i stort förändrats över de senaste årtiondena genom den massiva utvecklingen inom informations- och kommunikationsteknologin. I Dansk biblioteksforenings antologi *Folkbiblioteket som förvandlingsrum* (Emerek, Hvenegaard Rasmussen & Skot-Hansen, red. 2006) skisseras en bild av ett bibliotek situerat i en senmodern upplevelsekultur, där gamla ideal och idétraditioner har, eller bör ha, kastats ut eller omformulerats. Förändringarna som samhället, med sina teknologier och professioner, går igenom är konstanta: gamla värderingar som uppdelningen mellan "hög" och "låg" kultur kan inte gälla längre (ibid, s. 10). Biblioteken agerar i ett samhälle, där den enskilde användaren är en reflexiv och myndig individ: "Det utfordrar bibliotekerne, der forventes at opfylde brugernes mangfoldighed af kulturelle praeferencer, uanset hvilket niveau de befinder sig på" (ibid, s. 10). I det samtida biblioteket är användaren i fokus: det viktiga är vad användaren vill ha ut av biblioteket, snarare än vad biblioteket förutsätter att användaren behöver.

Biblioteksforskaren Dorte Skot-Hansen (2006) menar att den europeiska kulturpolitiken i stort är baserad på en balans mellan fyra logiska grunder (*rationaler*): upplysning, underhållning, ekonomisk tillväxt, och social förändring (ss. 26-27). Som en institution inom den lokala kulturverksamheten, förhåller sig även biblioteken till dessa logiker. Upplysningsbegreppet ligger till grunden för flera av de stora kulturinstitutionerna: att knyta samman befolkningen i en nationell kultur med gemensamma bildningsideal. Detta kan ses än idag i debatter kring bibliotekens

verksamheter, när till exempel litterär kvalitet och tradition kontra popularitet och utveckling diskuteras. I dessa debatter uppstår polariseringen mellan upplysning ("hög" kvalitet) och underhållning ("låg" kvalitet), där det senare konceptet inte bara representerar konsumtion som i bästa fall är tidsfördriv, och i värsta fall rent skadlig utan som en marknadsanpassning där "vores behov for leg og afslappning" kapitaliseras på (Skot-Hansen 2006, s. 33). Tv-spel är ett sentida exempel på en kulturform vars negativa effekter debatteras livligt i medierna, även om införandet av dem på svenska bibliotek förflöt utan större debatt (Edman & Engström 2008, s. 5).

Bildningsidealet, som är historiskt grundat i folkbibliotekens uttryckta syfte att vara en plats för allmänheten att tillgodogöra sig fri kunskap, baseras också i en vilja till demokratisering och gemenskapskänsla, den sociala förändring Skot-Hansen talar om (s. 29). Detta uttrycks tydligt i den svenska bibliotekslagen, där det sociala arbetet för invandrare, äldre och personer med funktionshinder är centralt, för att inkludera dessa potentiellt marginaliserade grupper i samhället: en fungerande demokrati kräver informationskompetenta medborgare (Bibliotekslag 1996:1596). Ekonomisk tillväxt kan spurras i en region med ett starkt kulturliv, och även om ett bibliotek knappast klarar av detta på egen hand, ingår det i det kulturella grundutbudet i en stad eller kommun.

Det Skot-Hansen menar är att dessa fyra logiska grunder för kulturpolitiken är instrumentella. De är mål, som kulturen används som medel för att nå – vad kulturen gör, snarare än betyder (2006, s. 34). Det vi ser idag är ett skifte mot en upplevelseekonomi, där den estetiska upplevelsen av kultur – alltså kulturyttringen i sig – är det centrala för kulturpolitiken, och i förlängningen biblioteken:

Hvad der er meningsfulde aestetiske oplevelser kan ikke bestemmes udefra eller ovenfra som kanons eller andre opdragende tiltag. [...] Kulturpolitikken skal med andre ord give plads for det irrationelle, følelseladede og kaotiske frem for at formidle en bestemt strømliniet opfattelse af det gode, det smukke og det sande basert i et elitært og hierarkisk oplysningsprojekt.

Skot-Hansen 2006, s. 36.

Hos Emerek, Hvenegaard Rasmussen och Skot-Hansen (red., 2006) kan vi se ett exempel på folkbibliotekens nuvarande kontext. I den senmoderna samtiden sker förändringar konstant, och vi rör oss mot en allt mer individcentrerad, upplevelsebetonad verklighet, där användarna själva vet vad de vill ha och vad de behöver. Här måste biblioteken hitta sin plats, visa vad de kan erbjuda, och hävda sitt existensberättigande - även om en sådan generalisering givetvis bör ifrågasättas och problematiseras. Generella tendenser åt ett håll betyder inte nödvändigtvis att samtliga biblioteksanvändare är tillräckligt informationskompetenta att de inte längre behöver biblioteken. Denna insikt resonerar även i tongångarna hos Michael E. Casey och Laura C. Savastinuk i deras *Library 2.0: A guide to participatory library service* (2007), som jag återvänder till i nästa sektion.

Parallellt med de instrumentella kulturpolitiska logiker som Skot-Hansen diskuterar, kan man se de tre diskursrepertoarer inom det finska musikbiblioteksväsendet som Sanna Talja uttolkar i avhandlingen *Music, culture, and the library: An analysis of*

discourses (2001). Baserat på policydokument och liknande styrdokument samt användarintervjuer ser hon tre huvudsakliga repertoarer, utifrån vilka man kan analysera och tolka inte bara musikhanderingen på bibliotek, utan kulturkoncept i allmänhet. De är "general education repertoire", "alternative repertoire", samt "demand repertoire" (Talja 2001, ss. 64-65). De har översatts av Karin Edman och Olle Engström i deras masteruppsats om folkbiblioteken och tv-spel till den folkbildande, den alternativa respektive den efterfrågansinriktade repertoaren (Edman & Engström 2008, s. 12). Enligt den allmänbildande repertoaren ska biblioteket fungera som en upplysande kulturinstitution, där bibliotekarierna iklär sig en expertroll som uppfostrar användarna i det västerländska kulturarvet, med stor tyngdpunkt på klassisk musik, där populär och ny musik har lite utrymme. Det är detta klassiska upplysningsideal där "hög" kultur premieras som Emerek vänder sig emot ovan, och var enligt Talja den ledande diskursen under 1950- och 60-talet (2001, ss. 32-36).

Den alternativa repertoaren framkom under 1970-talet, och kan ses som parallell med den allmänna utvecklingen inom kulturen mot pluralism, progressiv politik och antikapitalistiska idéer. Här togs de första stegen mot en postmodern syn på musik och kultur, där den västerländska konstmusikens förgivettagna universalitet och dominans ifrågasätts: användarna ska erbjudas svåråtkomlig, exotisk och alternativ musik som de inte kan hitta genom andra kanaler – eftersom detta var långt innan internet, fanns få möjligheter att komma åt den musik som inte spreds genom kommers eller tradition (2001, ss. 36-40). Även denna repertoar kan liknas vid Skot-Hansens upplysnings- respektive social förändringslogik, fast den går emot det hegemoniska, universalistiska inslaget i den kanon- och traditionstyngda allmänbildningsrepertoaren. Den kan även relateras till 1974 års svenska kulturproposition, där bland annat folkbiblioteken och kulturpolitiken i allmänhet uppmanades att "motverka kommersialismens negativa verkningar på kulturområdet" (Prop. 1974:28).

Den tredje repertoaren, baserad på efterfrågan, kan liknas vid underhållningslogiken: snarare än att uppfostra eller utmana användarna med "hög" och abstrakt kultur, ska biblioteken erbjuda det som är populärt och som efterfrågas av allmänheten. I denna repertoar gör sig biblioteken helt och hållet av med rollen som domare över vad för material som är bra respektive dåligt, utan fokuserar på användarnas uttryckta behov och vilja. Om parallellen mellan Talja och Emerek, Hvenegard Rasmussen och Skot-Hansen utvecklas, representerar biblioteken idag ett amalgam av dessa tre repertoarer, i den upplevelselogik som Skot-Hansen beskriver. Snarare än att biblioteken styrs enbart av experter från ovan, eller av marknadskrafter utifrån, möts biblioteken och användarna som jämlika: i det postmoderna biblioteket är alla sina egna experter. Som Mark Stover uttrycker det i sin artikel med det talande namnet "The reference librarian as non-expert: a postmodern approach to expertise": "[The librarian] puts herself on an equal plain with her clients, as opposed to the 'one up' superior stance that is sometimes postured by 'experts'" (Stover 2004, s. 291). Den praktiska verklighet som i högsta grad påverkar bibliotekens situation idag är bibliotekens förhållande till digitala, sociala medier. Det sociala internet har kommit att kallas för webb 2.0, och bibliotekens anpassning till och av dem följaktligen bibliotek 2.0. Dessa fenomen diskuteras härnäst.

3.2 Webb och bibliotek 2.0

Den anpassning till föränderlighet, användardelaktighet och utjämnande av expertrollen mellan bibliotekarier och användare som diskuterats ovan är enligt biblioteksforskarna Michael E. Casey och Laura C. Savastinuk själva kärnan i bibliotek 2.0-begreppet (2007, s. xxii). De teknologier som oftast associeras till 2.0-begreppet (sociala medier som bloggar och liknande) är, enligt dem, enbart verktyg för att förbättra bibliotekens tjänster, som "empowers library users through participatory, user-driven services" (2007, s. 5). Problemet är, som Casey och Savastinuk ser det, att biblioteken inte längre är människors främsta informationskälla, utan snarare upplevs som öppna bokförråd – utmaningen är att anpassa och uppdatera biblioteket för samtidens informationsvärld (s. 5). Bibliotek 2.0 kan ses som bibliotekens anpassning till upplevelseekonomin Skot-Hansen beskriver som kulturpolitisk verklighet.

Biblioteksforskarna Pomerantz och Marchioni menar i artikeln "The digital library as space" (2006) att bibliotekets roll som fysiskt rum för informationslagring kommer få en minskad betydelse, medan dess roll som fysiskt och digitalt rum för enskilt och gemensamt arbete och sociala aktiviteter kommer bli allt mer viktig (s. 527). De pekar också på den riktning som biblioteken utvecklar sig i, där den traditionella rollen som informationsförmedlare omformas till en mer interaktiv plats, både i det fysiska och det digitala rummet. Webb 2.0 kan ses som representativt för bibliotekets arbete mot det digitala rummet, som den arena där biblioteken möter användarna. I sin magisteruppsats "Rum för musik på biblioteket" (2007) påpekar Marja Johansson riskerna för biblioteken med att fokusera för mycket på de digitala musikmediernas distributionsförutsättningar: "med allt för stort fokus på informationsöverföringen av musik tenderar dock övriga bitar av musikens liv som kulturform att hamna i skymundan" (ss. 7-8). För att inte bli obsoleta bör biblioteken se inte bara till den praktiska överföringen av musiken, själva tillhandahållandet, utan till den mänskliga faktorn bakom som leder fram till den själva musikaliska upplevelsen. Detta är en relevant iakttagelse sett till bibliotekens användande av bloggar och andra sociala medier för musikförmedling. De tillför, som framkommer i nästa kapitel, en viss nivå av personlighet i bruset av streamade och nedladdade musikfiler.

Själva begreppet bibliotek 2.0 är en vidareutveckling av begrepp som webb 2.0 och Business 2.0 (Casey & Savastinuk 2007, s. xxii), och är liksom sina idémässiga föregångare omtvistade och omdebatterade begrepp, utan tydliga definitioner eller avgränsningar. Att gå igenom bara en bråkdel av allt som publicerats med bibliotek 2.0 som ämnesord sedan Michael E. Casey myntade begreppet sensommaren 2005 skulle ta ett flertal uppsatser i anspråk, så jag kommer därför utgå ifrån de diskussioner som återfinns i dels Casey och Savastinuk (2007), samt *Bibliotek 2.0: Deltagarkultur i förändring* av Kim Holmberg, Isto Huvila, Maria Kronqvist-Berg, Outi Nivakoski och Gunilla Widén-Wulff (2009). Holmberg et al. erbjuder en utförlig diskussion kring de många försöken att definiera bibliotek 2.0, och kommer till slutsatsen att det 2009 inte ännu fanns en övergripande definition av bibliotek 2.0 som

omfattar både de sociala och de teknologiska dimensionerna (2009, s. 15). Den definition som väger tyngst som Holmberg et al. refererar till, kommer från J.M. Maness, som ser bibliotek 2.0 som "the application of interactive, collaborative, and multi-media web-based technologies to web-based library services and collections" (2006). Det bör nämnas att varken Holmberg et al. eller Casey och Savastinuk lyfter fram bibliotek 2.0 ur ett teoretiskt, analytiskt perspektiv, utan snarare fokuserar på att diskutera fenomenet och dess betydelse för biblioteken. Vid sidan om Casey och Savastinuk framstår även Meredith G. Farkas *Social software in libraries: Building collaboration, communication and community online* (2007) som en av de centrala texterna om hur biblioteken kan dra nytta av sociala medier, även den ur ett mer praktiskt än teoretiskt perspektiv.

Som Casey och Savastinuk beskriver det, var den ursprungliga idén för bibliotek 2.0 att anpassa bibliotekens verksamheter till samtiden med hjälp av det som kallas webb 2.0. Även detta är ett begrepp som blivit en utsinlig källa för diskussioner och försök till definitioner. David Gauntlett, i boken *Making is connecting: The social meaning of creativity, from DIY and knitting to YouTube and Web 2.0*, menar att webb 2.0 "describes a particular kind of ethos and approach", snarare än en uppsättning teknologiska lösningar eller affärsmodeller (2011, s. 5). Den grundläggande idén bakom "upptraderingen" av webben, är deltagande: "instead of individuals tending their own gardens, they come together to work collaboratively in a shared space" (ibid). Detta är egentligen ingen ny idé, utan var vad Tim Berners-Lee ville komma åt när han 1990 skapade hypertextprotokollet *World Wide Web* vi sedan dess tar förgivet som internets grundform (ibid). Webb 2.0-applikationer är de sociala medier som idag dominerar de flests internetanvändande: kommunikationsverktyg som Facebook och Twitter, handelsplatser som eBay, Etsy och Tradera, där mellanhänder och fysiska butiker överbryggas, Wikipedia, där allt material är skapat av tusentals anonyma användare, medietjänster som Youtube och Flickr, där användare själva lagrar och sprider sina videor respektive bilder, med flera – inte minst den uppsjö av tjänster som möjliggör både legal och illegal fildelning, från Napster till Pirate Bay, är i högsta grad goda exempel på webb 2.0-applikationer.

En av de viktigaste teknologiska aspekterna av webb 2.0 är den mediakonvergens som Holmberg et al. beskriver, som utvecklats sedan webben uppfanns i början av nittioalet. Till en början begränsades denna mediakonvergens eller "multi-medians", för att använda ett begrepp hämtat från Askehave och Ellerup Nielsen (2005, s. 125), till att utöka textflödet med bilder, eftersom möjligheterna att inkorporera ljud och video i en webbplats begränsades av dels tekniska faktorer (Holmberg et al. 2009, ss. 31-32), och möjligheterna för privatpersoners internet-uppkopplingar att överhuvudtaget kunna hantera den bandbredd som dessa medier kräver. Möjligheten att "bädda in" ljudfiler och videor från externa källor som exempelvis Youtube (för videor) och Soundcloud (för ljudfiler) i ett textflöde är ett centralt förekommande fenomen i webb 2.0, och som vi ska se en central aspekt av bloggarnas informationsförmedling. Denna konvergens har, menar Holmberg et al. (baserat på Henry Jenkins *Convergence Culture*), förändrat mediernas gränser och möjligheter, och främjat internets sociala aspekter: möjligheterna att snabbt och enkelt kunna dela och sprida information och kultur, skapad av en själv eller av andra (2009, s. 34).

Vid sidan om mer praktiskt inriktad litteratur, som beskriver hur webb 2.0-verktyg kan användas fördelaktigt av bibliotek, finns studier av hur biblioteken faktiskt använder sig av sociala medier. John S. Brantley undersöker i artikeln "Exploring Library 2.0 on the social web" (2010) hur webb 2.0-verktyg faktiskt används, genom att studera bibliotekens förekomst på sociala medier, genom en rad sökstrategier på ett urval webb 2.0-plattformar. Brantley fann att bibliotekens användande av sociala medier relaterar till begreppet "the long tail", eller "den långa svansen", som beskrivs av Chris Anderson (2006). "The long tail" innebär den drastiskt utplanande säljkurvan vid internetförsäljning, där den första tiden efter en vara når marknaden uppvisar väldigt höga försäljningssiffror, för att sedan snabbt sjunka till låga siffror över en längre period. Brantley (2010, s. 370) menar att denna tendens kan ses i bibliotekens användande av sociala medier, där ett fåtal bibliotekarier står för en majoritet av innehållet, medan "den långa svansen" av bibliotekarier producerar en mindre mängd.

Under våren 2011 genomfördes två diskursanalyser i förhållande till bibliotek 2.0, i masteruppsatserna "Bibliotek 2.0 = förändring? Diskurser om användare och deras interaktion med biblioteksverksamheter" av Maja Carlsson, och Fredrik Lindskougs och Ragnheidur Steingrimsdottirs "Biblioteksbloggar: Bibliotekariers förhållningssätt till användare", båda framlagda som examensarbeten vid ABM-programmet i Lund. Carlsson har i sin analys utgått från ett urval vetenskapliga artiklar publicerade mellan 2006 och 2010, som på något sätt berör begreppet bibliotek 2.0 (2011, ss. 4-6). Hon har identifierat tre diskurser ur sitt material: marknadsdiskursen, gemenskapsdiskursen, och lärandediskursen. Dessa tre diskurser pekar på tre olika användningsområden för webb 2.0-verktyg inom biblioteken, i förhållande till deras användare (2011, ss. 36-40). Lindskoug och Steingrimsdottir har i sin studie analyserat fem biblioteksbloggar, och utifrån dem identifierat sju separata diskurser: en auktoritärt respektive en moderat folkbildande diskurs, en diskuterande, en informerande och en förklarande diskurs, samt en marknadsförande och en personlig diskurs.

3.2.1 Kritik mot webb 2.0

Nick Dyer-Witthford beskriver i "Cycles of net struggle, lines of net flight" webb 2.0 som det folkliga återerövrandet av internet efter "dot-com-bubblan" kring sekelskiftet då den första generationen e-handel ledde till en ekonomisk kollaps (2009, s. 70): "the key to this second wave of Internet accumulation was the explicit acknowledgement of the collective creativity, aversion to commodification, and pirate spirit that had undone the dot-coms" (2009, s. 74). Dyer-Witthford öppnar här för en skarp kritik mot en allt för optimistisk attityd mot webb 2.0-applikationers frihet för allmänheten att skapa material:

The main point is to attract the populations whose digital presence can be sold to advertisers and data miners, even while they at the same time, and for nothing, create the content that draws yet more users [...] Web 2.0 proprietors exercise fearsome powers of surveillance and censorship within and over their platforms. [...] In the Web 2.0 business model the activity of

myriad unpaid users becomes free labor fuelling profits for owners and shareholders.

Dyer-Witheford 2009, s. 75-76

Detta är en relevant iakttagelse, främst sett till bibliotekens användande av sociala medier, vilket kommer diskuteras mer utförligt längre fram, men David Gauntlett invänder mot detta. Från ett makroperspektiv kan detta ses som en exploatering av hundratusentals obetalda webbanvändares arbete, men ur ett individuellt mikroperspektiv ser det annorlunda ut: "the 'free labour' which is 'harvested' is happily and voluntarily given by users who *want* to share their creative work" (Gauntlett 2011, ss. 187-188). De flesta webb 2.0-användare ser med största sannolikhet inte sina aktiviteter som ett arbete, utan som nöje och fritid. De sociala mediernas möjligheter att låta varje individ med vilja och ett visst mått av teknisk kunskap komma till tals kan även det ses som ett steg mot raserandet av expert/icke expert-rollerna mellan bibliotekarier och användare: bibliotek 2.0 handlar om deltagande och medskapande.

En intressant aspekt att ta i beaktande när bibliotekens användande av sociala medier diskuteras är det som kallas "the digital divide", eller den digitala klyftan, som Jan A.G.M. van Dijk diskuterar i *The deepening divide: Inequality in the information society* (2005). Den digitala klyftan hänvisar till problematiken i den ojämställdhet som uppstår mellan de som har tillgång, och de som saknar tillgång till digitala medier, i synnerhet datorer och internet. van Dijk menar att detta främst är ett socialt grundat problem, snarare än ett teknologiskt: den digitala klyftan kan inte överbryggas med hjälp av teknologiska framsteg, och kommer inte sluta sig själv med tiden (2005, ss. 5-6, 22).

Den digitala klyftan relaterar i hög grad till webb 2.0 och bibliotek 2.0. Deltagarkultur och "bottom-up"-organisation av information och kommunikation är centralt för det "nya" internet som webb 2.0 representerar. Det är dock samtidigt viktigt att problematisera vilka det egentligen är som använder och skapar i webb 2.0-miljöer, även när det gäller bibliotekens användande av sociala medier. Även om målet med bibliotekens användande av sociala medier är att komma närmre deras användare, vilka är det de når genom att uppdatera en blogg eller ett Facebook-konto?

3.2.2 Begreppet 2.0 idag?

Sammanfattningsvis kan behovet av att använda termerna webb respektive bibliotek 2.0 såhär 6-7 år efter de myntades och populariserades diskuteras. Det som var nytt och stimulerande under första halvan av 00-talet, har liksom alltid med nymodigheter normaliserats och inkorporerats i människors och organisationers vardag. Peter Godwin pekar i sin retrospektiv över bibliotek 2.0-begreppet på den överentusiasm när rörelsen nådde sin höjdpunkt omkring 2007-2008, då varje institution skulle ha en blogg eller ett Facebook-konto utan att reflektera över behovet av dylika tjänster: "We used social media just to be 'current' rather than 'useful' and the 2.0 concepts were just unfocused buzz words" (2012, s. 5). 2.0-begreppens värde som modeord har försvunnit, och snarare än en tydlig "uppggradering" av internet och biblioteken, bör man idag snarare se det som en naturlig utveckling, skapad genom nya teknologiska

möjligheter, vars användning och anpassning i sin tur öppnat dörrar för nya teknologiska landvinningar. Dock är 2.0-begreppen användbara som paraplybegrepp, för att kontextualisera och påtala de sociotekniska landvinningar som skett det senaste årtiondet i fråga om internets möjligheter till interaktivitet, kommunikation och medskapande av information med hjälp av sociala medier. I synnerhet är webb 2.0 en relevant fond att placera samtidens folkbiblioteksverksamheter emot.

3.3 Bloggar

Bloggen är en av de äldsta och vanligast förekommande webb 2.0-fenomenen, med en historia som sträcker sig tillbaka till mitten av 1990-talet. Ett flertal forskare och författare har under det senaste årtiondet diskuterat och definierat vad en blogg är och inte är och deras användningsområden. Den tydligaste definitionen är den formella, som baseras på hur bloggar generellt sett identifieras (Blood 2002; Herring et al 2005; Rettberg 2008; Kjellberg 2010). Det egentliga innehållet i en blogg är inläggen, eller posterna, som bloggägaren publicerar seriellt. Dessa visas i omvänd kronologisk ordning, så att besökaren möts av det nyaste inlägget: detta fokus på "newness" (Dean 2010, s. 44) lockar läsaren att återkomma regelbundet till sidan. Besökaren navigerar en blogg genom en samling taggar eller etiketter, som är ett slags ämnesord som relaterar till enskilda inlägg med ett visst innehåll. De flesta bloggar har även ett arkiv, där inläggen sorteras kronologiskt, samt en *bloggroll*, en länklista som leder besökaren till andra rekommenderade bloggar och webbplatser.

Jodi Dean ser i *Blog Theory* (2010) bloggen som ett medium som resultatet av hur särskilda mjukvaror utvecklats, snarare än en social rörelse eller en enskild händelse (ss. 41-48); bloggen är resultatet av en digital evolution snarare än en revolution. Bloggmediet är "natively digital [...] retroactive effects of networked practices of storing and linking". Efter uppfinnandet av webben under det tidiga 90-talet, uppstod behovet att återvinna gammal och hitta ny information. De tidigaste bloggarna utgjordes av seriellt publicerade länksamlingar (därav termen webb-logg), med korta kommentarer om länkarna. Dean menar att dessa tidiga bloggar, tillsammans med de tidiga sökmotorerna, utgjorde de första försöken att bringa ordning i den redan på 90-talet oöverskådliga massa av information som internet bestod av (2010, ss. 41-43). Dessa annoterade länksamlingar bidrog med en fyllighet och personlighet som sökmotorernas mekaniska träfflistor inte erbjöd, vilket gav bloggarna ett mervärde och en känsla av pålitlighet: "It focuses on the person providing the link, offering the searcher the opportunity to know this person and so determine whether she can be trusted" (ibid). Det är därför inte långsökt att dra paralleller mellan dessa tidiga bloggars roll som självutnämnda vägledare i informationsbruset, och bibliotekariers referens- och förmedlingsarbete.

Carolyn C. Miller och Dawn Shepherd menar i artikeln "Blogging as social action: A genre analysis of the weblog" (2004) att bloggars fokus på utlämnande personliga detaljer, i den dagboksliknande form mediet ofta förknippas med, kan relateras till den i USA under 90-talet växande överbryggnings mellan det publika och privata, som de kallar "mediated voyeurism". Exempel på detta är den explosion av "reality-TV"-program och det mediala fokuset på politikens privatliv som dominerade de

nordamerikanska medierna under den perioden. Miller och Shepherds slutsats är att "the blog-as-genre is a contemporary contribution to the art of the self" (2004), där de tolkar bloggar som i synnerhet en offentlig dagbok.

Detta anser jag, i dagens ljus, vara något av en förenklad syn på hur användandet av bloggmediet utvecklats det senaste årtiondet. Även om Herrings et al. klassifikation av tre huvudsakliga blogg-genrer även de är en förenkling av ett synnerligen komplext fenomen, påtalar de bredden av användningsområden för bloggmediet. Dock kan Miller och Shepherds koncept med bloggen som ett tillägg till "the art of the self" vara ett intressant perspektiv, eftersom bloggar i de flesta fall drivs i privat regi av en eller ett fåtal individer. I de tidiga bloggarna, de så kallade "filterbloggarna" (Herring et al. 2005), presenterades ett urval av rekommenderade länkar. När dessa länksamlingar började utvecklas genom kommentarer från bloggägaren, blev bloggarna om inte privata, så personliga speglingar av det bloggägaren ville sprida, och representerade på så vis en offentlig persona som personen eller personerna bakom bloggen skapar successivt. Även om innehållet inte reflekterar bloggarens privatliv på samma sätt som en dagbok, representerar den på något sätt en unik individ. Som vi ska se i analyskapitlet härnäst, syns detta även i bloggar som drivs av institutioner, utan en individuellt identifierad avsändare.

Bloggar kan, utifrån de begrepp från Askehave och Ellerup Nielsen som presenterades i teorikapitlet, förklaras som tvådelade: de består av en text (relaterat till "reading mode"), respektive metadata (relaterat till "navigation mode"). Metadatan är strukturerad utifrån datumarkivet och, i synnerhet, en taggförteckning, som utgör bloggans indexering som den skapats av bloggskribenten eller -skribenterna. Eftersom inläggen presenteras i omvänd kronologisk ordning, är det för den nytillkomna läsaren inte nödvändigtvis ett naturligt val att börja läsa bloggen från första inlägg och framåt, i synnerhet inte på bloggar som består av hundra- eller tusentals inlägg. Genom taggarna får läsaren istället ett index med vilket de kan navigera på bloggen, genom att filtrera fram inlägg baserat på dess innehåll och teman. Som Dean uttrycker det, "blogs organize the world as a database rather than through narrative" (2010, s. 136, not 37).

4. Genreanalys

Som beskrivs i metodkapitlet, utgår jag från det analytiska ramverk som Kjellberg utarbetat för sina studier av forskarbloggar (2010), med vissa anpassningar. För att studera folkbibliotekens musikbloggar som en situerad genre utgår jag ifrån fyra huvudsakliga aspekter: deras syfte, form, innehåll och kontext. Dessa aspekter är på många sätt sinsemellan relaterade och sammanflätade, vilket förutsätter ett visst mått av korshänvisningar och överlappande beskrivningar mellan de olika sektionerna av texten.

De bloggar som ingår i studien är följande:

- Musikbloggen⁸, Arboga bibliotek. Startad juni 2010, aktiv.
- Musikbiblioteket gillar⁹, Gävle musikbibliotek. Startad mars 2008, aktiv.
- Metallbibliotekarierna¹⁰, Helsingborgs stadsbibliotek. Startad mars 2006, aktiv.
- Musik på Kungälv stadsbibliotek¹¹. Startad november 2006, avslutad september 2011.
- Musikbloggen med Anders Jaderup¹², Malmö stadsbibliotek. Startad april 2010, avslutad december 2011.
- Tommy Janssons musikblogg¹³, Norrköpings stadsbibliotek. Saknar datumangivelser men har uppdaterats under 2011.
- Musikbloggen¹⁴, Västerås stadsbibliotek. Startad november 2008, inga inlägg efter februari 2011.

Jag kommer härnäst referera till de respektive bloggarna med dess kommunnamn, för att undvika den förvirring som kan uppstå på grund av deras likartade namn, förkortade eller ej. När ett särskilt inlägg hänvisas till, anges en permanent länk till det särskilda inlägget. Samtliga länkar är senast åtkomna den 21 april 2012, fotnoterna anger publiceringsdatum när det är tillgängligt.

Av de tre bloggar som har avslutats, anger Malmö och Kungälv att de inte längre kommer uppdateras. Kungälvs bibliotek har härnäst införlivat musikförmedlingen i sin ordinarie blogg. Västerås har inte uppdaterats sedan februari 2011, utan angiven anledning. Av de sju bloggarna använder fyra (Helsingborg, Gävle, Kungälv och Arboga) Bloggers mjukvara. Malmö och Västerås använder sig av Wordpress, medan

⁸<http://musikbloggenarbogabibliotek.blogspot.se>

⁹<http://musikbiblioteket.blogspot.com>

¹⁰<http://metallbibliotekarien.blogspot.com>

¹¹<http://kungalvmusik.blogspot.com>

¹²<http://msbmusikbloggen.wordpress.com>

¹³<http://www.nsb.norrkoping.se/web/arena1/tommyjansson-blogg>

¹⁴<http://musikbiblioteksbloggen.wordpress.com>

Norrköpings blogg är integrerad i bibliotekets webbplats. Skärmdumpar från samtliga sju bloggar återfinns i Bilaga 1.

4.1 Presentation av resultat

Jag kommer i den följande sektionen presentera de analyserade bloggarna utifrån de fyra aspekterna syfte, form, innehåll och kontext som presenterades i kapitel 2.4, baserat på det metodologiska ramverk Kjellberg utarbetat (2010), med intryck från de andra genreforskare som diskuterats: Swales, Yates och Orlikowski, Berkenkotter och Huckin, samt Askehave och Ellerup Nielsen.

Det är viktigt att påpeka här att analysen först och främst enbart utgår från de själva bloggarna och hur de manifesterar sig. Fördjupade kunskaper om i synnerhet syfte och kontext skulle kräva ingående intervjuer och etnografiska studier av hur bloggarna skapas och används. För att få fördjupad kunskap om läsarnas vanor, hur de faktiskt använder de olika verktygen för att navigera på och mellan bloggarna, skulle kräva ingående användarstudier. Analysen utgår här ifrån bloggarnas faktiska organisation och utformning, som de möter läsaren.

4.1.1 Syfte

Det kommunikativa syftet är de motiv och målsättningar som ligger bakom utnyttjandet av en genre för att genomföra en kommunikativ handling. En genres syfte är starkt sammankopplat med dess kontext, eftersom det är kontexten som avgör situationen som genren används i.

Syftet bakom bibliotekens musikbloggar kan ses i två dimensioner: att förmedla musik dels utifrån biblioteket, på en professionell nivå, och dels utifrån skribentens egna intresse, på en personlig nivå. Syftet framträder på bloggarna på tre sätt. Dels det *uttryckta* syftet, som det beskrivs i klarspråk i exempelvis inledande inlägg och info-sidor, där bloggskribenten själv presenterar sina intentioner med bloggandet (Herring et al 2005, s. 147). Dels i fallet med biblioteks- och andra institutionsbloggar det *övergripande* syfte som bloggen har, där den kanalen är en del av ett större användande av sociala medier – detta syfte behöver inte vara utförligt nedskrivet, utan utgör snarare ett kontextuellt syfte, som en del i en marknadsföringsstrategi eller en anpassning till bibliotek 2.0-idéer. Det tredje och sista syftet är det som framgår genom användandet av bloggen, utan att vara uttalat eller för den sakens skull ens medvetet, baserat i de individuella skribenternas konkreta uttryck i bloggen. Detta är förhållandevis svårgripbart, eftersom det kan variera mellan de olika skribenterna, och förändras med tiden. En total förståelse skulle kräva en detaljerad studie av samtlig information som finns tillgänglig på bloggen. Dynamiken mellan det personliga och det professionella användandet av bloggen återfinns i de samtliga tre uttrycken för syftet.

4.1.1.1 Övergripande syfte

Bloggarnas gemensamma övergripande syfte är att fungera som en kommunikationskanal mellan biblioteken och deras potentiella användare och låntagare, som en del av bibliotek 2.0-fenomenet. Användandet av bloggar har sedan

2005-2006 ökat avsevärt bland folkbiblioteken i Sverige, och kan ge biblioteket ett mer personligt ansikte, vid sidan av de mer formellt informativa hemsidorna, baserade i kommunens centrala webbplats. Farkas beskriver ett flertal blogg-typer för biblioteken att använda sig av, med olika syften: för nyhetsförmedling kring och marknadsföring av biblioteket och dess aktiviteter, bokklubbar, referens- och boktipsbloggar, och så vidare (2007, ss. 29-38). Exempel finns även på bloggar som handlar om exempelvis ombyggnationer och liknande tillfälliga projekt (Lindskoug & Steingrimsdottir, 2011). Främst fungerar bloggarna som dynamiska och lätthanterliga informationskällor mot användarna, som genom regelbundna inlägg kontinuerligt uppdaterar läsarna om bibliotekets verksamheter och tipsar om nyförvärv till bibliotekens samlingar. Denna typ av flöde har i viss mån idag ersatts av att bibliotek startar konton på Facebook; ett exempel är Musikbiblioteket i Gävle vars blogg under 2011 uppdaterats allt mer sällan, samtidigt som dess Facebook-sida dagligen publicerar korta meddelanden om nyförvärv och programaktiviteter på biblioteket. Att använda just bloggmediet är inget slutmål i sig, utan ett användbart kommunikationsverktyg bland många andra konkurrerande medier.

Eftersom bloggarna drivs av anställda på ett särskilt folkbibliotek, är syftet i princip ytterst grundat i de bloggansvarigas tolkning av bibliotekens uppdrag och utåtriktade aktiviteter. Folkbibliotekens grundsyn på förmedlingsarbete är ytterst fastlagt i den svenska bibliotekslagen, som anvisar att biblioteken ska verka "till främjande av intresse för läsning och litteratur, information, upplysning och utbildning samt kulturell verksamhet i övrigt" (Bibliotekslag 1996:1596). Till skillnad från exempelvis den danska bibliotekslagen där "musikbaernde materialer" nämns uttryckligen (Biblioteksloven LBK nr 914), anger den svenska lagen enbart förmedling av litterära medier. Dock har biblioteken givetvis länge hanterat fler medier än litteratur, och både film och musik är sedan länge självklara inslag i deras samlingar, liksom utbudet av tv-spel sakta men säkert normaliseras (Edman & Engström 2008). Förmedlingsarbetet med musik är alltså valfritt, och som diskuteras längre fram i texten till stor del baserat på individuella bibliotekariers egna intresse för att blogga om musik.

4.1.1.2 Uttryckt syfte

De enskilda bloggarnas intentioner uttrycks i två fall i de inledande inläggen. Gävle skriver uttryckligen att syftet med bloggen är att "kommunicera musiktips med våra användare och webbplatsen är helt enkelt inte tillräckligt dynamisk för det"¹⁵. De beskriver även hur de avser använda taggfunktionen för att koppla samman inlägg om specifika genrer och musiker och av särskilda skribenter. Ett annat uttryckt syfte är att låta tidigare anställda skriva på bloggen, för att upprätthålla deras privata band och för att säkerställa ett brett utbud av musik på bloggen: "ett musikbibliotek behöver personal med olika musiksmak". Inlägget anger även kriteriet att samtlig musik som tas upp på bloggen ska ingå i bibliotekets samlingar, vilket de är ensamma om att uttrycka bland de sju bloggarna. Gävle beskriver även bloggans syfte i en presentation till vänster om inläggen, som "att ge tips, få in önskemål och skapa dialog om Musikbibliotekets verksamhet" – dock tycks dialogen med bloggans läsare ha uteblivit, vilket är en generell tendens på samtliga bloggar. De närmast följande

¹⁵<http://musikbiblioteket.blogspot.se/2008/03/presentation-av-bloggen.html> (18-03-2008)

inläggen på Gävles blogg presenterar de olika skribenterna med bild och personlig musiksmak.

Kungälv beskriver även de i sitt första inlägg att bloggen är till för att förmedla information om nyförvärv, samt övriga programverksamheter. De uttrycker även en vilja att relatera bloggen till det lokala musiklivet i staden, bland annat genom vad de kallar "demoteket" där de tillgängliggör lokala musikers demoinspelningar på det fysiska biblioteket¹⁶. Engagemanget i en biblioteksblogg att knyta an till inte bara det som sker i det fysiska biblioteket, utan till det lokala musik- och kulturlivet i stort, påtalar viljan och behovet av att placera biblioteket i ett större sammanhang, och återkommer bland annat hos Malmö och Helsingborg, vilket diskuteras utförligare under kontext.

De övriga fem bloggarna inleder sin publicering *in medias res*, utan en tydlig förklaring till deras syfte och motiv med bloggen i de första inläggen. Det är inte svårt att anta att bloggen syfte anses självförklarande; de skriver om bibliotekets musikavdelnings verksamheter. Med största sannolikhet har besökaren vidarebefordrats till bloggen från bibliotekets webbplats, och är därför medveten om vad det är för blogg de besöker. Det finns även avskilda sektioner på bloggarna där ägarna kan presentera sig själv och bloggen. Malmö uttrycker kortfattat innehållet som presenteras på en separat infosida som "Aktuella skivor, favoritlåtar, nya och gamla band, musiken i bibliotekskatalogen, Spotify, pop- och rockscenen i Malmö"¹⁷. På Norrköpings blogg presenteras skribentens arbetsuppgifter och personliga intressen på en separat sida, dock utan direkta hänvisningar till själva bloggens syfte¹⁸. Helsingborgs blogg presenteras i en överskrift utan direkt hänvisning till biblioteket, utan belyser snarare dess fokus på en särskild musikalisk genre: skribenterna "skriver om musik som kräver hängivenhet: allt från den melodiösa metallen till den hårdaste grindcoren, så om du gillar pop är detta inte sidan för dig". Västerås och Arboga saknar utskrivna intentioner med bloggandet, mer än att tipsa om musikaliska nyförvärv.

4.1.1.3 Underförstått syfte

Det underförstådda syftet med bloggarna förtydligas som sagt genom bloggans egentliga innehåll, dess samlade inlägg. Vid sidan om att förmedla nyförvärv till bibliotekens samlingar, deras programverksamheter och dylikt, framstår det bakomliggande syftet att vara att lyfta fram de individuella skribenternas personliga musikintresse. På Malmös info-sida beskrivs skribenten som "musikskribent och vikarie på Malmö stadsbibliotek"¹⁹, i den ordningen. I det första publicerade inlägget på Arbogas blogg beskriver en av de tre namngivna skribenterna händelseförloppet som ledde fram till hennes medverkan på bloggen, som att hon helt enkelt tillfrågades för att hon "lyssnar väl på en del musik" och därefter ombads bidra till bloggen²⁰. Att bloggarna ofta är avhängiga skribenternas personliga intresse är tydligt i de fall bloggarna lagts ner: Kungälvs blogg avbröts efter den som var huvudansvarig för

¹⁶<http://kungalvmusik.blogspot.se/2006/11/premir-nu-startar-vi-en-musikblogg-dr.html> (16-11-2006)

¹⁷<http://msbmusikbloggen.wordpress.com/about> (utan datum)

¹⁸<http://www.nsb.norrkoping.se/web/norrkoping/tommyjansson> (utan datum)

¹⁹<http://msbmusikbloggen.wordpress.com/about> (utan datum)

²⁰<http://musikbloggenarbogabibliotek.blogspot.se/2010/06/vad-som-hors-i-bibliotekets-kallare-v.html> (29-06-2010)

musikinköpen till biblioteket, och samtidigt drivit bloggen från start, bytte arbetsuppgifter, trots ett flertal andra skribenter som varit aktiva sedan bloggans start 2006²¹. Det personliga intresset för själva bloggförfattandet är också en central beståndsdel: av de 15 taggade skribenterna på Gävles blogg, står enbart fem av dem för mer än 270 av de omkring 360 inlägg som publicerats mellan 2008 och 2011, och de resterande tio skribenterna för ett till tio inlägg vardera.

Relationen till bloggans kontext, som diskuteras utförligare längre fram, är intressant att diskutera här med. Som nämnt relaterar både Malmö och Kungälv till det lokala musiklivet i respektive städer, vilket gör bloggen relevant inte bara för nuvarande och presumtiva biblioteksanvändare, utan även befolkningen i trakten med intresse för det lokala musiklivet. Dock finns den tydliga geografiska avgränsningen kvar, i synnerhet eftersom bibliotekens verksamhet i stort riktar sig till kommunens invånare. Här förhåller sig Helsingborgs blogg till en annorlunda kontext, i det att den riktar sig mot en särskild genre och dess subkultur. Enligt presentationstexten som citerades ovan handlar bloggen om "musik som kräver hängivenhet", och att om läsaren "gillar pop är detta inte sidan för dig": genom att exkludera de läsare som så att säga saknar "hängivenhet" för musiken, riktar de sig mot en enskild diskursgemenskap, vilket tar sig uttryck inte bara i det musikaliska materialet i inläggen, utan även formgivningen, terminologin, länkurvalet och så vidare. Förhållandet till diskursgemenskapen förtydligas genom taggen "Supporta Scenen"²², som filtrerar fram inlägg om genrespecifika konserter och liknande i Öresundsregionen, och en tydligt negativ hållning mot exempelvis vad som upplevs som ett övertramp mot diskursgemenskapens regelverk:

*[...] det finns en gräns för just vilken grad av folklighet som hårdrocken bör ha. [...] detta band upphörde att vara hårdrock det ögonblick det ställde sig på Melodifestivalens scen och sålde sig så duktigt. Hårdrock ska inte vara trevligt, inte mainstream och den ska definitivt inte ligga på fucking Svensktoppen.*²³

Den aggressiva utläggningen om bandets påstådda övertramp mot genrens regler taggades dock uttryckligen som "Personligt tyckande". Snarare än att använda bloggen som en kanal för att enbart förmedla bibliotekets musiksamlingar och musikverksamheter, används bloggen och bibliotekets samlingar för att förmedla de tre skribenternas individuella musikintresse. Även på de övriga bloggarna syns tydliga drag, om än inte lika uttalade mot en enskild genre som i Helsingborg, av de individuella skribenternas personliga preferenser. Att förmedla musiken direkt har under de senare åren på bloggarna dessutom blivit allt vanligare. Istället för att leda läsaren till den omskrivna musiken genom länkar till katalogen, använder sig Helsingborg, Malmö, Kungälv och Norrköping från 2010 av länkar till främst Spotify och Youtube, men även i vissa fall andra digitala musiktjänster, där läsaren kan nå musiken direkt från bloggen. Genom att på så sätt överbrygga behovet av ett faktiskt

²¹<http://kungalvmusik.blogspot.se/2011/08/vad-vill-ni-ha.html> (16-08-2011)

²²<http://metallbibliotekarien.blogspot.se/search/label/Supporta%20Scenen> (utan datum)

²³<http://metallbibliotekarien.blogspot.se/2006/04/projekttilspya-befogad.html> (25-04-2006, kursivering i original)

bibliotek för att förmedla musiken, placeras istället skribenternas individuella smak i centrum, och det musikförmedlande syftet kopplas mer till den personliga än den professionella dimensionen.

Som diskuteras tidigare bör bloggen som sådan inte ses som en genre i sig, utan som ett medium genom vilken ett flertal, ofta sinsemellan överlappande, genrer existerar och används (Dean 2010, s. 41). Det är därför inte möjligt att försöka se ett tydligt gemensamt syfte bakom användandet av bloggar, bortom den typ av kommunikation de möjliggör. Som Jodi Dean tolkar bloggmediets framväxt under det sena 90-talet, var det ett verktyg för att underlätta informationssökning och informationsspridning på webben, vid sidan om de tidiga sökmotorerna. Till skillnad från de automatiserade sökmotorerna erbjöd bloggarna ett tydligt personligt urval i informationen som förmedlades, och det är denna kommunikativa roll som bloggarna har än idag, oavsett om deras specifika innehåll, utformning och sammanhang varierar, från anonyma nedladdningslänkar till detaljerade vardagsskildringar och recepttips till politiska debattinlägg. Här kan ett övergripande syfte i bloggen som medium och fenomen skönjas, det som Miller och Shepherd beskriver som en utveckling av "the art of the self" (2004): viljan att dela med sig av information och kunskap, genom en personlig kanal. Även om biblioteksbloggar drivs utifrån enskilda institutioner, och skribenternas inlägg inte nödvändigtvis publiceras namngivna, utgår de i varierande mån efter de individuella skribenternas smak och tycke. Där graden av personliga preferenser är osynlig som faktor bakom nyförvärv till ett biblioteks skivsamling, framstår den individuella bibliotekariens roll bakom inköpen som central genom bloggarna. Lindsoug och Steingrimsdottir beskriver detta som den personliga diskursen (2011, ss. 64-65), där bibliotekarien som bloggande privatperson kommer fram. I en studie genomförd 2005-2006 av The Pew Internet & American Life Project såg 77 % av de tillfrågade amerikanska bloggskribenterna att deras främsta syfte med bloggandet var "To express yourself creatively", tätt följt av "To document your personal experiences or share them with others"²⁴ på 76 %, siffror som återkommer i en studie från 2009 där "Personal Musings" anges som ämnet för 53 % av de som bloggar på sin fritid²⁵. Även om de tillfrågade i dessa undersökningar är baserade i USA, är det inte orimligt att relatera dessa tendenser till västvärldens bloggande i stort, även på kulturinstitutioner som folkbibliotek.

Jag menar att den individ som ligger bakom ett blogginlägg alltid träder fram genom texten, även om inlägget saknar en namngiven avsändare och författaren bakom utåt sett representerar biblioteket som institution. Denna typ av abstraherad institutionsrepresentation är dock ovanlig bland musikbloggarna, där de individuella författarna och deras personliga musikintresse får stå i förgrunden. Även om inläggen endast består av länkar till nyförvärv i katalogen, framstår de oftare som den individuella bloggarens personligt utvalda inköp baserade på tycke och smak, snarare än de rutinförvärv, gemensamma överenskommelser eller inköpsförslag som kan ligga bakom förvärvet av en särskild skiva. Hos både Casey och Savastinuk (2006) och Farkas (2007) framstår ett av de viktigaste syftena för ett bibliotek att starta en blogg att lättare nå ut till användarna med direkt och mer personlig information, snarare än de kommunala, statiska webbplatserna, vilket exempelvis uttrycktes tydligt

²⁴<http://www.pewinternet.org/Reports/2006/bloggers/05-motivation-and-content.aspx?view=all>

²⁵<http://technorati.com/social-media/article/day-2-the-what-and-the-why2>

som syfte på Gävles blogg. Biblioteksbloggarnas syfte kan på så vis ses som en kombination av två sammanflätade syften: det personliga respektive det professionella, där skribenterna å ena sidan relaterar till sin individuella musiksmak och personligt tyckande, och till folkbiblioteket som institution och arbetsplats samt dess verksamheter å andra sidan.

4.1.2 Form

Kjellberg (2010, s. 183) tolkar form främst utifrån Yates och Orlikowskis definition: "structural features, communication medium and language or symbol system". Formen är alltså strukturen hos genren som används för att uppfylla det kommunikativa syftet, och är när det gäller digitala genrer ofta bundna till genrens medium. Den grundläggande definitionen av vad som är en blogg eller ej utgår i synnerhet från formmässiga aspekter: en webbplats med inlägg publicerade i omvänd kronologisk ordning, strukturerad med användargenererad metadata i form av taggar, med möjlighet att kommentera varje enskild inlägg.

Att definiera bloggen som medium, som Dean gör (2010, s. 41) kräver inte någon djupare tolkning; dock säger denna tekniska definition inte något om bloggen som medium för olika genrer (Rettberg 2008, s. 20). Jag menar som Dean, att bloggen främst bör ses som ett medium, som i sin tur används för en rad olika, om än närbesläktade, genrer. Att som Miller och Shepherd koka ner bloggen till en genre i "the art of the self" (2004) eller som Herring et al (2005) skapa en taxonomi av tre huvudsakliga blogg-genrer vore att förenkla den bredd som bloggmediet visar upp. Att bara se till bloggarnas form och innehåll vore att missförstå hur bloggarna fungerar. Jag kommer härnäst analysera bloggarnas form utifrån Askehave och Ellerup Nielsens två modalitetsnivåer, för navigation respektive läsning av webb-medier.

4.1.2.1 "Navigation mode"

Bortsett från inläggen, "the primary unit designating a contribution" (Dean 2010, s. 41), är det som avgör om en webbplats bör tolkas som en blogg eller ej den navigerande strukturen. Detta ramverk som återkommer på bloggarnas samtliga sidor består dels av en överdel (*header*) där bloggarnas namn och eventuell underrubrik presenteras tillsammans med någon slags enkel grafisk representation, som är det första besökaren ser av bloggen. Denna header är dessutom en direktlänk till bloggarnas förstasida, som låter läsaren återvända till framsidan med de senaste postade inläggen.

Den navigerande strukturen består även av den kunskapsorganisatoriska delen, som vanligtvis ligger i en spalt till vänster eller höger om inläggen. Den består allt som oftast av ett datumarkiv över samtliga inlägg, en uppsättning taggar, samt en lista med länkar till andra sidor (*blogroll*). Hur denna del av en blogg är utformad beror dels på vilken mjukvaruplattform bloggen är baserad på, och på vilket tema användaren valt. De vanligaste blogg-mjukvarorna är Blogger och Wordpress, där den senare erbjuder större möjligheter för användaren att förändra bloggarnas utformning. Själva innehållet är i stort sett det samma oavsett tema, även om information som till exempel taggarna utformas annorlunda. I synnerhet påverkar teman de estetiska elementen, med färgteman, teckensnitt och -storlek, och så vidare. Vilka element som ska finnas på

bloggen är valfritt, och kan läggas till eller tas bort av bloggägaren när som helst, före eller efter bloggen publicerats.

Taggningsmöjligheten är en av de viktigaste funktionerna för att kunna navigera en blogg och enkelt söka efter den information bloggen erbjuder; tillsammans med datumarkivet utgör dessa bloggmediets metadatasystem. Till varje inlägg som publiceras kan skribenten lägga till ett obegränsat antal ämnesord och etiketter, som samlas i en lista eller i ett så kallat taggmoln vid sidan om inläggen. I listorna anges varje använd tagg, och med vilken frekvens de används, medan taggmolnet visualiserar ett bestämt antal taggars frekvens genom ordets storlek i molnet. Taggar fungerar som ett sökfiter, som plockar fram de inlägg med ett specifikt tema eller innehåll, och som en innehållsförteckning över vad bloggens samlade innehåll är, i den mån taggarna används: de kan ses som ett index över bloggarnas samlade innehåll, baserat på en okontrollerad vokabulär. Bloggarna i denna studie använder taggningsmöjligheten i varierande utsträckning och metod. Malmö använder endast två termer, som sorterar ut inlägg med "Spotify-spellistorna" respektive "Nya skivor", medan Helsingborgs taggförteckning uppgår i närmare 1100 individuella etiketter, varav flertalet använts endast en eller två gånger. Gävle och Kungälv har omkring 150 respektive 30 taggar sammanlagt, Norrköping saknar taggar, medan Västerås och Arboga saknar en fullständig förteckning av taggar. En mer ingående diskussion kring taggarnas innehåll återkommer i följande sektion.

Vid sidan om taggförteckningar, datumarkiv och information om skribenterna, är länklistan en central del i en bloggs internetbaserade kontext, eftersom den hänvisar läsaren till andra bloggar och webbplatser som bloggägaren vill rekommendera eller känner att de har en koppling till (Kjellberg 2010, s. 211). Även här visar de sju bloggarna en stor variation i länkaktiviteterna: Arboga, Västerås och Norrköping saknar helt länkar till andra sidor, medan Malmö enbart länkar till bibliotekets webbplats, och Kungälv endast hänvisar till bibliotekets Spotify-profil²⁶ samt två skribenters Spotify-listor. Helsingborg länkar i sin bloggroll till ett flertal andra svenska och internationella bloggar, webbtidningar, festivalwebbplatser och informationssidor inom deras genre, vilket även det positionerar Helsingborgs blogg i en musikaliskt baserad diskursgemenskap, snarare än i deras roll som biblioteksrepresentanter: länken till bibliotekskatalogen är inte mer tydlig än de andra.

4.1.2.2 "Reading mode"

Bloggens konkreta innehåll som uppfyller det kommunikativa syftet är den serie inlägg, som skribenterna publicerar med varierande frekvens. Dessa arrangeras i bakvänd kronologisk ordning, där besökaren möter det senaste inlägget först. Vanligtvis visas enbart de 10-15 senaste inläggen, för att underlätta inläsning av sidan, och läsaren måste bläddra bakåt för att nå äldre inlägg: "A blog is not intended to be read in its entirety, at least not all at once" (Kjellberg 2010, s. 208). Till skillnad från en hemsida, där informationen är permanent eller byts ut allt eftersom, är bloggen seriell, vilket understryks av möjligheten att prenumerera på bloggar genom RSS-flöden (Holmberg et al. 2009, s. 33). Denna struktur medför att bloggar med tiden kan bygga upp en överskådlig textmassa, där sent tillkomna läsare kan ha svårigheter att

²⁶Open.spotify.com/user/kusb

ta till sig en bloggs sammanlagda innehåll och utveckling, som kan variera avsevärt genom åren. Denna överskådlighet motverkas av de två metadatastrukturerna, taggarna och datumarkivet. Arkiven är en kronologisk organisation av en bloggs samtliga inlägg, där läsaren kan gå igenom inläggen månad för månad. I Blogger anges dessutom hur många inlägg som postats varje år och månad, vilket ger en lättöverskådlig översikt av bloggens ålder och aktivitetsnivå under olika perioder.

Bloggarnas inlägg består av en rubrik, följd av inläggets brödtext, som består av såväl text som bilder, inbäddade videor och ljud från tjänster som Youtube och Soundcloud, hyperlänkar inom bloggen och till andra webbplatser, med mera. Det vanligaste innehållet i bloggarna är annoterade rekommendationer av musik som nyligen köpts in till bibliotekets samlingar, med hänvisningar till bibliotekets OPAC där läsaren kan komma åt skivorna. Dessa musiktips inkluderar vanligtvis även bilder på skivornas omslag alternativt bilder på musikerna, och i vissa fall länkar till musiken på Spotify och inbäddade videor hämtade från Youtube. Som nämns ovan tenderar de bloggar som använder sig av Spotify att med tiden allt mer och mer förlita sig till att förmedla via den tjänsten, oftast med hänvisning till att biblioteket har förvärvat skivan och att läsaren kan provlyssna direkt från bloggen.

Kjellberg ser även bloggarnas språkliga innehåll som en formaspekt (2010, s. 207). Som noterats i tidigare studier (Miller & Shepherd 2004; Kjellberg 2010; Dean 2010; Rettberg 2008) är tilltalet i bloggar i regel personligt. Även om skribenten använder en pseudonym, skriver avsändaren vanligtvis i första person; på biblioteksbloggarna varierar tilltalet mellan ett "jag" (den enskilda skribenten direkt till läsaren) och ett "vi" (samtliga som hanterar bloggen eller, mer sällan, biblioteksorganisationen i stort). Somliga kortare inlägg saknar en tydlig avsändare, exempelvis i många av kommentarerna till skivorna på Västerås blogg²⁷: dessa mindre personliga inlägg är de jag valt att kalla notisinlägg i nästföljande kapitel. Längden på inläggen varierar mellan bloggarna, men tenderar generellt sett att hålla sig inom samma ungefärliga textmängd inom de respektive bloggarna, beroende på inläggens innehåll.

Efter själva inlägget följer tillhörande information i form av publiceringsdatum, vilken användare som skrivit inlägget, vilka taggar som relaterar till inlägget som ett slags ämnesord, med mera – även detta varierar beroende på bloggtema, i synnerhet placeringen. En av de viktigaste aspekterna kring vad som gör en blogg till ett socialt medium är möjligheten för läsaren att kommentera varje enskilt inlägg, i ett särskilt kommentarsfält under varje inlägg (som åtkoms inte på själva huvudsidan, utan genom varje inläggs separata sida; eventuella kommentarer syns inte direkt i flödet av inlägg, vilket skulle bryta av kontinuiteten i bloggen). I samtliga sju bloggar återfinns kommentarsmöjligheterna, även om de sällan utnyttjas av den tänkta målgruppen, biblioteksanvändarna. På Malmö Stadsbiblioteks blogg utnyttjas även kommentarsfunktionen som ett verktyg för besökarna att lämna inköpsförslag direkt i bloggen, istället för att gå omvägen via formuläret på bibliotekets webbplats.

Kjellberg placerar uppdateringsfrekvensen på bloggarna som en formaspekt (2010, s. 209). Här uppvisar de olika bloggarna varierande tendenser, i mån av textproduktion. I vissa fall har uppdateringsfrekvensen minskat drastiskt under de åren bloggen har

²⁷<http://musikbiblioteksbloggen.wordpress.com/2011/01/05/goda-nyheter-2011-jan/> (05-01-2011)

använts. I Gävle är detta tydligast, utifrån datumarkiveringen, där den månatliga mängden inlägg under bloggens två första år påvisar en stark aktivitetsnivå, med 145 inlägg 2008, 106 det efterföljande året, för att till och med 2011 sjunka till 47 inlägg. Inaktiviteten på bloggen kan delvis härledas till att deras aktiviteter övergått till bibliotekets Facebook-profil²⁸, som dagligen publicerar inlägg med samma typ av innehåll som bloggen. Genom deras taggning av de olika skribenternas inlägg framstår det även tydligt att majoriteten av de 10-12 skribenterna enbart producerat en handfull inlägg, medan två av skribenterna sticker ut med omkring 30 respektive 100 taggade inlägg vardera. Dock är detta en inte helt pålitlig siffra, eftersom många inlägg saknar en taggad skribent.

Denna tendens till en utplanande uppdateringsfrekvens, liksom en fokusering på en enskild skribent där bloggen drivs av ett flertal namngivna individer, kan relateras till Chris Andersons "the long tail"-begrepp (2006): ett fåtal användare står för merparten av innehållsproduktionen, och där den första perioden av aktivitet (genom datumarkiveringen baserat på det första aktiva helåret) står för en majoritet av det samlade innehållet. På Kungälv's blogg har uppdateringsfrekvensen skiftat: 177 respektive 152 inlägg helåren 2007 och 2010, medan de två åren däremellan endast sett en tredjedel så många inlägg. Helsingborg går här emot de stabiliserande eller utplanande utvecklingskurvor som de övriga bloggarna uppvisar, med en stadigt ökande uppdateringsfrekvens, från 48 publicerade inlägg 2007 till 363 stycken 2011. Jag ser två skäl till denna motsatta utveckling. Dels har bloggens skribenter utökats från starten, från en skribent till dagens tre namngivna skribenter (därav diskrepansen mellan bloggens adress i singular, till dess nuvarande namn i plural). Därtill påverkas bloggans aktivitet av deras personliga intresse för den subkultur bloggen handlar om.

Den grafiska formgivningen på bloggarna styrs som sagt främst av de teman som ingår i bloggarkivaren: typsnitt, teckenstorlek och -färg, headerns utformning, och så vidare. Liksom Kjellberg noterar (2010, ss. 207-208) avviker bloggar sällan från de grundteman som erbjuds, även om möjligheterna att göra bloggen mer individuell och personlig skulle finnas. Färgtemana på bloggarna i studien är generellt sett likadana. Texten presenteras i mörk färg på vit eller ljus bakgrund, fransett Helsingborg vars bakgrund är svart, med vit text. Endast Malmö och Arboga relaterar till musik i sin grafiska presentation: Malmö genom att i headern ha en bild på en gammal skivspelare med en snurrande LP på, och Arboga med en bakgrundsbild från en rockkonsert. Det är samtidigt endast de samma två bloggarna som relaterar till sin närvärld genom sin layout; färgerna i Malmö's header är en del av Malmö stadsbiblioteks grafiska formgivning, medan Arbogas header inkluderar kommunens vapen. Norrköpings blogg sticker ut här på grund av att den inte är baserad på extern bloggarkivare, utan är en del av bibliotekets webbplats, och därför följer samma layout och struktur som webbplatsen i stort. Norrköping och Arboga är de enda som inkluderar bilder på någon av bloggskribenterna utanför enstaka inlägg.

4.1.3 Innehåll

En blogg's innehåll är de ämnen och teman som tas upp i inläggen, tätt knutet både till dess verbala former och till det kommunikativa syftet: "the social motives, themes

²⁸<http://www.facebook.com/musikbiblioteket>

and topics being expressed in the communication" (Yates & Orlikowski 1992, s. 301). Som Kjellberg påpekar utgår ofta urvalet för bloggstudier utifrån deras innehåll och teman, liksom några av de försök till klassifikation av bloggtyper som gjorts (Kjellberg 2010, s. 185). Exempelvis utgår Herrings et al. (2005) tredelade klassifikation av bloggtyper – journal, k-log (kunskapsblogg) och filterblogg - ifrån en kombination av innehåll och form. Urvalet i denna studie utgick från en angiven kontext, biblioteket, och därefter deras innehåll, musik. Dock avgör, som vi ska se, inte temat på bloggarna nödvändigtvis hur deras innehåll uttrycks. Det bör nämnas att avgränsningarna mellan innehåll respektive form i vissa fall är otydliga, och samma information som diskuterats i föregående sektion även kommer behandlas här, dock med mer fokus på *vad* som uttrycks, snarare än *hur* det uttrycks.

Bloggarnas kommunikativa syfte är som konstaterats ovan att förmedla musik som relaterar till bibliotekets nyförvärv och aktiviteter, samt bloggskribenten eller -skribenternas personliga smak. Bloggarnas tematiska fokus på musik framkommer redan i deras URL och titlar: fem av de sju bloggarnas webbadresser innehåller ordet "musik", och samma ord återkommer i sex av sju bloggtitlar. Helsingborgs titel, Metallbibliotekarierna, och adress hänvisar istället till den genre de valt att fokusera på. Bloggarnas innehåll manifesterar sina likartade syften på olika sätt, som kan delas in i två kategorier: krönikor respektive notiser. Dessa två inläggstyper är vagt avgränsade, och kan ses som två subgenrer till musikbloggarna.

4.1.3.1 Notiser och krönikor

Med notiser avser jag de kortare inlägg vars främsta syfte är att presentera nyförvärv till bibliotekets musiksamlingar. Skribent-jaget framträder sällan i dessa kortare inlägg, utan de korta textstyckena som avser att presentera separata medier – oftast skivor men även böcker och filmer med musikanknytning – uttrycker mer objektiva än subjektiva bedömningar av deras innehåll. Hänvisningar till och citat från recensioner i andra medier används inte sällan, för att ytterligare beskriva medierna från en mer allmängiltig, objektiv synvinkel. När inläggen, som allt som oftast även presenterar omslagsbilder till medierna, är skrivna ur första-person, beskriver de skribentens personliga förhållande till artisten och mediet, med exempelvis anekdoter från skribentens liv. Dessa notisinlägg innefattar även meddelanden om bibliotekets aktiviteter: information om programverksamheter, avvikelser i öppettider, och annat som relaterar till det fysiska eller digitala biblioteket. Kungälv, Västerås och Arboga utgörs främst av inlägg av denna typ.

Med krönikor avser jag de mer opinionerade, utförligare inlägg som främst Norrköping, Malmö och Helsingborg publicerat, där skribent-jaget hamnar i större fokus. Den främsta skillnaden mellan de två inläggstyperna är texternas omfattning: krönikorna är betydligt längre, och publiceras därför mer sällan på bloggarna. Deras utgångspunkt är oftare speciella teman, som en särskild genre²⁹ eller artist³⁰, eller mer renodlat personliga texter³¹. Deras tilltal är ofta mer reflekterande kring de företeelser som inläggen handlar om, vilket också låter personen bakom skribenten framträda, medan notisinläggen i allt högre grad representerar biblioteket. Denna uppdelning

²⁹<http://musikbiblioteket.blogspot.se/2008/05/country-hrdare-n-hip-hoprap.html> (09-05-2008)

³⁰<http://msbmusikbloggen.wordpress.com/2011/04/27/veronica-maggio---varens-vinnare/> (27-04-2008)

³¹<http://metallbibliotekarien.blogspot.se/2006/03/nr-jag-jammade-med-john-levn.html> (30-03-2006)

mellan de två inläggstyperna är givetvis inte uteslutande, och majoriteten av bloggarna varierar mellan de två, eftersom de fyller olika ändamål på bloggarna. Dock anser jag att det är en användbar uppdelning, som åskådliggör musikbloggarnas funktioner som representationer av både biblioteket och individerna bakom institutionen.

En relevant aspekt av innehållet är bloggarnas fokus på det lokala musiklivet, som diskuterades ovan. Genom taggen "Supporta scenen" samlar Helsingborg inlägg om konserter, festivaler och liknande arrangemang som berör metallgenren i Öresundsregionen. Likaså relaterar Kungälv till "Demoteket", den avdelning på biblioteket där lokala musikers verk förmedlas. Även Malmö har ett uttalat fokus på "pop- och rockscenen i Malmö"³². Intresset för det lokala musiklivet är centralt eftersom de tydligt placerar bloggarna, och därmed även biblioteken, i ett direkt sammanhang med deras närvärld och det kulturliv som finns i anslutning till bloggarnas huvudsakliga målgrupp i regionen.

Samtliga bloggar skriver om en bred mängd musikaliska genrer, fränsett Helsingborg vars urval som nämnts utgår från metallgenren. Denna bredd utgår från, och avgränsas av, i mångt och mycket skribenternas personliga smak; även om notisinläggen ofta uppvisar den musikaliska bredd som bibliotekets musiksamlingar vill uppnå, i och med bibliotekens allmängiltiga uppdrag, är det tydligt att skribenterna ägnar den musik som intresserar dem mest utrymme på bloggen. Detta är också något att vänta och eftersträva, för användandet av bloggarna för att lyfta fram individerna bakom biblioteket: musikbloggarna meddelar inte bara vad för musik som köps in, utan även varför just detta material införskaffats, och vem som ligger bakom inköpet. Skribenternas personliga intresse för musiken framkommer inte bara genom värderande kommentarer om artister och skivor, utan även genom de mer personliga inläggen, där skribenterna refererar till egna erfarenheter och kunskaper inom särskilda musikgenrer, festival³³- och konsertbesök³⁴, och liknande. På Gävles blogg utgör de tidigaste inläggen presentationer av de olika skribenternas tjänst på biblioteken och deras musikaliska preferenser³⁵, där en av de anställda beskriver att hennes "första personalutbildning som anställd på Musikbiblioteket" som hennes besök på Hultsfredsfestivalen 1999³⁶. Musikgenrer och deras subkulturer utgör diskursgemenskaper med gemensam terminologi och tekniker, medier och metoder för kommunikation och socialisering, och så vidare. Innehållet i bloggarna är på så sätt ett möte mellan två diskursgemenskaper: de svenska folkbiblioteken, och de respektive musikgenrerna. Detta diskuteras mer utförligt i nästa sektion.

³²<http://msbmusikbloggen.wordpress.com/about> (utan datum)

³³<http://musikbloggenarbobibliotek.blogspot.se/2010/06/hultsfred-ar-dod.html> (30-06-2010)

³⁴<http://kungalvmusik.blogspot.se/2010/12/arets-latar-2010-av-olle.html> (16-12-2010)

³⁵<http://musikbiblioteket.blogspot.se/search/label/Presentationer> (utan datum)

³⁶<http://musikbiblioteket.blogspot.se/2008/05/presentation-christina-wengstrm.html> (14-05-2008)

4.1.3.2 Musikförmedling

Det är genom inläggen som bloggarnas direkta musikförmedling sker, med hjälp av hyperlänkar till plattformar där musiken som omskrivs finns tillgängliga. Samtliga bloggar hänvisar till bibliotekets egna samlingar genom länkar till OPACen, där materialet kan reserveras av intresserade låntagare. Detta är avgörande för skillnaden mellan biblioteksbloggar och andra bloggar för musik och övriga medier: de fysiska bibliotekens målgrupp är i synnerhet redan aktiva låntagare, boende i bibliotekets närområde. Denna geografiska inskränkning av målgrupperna för bloggarna har dock genomgått en tydlig förändring de senaste åren, genom användandet av två av de största digitala musiktjänsterna: Spotify och Youtube. Spotify är en streaming-tjänst där den registrerade användaren kan lyssna på musik organiserad utifrån artist, album eller andra användares spellistor. Möjligheterna att dela med sig av skräddarsydda spellistor och direkta länkar till hela album, har medfört att Spotify används utförligt av Helsingborg, Malmö, Norrköping och Kungälv, genom spellistor på olika teman eller enskilda låtar och album. Likaså kan biblioteken hänvisa läsare till Spotify för ny musik vid eventuella inköpsstopp till musikavdelningarna. Det bör nämnas att Spotify är en kommersiell tjänst, som antingen bekostas av en månatlig avgift, eller slumpartade reklamavbrott mellan låtarna som användaren måste lyssna igenom. Dock får musikerna en viss grad av ersättning för varje spelad låt, medan musik upplagd på Youtube inte nödvändigtvis följer upphovsrätten. Spotify, som utvecklades i Sverige, finns idag endast i ett begränsat antal länder, men eftersom bloggarna här endast är skrivna på svenska är målgruppen främst personer boende i Sverige, även om de teoretiskt sett exkluderar utlandssvenskar boende i länder där tjänsten inte finns tillgänglig.

Videotjänsten Youtube är också i viss mån reklamfinansierad, men kräver ingen registrering eller inloggning utan materialet är direkt tillgängligt, ofta inbäddat direkt i blogginläggen, vilket låter läsaren lyssna på enskilda låtar utan att behöva lämna webbplatsen eller installera särskild programvara. Youtube står ofta som exempel på webb 2.0-tjänster där användarna står i centrum som producenter: varje registrerad användare kan ladda upp vilket videomaterial som helst, som inte strider mot etiskt baserade regleringar. Till skillnad från Spotify kan därför även amatörmusiker sprida sina verk på Youtube, vilket kan underlätta för biblioteksbloggarna att förmedla lokala musikernas skapelser, utan att läsaren behöver gå genom OPACen. Youtube kan dessutom användas av bloggskribenterna själva, för att publicera egenproducerat material på bloggen³⁷.

Två alternativ till det kommersiella Spotify är Musikwebb³⁸, som initialt inte blev någon framgång³⁹, och Naxos Music Library⁴⁰ (NML). Dessa musiktjänster köps in av biblioteken, och låter låntagarna logga in med sitt lånekort och därifrån lyssna på och ladda ner musik. Musikwebb finns tillgängligt i Malmö, Västerås, Gävle och Norrköping, NML i studiens samtliga kommuner. Dock nämns Musikwebb endast av Norrköping, Kungälv och Västerås, där de två sistnämnda endast introducerade

³⁷<http://metallbibliotekarien.blogspot.se/2011/12/metallbibliotekariernas-topp-5-2011.html> (23-12-2011)

³⁸<http://www.musikwebb.se>

³⁹http://www.svd.se/kultur/gratis-nedladdning-fiasko-for-bibliotek_346952.svd (25-08-2006)

⁴⁰<http://www.naxosmusiclibrary.com>

tjänsten kort 2006⁴¹ respektive 2008⁴², medan NML inte nämns av någon av bloggarna, trots att de båda tjänsterna är fritt tillgängliga för samtliga låntagare. Spotify används i fyra av bloggarna: Kungälv, Malmö, Helsingborg och Norrköping. Anledningarna bakom detta icke-användande av de musiktjänster som ingår i bibliotekens samlingar, i vissa fall till förmån för kommersiella tjänster som Spotify, beror med största sannolikhet dels på utbud – Spotify hade enligt uppgift tio miljoner unika låtar 2010⁴³, jämfört med Musikwebbs 7,5 miljoner och NMLs dryga miljon spår – och i ännu högre grad dess användbarhet och popularitet. Till skillnad från Musikwebb och NML, där bloggläsarna måste vara låntagare på biblioteket, är begränsningarna på Spotify ekonomiska snarare än geografiska. Därför blir bloggarnas potentiella målgrupp för musikförmedling genom användandet av Spotify och Youtube, snarare än den genom bibliotekskatalogerna och musikdatabaserna, läsare i hela landet, istället för inom kommunen. Dock är det inte möjligt att avgöra exakt var i landet bloggarnas läsare befinner sig. Bloggarnas konkreta metoder för direkt och indirekt musikförmedling diskuteras i det avslutande kapitlet.

Det innehåll på bloggarna som möjliggör "navigation mode" är i synnerhet taggarna, kategorierna och eventuella hyperlänkar. Dessa elements funktion diskuterades utförligt ovan, och jag kommer nu främst förhålla mig till deras innehåll. Som nämns ovan varierar bruket av taggar avsevärt mellan bloggarna i studien, från Malmös tre kategorier till Helsingborgs elva hundra. Dessa taggar utgör en okontrollerad indexering av bloggarnas innehåll, och taggförteckningen kan i bästa fall fungera som ett aggregat av bloggarnas innehåll. Detta kräver dock att samtliga skribenter förhåller sig till taggningen på samma sätt, och arbetar systematiskt med samma stavning och terminologi för de begrepp som de använder, och upprätthåller detta genom samtliga inlägg. Det är dock få av bloggarna som använder taggfunktionen systematiskt. Det tycks att ju fler taggar en blogg har, desto mindre kontroll över deras användande utövar bloggskribenterna över dem.

Innehållsmässigt kan vissa övergripande mönster urskilja sig i taggarna. Den mest frekventa taggningsformen är den som relaterar direkt till musiken som det skrivs om: namn på artister och grupper⁴⁴, titlar på musikverk, och musikalisk genre⁴⁵. Den näst mest förekommande taggningsformen fokuserar mer på syftet med inläggen, vilken form förmedlingen tar sig i dem: till exempel är varianter av "Nya skivor"^{46 47} eller "Skivtips"^{48 49} vanligt förekommande, liksom de som påtalar genom vilket medium som musiken förmedlas – i synnerhet Spotify^{50 51 52}. Flera av bloggarna använder även mer tematiskt baserade termer och fraser i sina taggar, som på något sätt berör

⁴¹<http://kungalvmusik.blogspot.se/2006/12/e-musik-ni-vet-vl-att-det-finns-ett.html> (11-12-2006)

⁴²<http://musikbiblioteksbloggen.wordpress.com/2008/11/21/musikwebb-en-jatteresurs/> (21-11-2008)

⁴³<http://www.wired.co.uk/news/archive/2010-09/15/spotify-milestones> (15-09-2010)

⁴⁴<http://metallbibliotekarien.blogspot.se/search/label/Slayer> (utan datum)

⁴⁵<http://musikbloggenarbogabibliotek.blogspot.se/search/label/Pop> (utan datum)

⁴⁶<http://msbmusikbloggen.wordpress.com/category/nya-skivor> (utan datum)

⁴⁷<http://kungalvmusik.blogspot.se/search/label/Nya%20skivor%202007> (utan datum)

⁴⁸<http://musikbiblioteksbloggen.wordpress.com/category/skivtips> (utan datum)

⁴⁹<http://metallbibliotekarien.blogspot.se/search/label/Skivtips> (utan datum)

⁵⁰<http://metallbibliotekarien.blogspot.se/search/label/Spotify> (utan datum)

⁵¹<http://msbmusikbloggen.wordpress.com/category/spotify-spellistorna> (utan datum)

⁵²<http://kungalvmusik.blogspot.se/search/label/spotifylistor> (utan datum)

inläggens innehåll: års- och högtider⁵³, regioner, händelser⁵⁴, stämningar, med flera. Somliga bloggare använder av taggar mer fritt associerande och uppslupna, i synnerhet bland de 1100 taggarna Helsingborg ansamlat⁵⁵. Norrköpings blogg använder sig inte av taggar.

4.1.4 Kontext

En genres kontext är det sammanhang i vilket den används för att uppnå ett kommunikativt syfte – vilka som deltar i kommunikationen, och vart de befinner sig. Kontexten relaterar starkt till Swales definition av diskursgemenskap; genrer är verktygen som diskursgemenskaper använder för att kommunicera. Vi kan inte förstå en genres kommunikativa syfte fullt ut utan kunskap om vilken kontext den används inom. Att förstå en genres kontext fullt ut skulle dock kräva ett utförligt etnografiskt arbete, för att få insikt i de sociala aktiviteter där en genre används. Eftersom denna studie enbart analyserar bloggarna som de manifesterar sig online, utgår förståelsen för deras kontexter endast från hur den kan uttydas genom bloggarna. Följande sektion kommer att diskutera den eller de diskursgemenskaper som bloggarna ingår i och utgår ifrån i sina kommunikativa aktiviteter, deras målgrupp i den mån den kan skönjas, samt de föregående "ancestral genres" som Miller och Shepherd relaterar till en särskild genres kontext. Även här kommer förhållandet mellan bloggarna som plattformar för professionell respektive personlig kommunikation och musikförmedling användas för att förtydliga hur bloggarna används.

Som påpekades i teorikapitlet finns det brister i diskursgemenskapsbegreppet, eftersom avsändaren som använder sig av en genre i en kommunikativ handling inte nödvändigtvis kan sägas ingå i en diskursgemenskap med samtliga avsedda mottagare. En premiärministers tal till nationen är en kommunikativ handling riktad mot samtliga medborgare, och som Swales påpekar är nationell eller språklig tillhörighet allt för lösa grunder för att klassas som en diskursgemenskap (1992, s. 32). Därför bör mottagarna för en kommunikativ handling separeras från den diskursgemenskapen som användandet av en genre utgår ifrån.

4.1.4.1 Diskursgemenskaper: bibliotek respektive musik

Den diskursgemenskap biblioteksbloggarna i högsta grad ingår i är folkbiblioteken som institution. Bloggarna drivs av personer anställda vid folkbibliotek, med som vi sett det främsta syftet att presentera den musik som biblioteken köper in, och i andra hand förmedla de individuella skribenternas urval av musik. Samtliga skribenter, i den mån de presenteras, har någon typ av anställning vid respektive bibliotek bloggarna representerar, eller har haft. Gävle beskriver som sagt att skribenterna utgörs av nuvarande eller tidigare anställda vid biblioteket, för att garantera en musikalisk bredd på bloggen⁵⁶. I Kungälv avslutades bloggen snart efter att den skribent som startade bloggen och skrivit mest aktivt på bloggen bytt tjänst och inte längre arbetade vid biblioteket⁵⁷. Frånsett när skribenterna själva beskriver sin

⁵³<http://musikbiblioteket.blogspot.se/search/label/Jul> (utan datum)

⁵⁴<http://musikbloggenarbobibliotek.blogspot.se/search/label/Festival> (utan datum)

⁵⁵[http://metallbibliotekarien.blogspot.se/search/label/men vad i helvete är det för taggar på en metallblogg%3F%3F](http://metallbibliotekarien.blogspot.se/search/label/men%20vad%20i%20helvete%20%C3%A4r%20det%20f%C3%B6r%20taggar%20p%C3%A5%20en%20metallblogg%3F%3F) (utan datum)

⁵⁶<http://musikbiblioteket.blogspot.se/2008/03/presentation-av-bloggen.html> (18-03-2008)

⁵⁷<http://kungalvmusik.blogspot.se/2011/08/vad-vill-ni-ha.html> (16-08-2011)

utbildningsbakgrund - vilket de sällan gör – är det omöjligt att utifrån veta huruvida de har examinerats inom biblioteks- och informationsvetenskap, men som anställda vid svenska folkbibliotek ingår de likväl i någon mån i den diskursgemenskap detta område utgör.

Bloggarnas digitala sammanhang framträder till stor del genom deras länksamling. Genom att länka till andra sidor i en så kallad bloggroll visar bloggägarna vilka andra bloggar och webbplatser de relaterar sina aktiviteter till. Allt för stor vikt bör dock inte läggas till länkarnas nätverkande funktion, eftersom sidorna som länkas till inte nödvändigtvis länkar tillbaka. Av de sju bloggarna är det endast Helsingborg och Gävle som länkar till sidor som inte är direkt relaterade till biblioteket. Gävle hänvisar, förutom till bibliotekets hemsida och dess Facebook-konto, till fyra andra biblioteksbloggar – bland annat Västerås – samt en webbplats för musikrecensioner. Helsingborg länkar i sin tur till en rad bloggar, festivaler, webbtidningar och andra informationskällor relaterade till metallgenren, samt en länk till bibliotekets katalog som filtrerar fram skivor inom den genren. Malmö och Kungälv hänvisar enbart till bibliotekets webbplats respektive katalog, medan Norrköping, Arboga och Västerås slutligen saknar länkar helt och hållet. Det är intressant att endast Gävle länkar till andra biblioteks bloggar, och därmed placerar sin blogg i förhållande till en biblioteksbloggskontext – av fyra länkade bloggar, är det två som länkar tillbaka till Gävles blogg.

Det stora antalet länkar som Helsingborg uppvisar på sin blogg påvisar deras syfte att inte förmedla all musik som biblioteket förvärvat, utan att fokusera på en enskild genre. Utöver bloggen är minst en av skribenterna även aktiv på en webbtidning, där han regelbundet publicerar album- och konsertrecensioner och intervjuer, som sedan sammanfattas och länkas till på biblioteksbloggen⁵⁸. Som påtalades i diskussionen kring Helsingborgs syfte, är det tydligt hur de oskrivna reglerna som dikteras inom den musikaliska diskursgemenskapen lyser igenom, redan i bloggans informationstext; de skriver om musik som ”kräver hängivenhet”, och riktar sig främst till de läsare som redan ingår i diskursgemenskapen eller vill bli delaktiga: ”om du gillar pop är detta inte sidan för dig”. Bloggen blir på så sätt en kombination av skribenternas kontexter som dels musikintresserade bibliotekarier, och dels musikintresserade privatpersoner.

I inläggen på de olika bloggarna länkas även till andra musikmedier, i synnerhet onlineversioner av olika tidningar och musiktidskrifter⁵⁹. Genom att som Helsingborg, Gävle, Kungälv och Malmö knyta an till de respektive geografiska regionernas musikliv framstår även denna kontextuella aspekt, utöver bibliotekets roll i lokalsamhället, som en viktig del i själva musikförmedlingen: att vara en kanal för och en kommentator av den musik som görs och spelas i närområdet. I Gävle sker detta rent praktiskt på biblioteket, som är huserat i Gävle Konserthus och har en scen för lokala musiker inne i biblioteket, Blå Scenen⁶⁰, vars verksamheter annonseras och avrapporterar på bloggen.

⁵⁸<http://metallbibliotekarien.blogspot.se/search/label/Werock> (utan datum)

⁵⁹<http://kungalvmusik.blogspot.se/2006/12/listor-med-rets-bsta-skivor.html> (19-12-2006)

⁶⁰<http://musikbiblioteket.blogspot.se/search/label/Blå%20scenen> (utan datum)

4.1.4.2 Mottagarna

En av de mest intressanta aspekterna av bloggmediet är att mottagarna för kommunikationen, läsarna, är i praktiken okända för bloggarna. Mjukvaruplattformarna låter bloggägaren se hur många som besökt de enskilda inläggen vid vilka tillfällen och hur de hittade till bloggen – genom sökmotor eller länk från annan sida – men bortsett från vilket land eller region de befinner sig i vid besöket, och vad de eventuellt skriver i kommentarsfälten, är läsarnas demografi okänd för bloggarna. Det är därför relevant att separera läsekrets från målgrupp. Målgruppen är de som aktivt tilltalas, som den kommunikativa handlingen riktar sig mot, medan läsekretsen är de som faktiskt besöker bloggen. Bloggarnas målgrupp är främst den samma som bibliotekens, det vill säga invånarna i kommunen, baserat på Bibliotekslagens förordande om läs- och kulturfrämjande arbete i lokalsamhället (Bibliotekslag 1996:1596). Dock har användandet av Spotify och Youtube, som möjliggör direktförmedling av musik utan att lånekort vid biblioteket krävs, teoretiskt sett raserat vissa av de murar som begränsade bloggarnas målgrupp till kommuninnevånarna – på samma sätt som digitala medier i allmänhet hjälper biblioteksinstitutionerna att nå ut till användare bortom det fysiska rummet. Med hjälp av sociala medier kan alltså biblioteken "höja sig" över de begränsningar det fysiska rummet har, och rikta sig till samtliga potentiellt intresserade användare, även utanför kommunens gränser. Genom att ha en tydlig genrebaserad inriktning på bloggen, vilket endast Helsingborg har uttryckligen ("musik som kräver hängivenhet"), avgränsas målgruppen, samtidigt som förtydligandet gör att den tänkta målgruppen blir mer fokuserad. Bland de övriga bloggarna är det främst Gävle som uttryckligen vill ha ett brett musikaliskt innehåll, och därför också en bred målgrupp; i övrigt är mottagarna underförstått de biblioteksanvändarna inom kommunen som är intresserade av att upptäcka ny musik förordad av bibliotekarierna.

4.1.4.3 Ancestral genres

Miller och Shepherd menar att "[b]logs have multiple ancestors [...] based partly on similarity of rhetorical gestures [...] and partly on the connections that bloggers themselves make to prior discourse" (2004). När det gäller folkbibliotekens musikbloggar menar jag att de kan ses som en hybrid av två retoriska situationers genrer: dels den privata musikbloggen, dels folkbibliotekens förmedlingsarbete. Dessa har två sinsemellan både likartade och separata funktioner och syften. Musikbloggar i allmänhet har en först och främst förmedlande funktion; drivna av musikintresserade privatpersoner, utgår de från skribenternas önskan att informera sin läsekrets om musik. Dessa bloggar spänner från renodlade nedladdningsbloggar, som inte består av mycket annat än en länk till en extern tjänst där musiken kan laddas ner – ofta hämtade från andra bloggar, nära besläktade med webloggarnas ursprung som länksamlingar som loggade skribentens internetvanor (Miller & Shepherd 2004) – till personliga utläggningar om skribentens förhållande till en särskild musiker eller musikstycke, som relaterar både till traditionell musikjournalistik och bloggen som offentlig dagbok (ibid).

Detta kan relateras till de två inläggstyper som diskuterats ovan, notiser respektive krönikor. De tidigare är besläktade med nedladdningsloggarnas direkta förmedling av musik, men med den ofta otillåtna nedladdningslänken utbytt mot en hänvisning

till OPAC eller Spotify, som har sitt ursprung i de tidiga bloggarnas anoterade länkar (Rettberg 2009, s. 25). De krönikeliknande inläggen relaterar i sin tur till både musikjournalistiken och de självutlämnande dagboksbloggarna. Dean menar att tolkningen av bloggar genom "metaphors of journaling and journalism" (2010, s. 49) är dömda att misslyckas, eftersom det utgör en förenklad bild av bloggande som aktivitet: "blogging occurs in a space that opens up between them, when the news that matters is news of me and my opinion" (ibid). Att jag valt att benämna dem med termer från just dagstidningsjournalistik är ett exempel på med vilken lätthet referenser till äldre genrer förtydligar aspekter av nya genrer, även om liknelserna är just liknelser och efterhandskonstruktioner. Bloggen är en hybrid av ett flertal textuella – och icke-textuella (Dean 2010 s. 48) – genrer, som anpassas efter vilja, behov, och situation; så även folkbibliotekens musikbloggar. Det som är centralt för bloggarna är deras centrering kring individen som använder bloggen (Miller & Shepherd 2004).

Genom att vara drivna i ett folkbiblioteks regi, är musikbloggarna i högsta grad en del av bibliotekens lagstadgade förmedlingsarbete. Bibliotekslagen säger att litteraturfrämjande arbete gentemot i synnerhet barn och unga ska vara centralt i bibliotekens utåtriktade arbete, och när folkbiblioteken i början av 2000-talet började omfatta de kommunikationsmöjligheter det ständigt växande internet förde med sig, tog det inte lång tid innan många bibliotek drev någon form av blogg (Boberg & Ragnestam 2008). På så sätt kan bibliotekens bloggar också relateras tillbaka till det förmedlingsarbete som sker på det fysiska biblioteket, eftersom bloggarna fungerar som en digital förlängning av det fysiska mötet mellan den enskilde bibliotekarien och användaren. Eftersom bloggarna kommunicerar med ett okänt antal för skribenten okända läsare, blir förmedlingen dock mer aktiv än reaktiv; snarare än att tillfredsställa ett uttryckt behov hos låntagaren efter något, måste bloggskribenten utgå från vad som dels redan finns i samlingarna, och dels vad hon eller han personligen vill informera läsarna om.

4.2 Sammanfattning: folkbibliotekens musikbloggar som hybridgenre

Genom den genrealys som genomförs i ovanstående kapitel, utifrån syfte, form, innehåll och kontext, har jag fått fram en bild av folkbibliotekens musikbloggar som det Herring et al. kallar hybridgenrer: "a hybrid of public and private, personal and professional" (2005, s. 160). Att försöka klassificera samtliga former av bloggar i en taxonomi av genrer baserade på olika form- och innehållsrelaterade kriterier är i sig ett meningslöst projekt, eftersom bloggar inte bara från första stund är öppna för vilken typ av innehåll som bloggarens grundare vill skriva om, utan även öppna för förändringar allt eftersom bloggen utvecklas. Problemet är att genredefinitioner av bloggar tidigare utgått från just form och innehåll, utan att se till bloggarnas syften och kontexter; det är där ett försök till genrealys av bloggar kan ge resultat. En uppsättning bloggar kan ha ett likartat syfte (diskutera ett visst ämne eller förmedla ett biblioteks musiksamlingar), innehålla ungefär samma typ av information i samma form (nedladdningslänkar, recept, modetips), eller skapas utifrån samma kontext (svenska folkbibliotekens bloggar, eller bloggar skrivna av enskilda forskare i en

särskild disciplin, som hos Kjellberg, 2010). Bloggen bör ses som ett medium (Dean 2010), som generellt sett används för att kommunicera och förmedla en eller flera individers intressen. Genom detta övergripande syfte, som även Miller och Shepherd påpekat som specifikt för just bloggar (2004), tillsammans med den formella definitionen av bloggmediet, skullebloggen kunna ses som en egen genre, men i mitt tycke vore detta en allt för löst sammanhållen genredimension, varför bloggar bör ses som ett medium eller en plattform för ett flertal kommunikativa handlingar.

De bloggar som analyserats här valdes ut utifrån en given kontext – svenska folkbibliotek – och ett förmodat syfte – att förmedla musik. Hur dessa bloggar tog sig uttryck i form och innehåll var på förhand okänt, och liksom i deras syften visade det sig att de var förhållandevis lika innehållsmässigt, men med variation både inom bloggarna och mellan dem. Oavsett om syftet är utskrivet eller underförstått, är det främst att presentera, kommentera och diskutera musikrelaterat material i bibliotekens samlingar – både nyförvärv och befintligt material. Det framgår tydligt på de ofta positiva och personliga kommentarerna kring materialet att det rör sig om musik som skribenten själv valt ut att skriva om; flertalet av inläggen är uppenbart baserade på personliga preferenser. Jag urskilde mellan två huvudsakliga typer av inlägg: notiser respektive krönikor. De tidigare fokuserar främst på att kortfattat presentera ett urval skivor eller andra medier, eller aktuella evenemang på biblioteket; de nyförvärv som anlånt till biblioteket den gångna veckan eller månaden. Graden av personlig involvering varierar här, från objektiv rapportering om musiken till personliga hyllningar till musiker eller särskilda verk. De längre inläggen, som jag kallat krönikor, tar ofta ett lite vidare grepp på en hel genre, en artist eller grupps karriär, eller liknande teman: mer utförliga, personliga reflektioner förekommer ofta, där exempelvis skribentens första möte med ett band eller en viss typ av musik detaljeras. Dessa två inläggstyper förtydligar den spännvidd mellan det publika/professionella (representationen av biblioteket och dess samlingar och aktiviteter) respektive det privata/personliga (preferenser och erfarenheter) som bloggarna har. Likaså påtalar bloggskribenternas kontexter denna bredd, i det att de utgår både från biblioteket som arbetsplats och institution, och deras engagemang i olika musikgenrer i form av eget musicerande, konsert- och festivalbesökande, musikjournalistik utanför bloggen, med mera. Lika mycket som bloggarna förmedlar bibliotekets musiksamlingar, förmedlar de även skribenternas personliga musiksmaker.

Tydligast är att bloggen är ett medium för ett flertal sammanlänkade genrer. Här kommer terminologin från Yates och Orlikowski (1992) till bruks: den uppsjö av genrer vi ser i bloggarna fungerar på olika abstraktionsnivåer. Musikförmedling på bloggar som genre i stort, sammanbundna genom dess medium och retoriska syfte, har i sig sina subgenrer. Exempelvis hittar vi nedladdningsbloggar, journalistiska bloggar, bloggar för egenproducerad musik, med flera, med sinsemellan varierande kontexter, innehåll, och mer eller mindre specifika egna syften. Slutligen hittar vi biblioteksbloggar med inriktning på musik, som i sin tur även är en subgenre till biblioteksbloggar, som först och främst relaterar till varandra i fråga om bloggarnas kontexter. De innehållsbaserade definitionerna av blogg-genrer som förekommit tidigare (Blood 2002; Miller & Shepherd 2004; Herring et al. 2005; Rettberg 2008) fungerar på en allt för hög abstraktionsnivå för att kunna säga något generellt om bloggarna som sägs tillhöra dem. Snarare än att se exempelvis dagboksbloggen som

en avskild genre, bör vi se till deras kontexter och syften för att kunna jämföra och separera genrerna. Eftersom bloggar är om inte nödvändigtvis privata, så på någon nivå personliga, är bloggmediet ett verktyg för skiftande kommunikativa syften baserade på de personer som ligger bakom bloggen. I fallet med biblioteksbloggar uppstår det på så sätt en balans mellan individen som skriver de faktiska inläggen och dennes syften och kontext, gentemot den biblioteksinstitution vars utåtriktade arbete på webben som bloggen är en del av.

5. Diskussion

Jag ämnar att i detta avslutande kapitel diskutera mer ingående de resultat som redovisades genom genreanalysen i föregående kapitel. Härnäst följer en rekapitulation av de tre övergripande forskningsfrågorna, och en diskussion utifrån dem. Därefter följer en allmän diskussion kring de ämnen som tagits upp, och de implikationer som de redovisade resultaten kan tänkas ha.

5.1 Rekapitulation av forskningsfrågorna

– Vilka former tar sig digital förmedling av musik inom folkbibliotekssfären, i synnerhet den som sker genom bloggar?

– Hur relaterar folkbibliotekens musikbloggar till biblioteksinsituationen respektive de individuella skribenterna, och hur representeras de på bloggarna?

– På vilket sätt har förutsättningarna för förmedling av musik och annan kultur förändrats genom webb 2.0?

Studien jag utfört fokuserar på de musikbloggar som bedrivs eller har bedrivits utifrån en handfull folkbibliotek. Frånsett dessa bloggar, tycks förmedlingsarbetet med musik i de digitala miljöerna inte ha utvecklats något nämnvärt, bortom exempelvis Malmö stadsbiblioteks Spotify-listor⁶¹, och andra passiva länkar till musiktjänster som Naxos Music Library och Musikwebb. Likaså har bloggarna i vissa fall fallit bort, av olika anledningar. Västerås och Gävle har i princip upphört att uppdatera sina bloggar utan angiven anledning, medan Malmö och Kungälv uttryckligen avslutat bloggandet; den senare har upptagits av bibliotekets ordinarie blogg⁶². Som påtalats i resultatredovisningen, utgår blogganvändandet i hög grad från skribenternas personliga intresse för musik och att skriva på bloggen, och blir på så sätt även avhängigt deras fortsatta intresse och möjligheter att uppdatera den. Om en person anställd vid biblioteket får förändringar i sin tjänst, kan bloggen komma att avslutas, eller drastiskt minska sina aktiviteter. Likaså kan, som i fallet med Helsingborg, tillkomna skribenter höja aktivitetsnivån.

Det personliga, informella tilltalet som genomsyrar samtliga bloggar, liksom det ofta tydliga fokuset på att förmedla musik utifrån personliga preferenser hänger samman

⁶¹<http://www.malmo.se/medborgare/biblioteken/tips-och-teman/musik/spellistor.html> (utan datum)

⁶²<http://kungalvbibliotek.blogspot.se>

med det bruk av bloggar som Meredith Farkas rekommenderar för bibliotek (2007); att bibliotekarierna framträder som de individer som ligger bakom bibliotekets aktiviteter och samlingar, för att skapa en mer personlig och mänsklig framtoning. I analysen av blogginläggen framstod två huvudsakliga inläggstyper, notiser respektive krönikor. De inlägg som beskrivs som notiser är kortare, och relaterar oftare till bibliotekets faktiska verksamheter, ifråga om rapportering om och från programverksamheter, nyförvärv, och dylikt, om än med ett ofta informellt språkbruk som reflekterar skribentens privata åsikter. De längre krönikeliknande inläggen relaterar i sin tur oftare enbart till skribentens personliga erfarenheter och åsikter. De två inläggstyperna påvisar på så sätt den balans som framträder mellan att förmedla bibliotekens musikverksamheter respektive bibliotekariernas musikpreferenser.

5.1.1 Musikförmedling

En i högsta grad relevant aspekt av bloggarna som framkom i studien är hur den faktiska musikförmedlingen går till; hur musiken tillgängliggörs rent praktiskt på bloggarna. Som vi såg är det få av bloggarna som relaterar direkt till de digitala musiktjänster som flertalet av biblioteken prenumererar på, Naxos Music Library och Musikwebb. NML finns på samtliga bibliotek, men nämns inte på någon av bloggarna; Musikwebb återfinns på fyra av biblioteken men har endast använts vid upprepade tillfällen av en av bloggarna. Samtliga bloggar hänvisar till bibliotekens kataloger, både via permanenta länkar i länklistorna och till enskilda skivor i inläggen. Dock tycks förmedlandet av bibliotekets faktiska resurser blivit allt mindre centralt allt eftersom användandet av sociala medier och musiktjänster som Spotify och Youtube blivit mer framträdande. Genom dessa kan skribenten låta läsaren lyssna på musiken direkt via bloggen, eller till och med direkt på bloggen samtidigt som man läser genom inbäddade videor och ljudklipp, och därigenom överbrygga behovet av ett faktiskt bibliotek i bakgrunden som ger tillgång till materialet. När skivor omskrivs på bloggarna bistås läsaren generellt sett med dels en länk till katalogsposten för den specifika skivan, samt en länk till antingen Spotify där hela albumet finns tillgängligt, eller till Youtube där en eller flera låtar kan stå som ”smakprov” för användaren.

Detta kan ha ett antal intressanta implikationer som är relevanta att diskutera. Dels hur biblioteken bör ställa sig till vilken typ av tjänster det är man använder för att förmedla musik. Spotify är som nämnts en kommersiell produkt, som antingen bekostas av en månadsavgift eller av reklamavbrott⁶³. Youtube är å andra sidan gratis för användarna, men musikvideorna är inte nödvändigtvis uppladdade med upphovspersonernas godkännande, och har i vissa fall även de annonser och reklamklipp⁶⁴. Även om det utgår royalties från Spotify till de upphovspersoner vars verk finns tillgängliga där, har debatt uppstått kring nivån på ersättningen⁶⁵. Att bloggskribenterna föredrar att använda sig av vanligt förekommande och välkända sociala medier som dessa, framför de musikdatabaser som biblioteken redan betalar för att få tillgång till, har sina uppenbara anledningar. Främst är de helt enkelt större, med mer varierat medieutbud, och de är även lätthanterliga och med största sannolikhet mer bekanta för läsekretsen. Den viktigaste implikationen är att

⁶³<http://www.spotify.com/se/get-spotify/overview/> (utan datum)

⁶⁴http://www.youtube.com/t/copyright_my_video (utan datum)

⁶⁵<http://www.sydsvenskan.se/kultur-och-nojen/ugla-till-angrepp-mot-spotify/> (16-08-2009)

målgruppen för bloggen breddas, från att enbart förmedla musik till låntagare som har möjlighet att komma till biblioteket och låna skivorna, alternativt logga in på Musikwebb eller Naxos Music Library, till att kunna nå ut till samtliga läsare som har ett Spotify-konto. Möjligheterna för direkt musikförmedling överskrider helt enkelt de kommunbaserade begränsningar som biblioteksinsitutionen hindras av. För de läsare som redan är registrerade användare kan just Spotify utgöra en central roll i personens musikkonsumtion och -kommunikation. Biblioteksbloggarna kan på så sätt nå direkt till läsarnas vardag, och bli en naturlig del av deras musikaktiviteter, på ett sätt som exempelvis Musikwebb inte skulle förmå, just eftersom det är en avgränsad tjänst bara tillgänglig för aktiva låntagare inom en biblioteksorganisation. Dock sker detta på bekostnad av just biblioteket som fysisk institution, eftersom alla plattformar är externa; bloggarna ligger från början på Wordpress respektive den Google-ägda Blogger, och förmedlar musik genom det kommersiella Spotify och det Google-ägda Youtube. Här bör dock Norrköpings blogg noteras som ett undantag, eftersom den är en del av bibliotekets kommunala webbplats, och använder sig av både Spotify och Musikwebb. Likaså är bibliotekens fysiska samlingar fortfarande en viktig del av själva förmedlingsarbetet – hänvisningar till musik som inte förvärvats av biblioteket är ovanliga – men länkarna till katalogerna ter sig allt mer och mer som en bakgrundsdetalj på bloggarna.

5.1.2 Webb och bibliotek 2.0

De farhågor om att musikförmedlingsarbetet fokuserar för mycket på själva informationsöverföringen, som skulle kunna leda till att "övriga bitar av musikens liv som kulturform [riskerar] att hamna i skymundan" (Johansson 2007, s. 8), är relevanta att diskutera. Som Dean påpekar (2010, s. 41), utvecklades bloggarna som ett sätt att hantera och förmedla informationsöverflödet på internet med en mänsklig, individuell prägel, till skillnad från sökmotorernas automatiserade funktionalitet. Denna personliga, individcentrerade grund är än idag central för bloggmediet, vilket konstaterats ovan även gäller för bibliotekens musikbloggar. Även om biblioteket i sig endast förmedlas genom att det representeras av bloggen, utgör nyttjandet av bloggmediet och andra sociala medier för direkt musikförmedling en social aktivitet, där bibliotekarierna möter användarna som likvärdiga, musikintresserade individer.

Som nämndes i inledningen har möjligheterna med de sociala medierna lett till att varje enskild individ kan förmedla och skriva om den information och kultur som berör en själv och ens närvärld, och kan så att säga utföra samma arbete som traditionellt sett varit bibliotekariernas och journalisternas. Mark Stovers tanke om bibliotekarien som en icke-expert som möter användaren som jämbördig (2004), är ett genomgående koncept i det som kallas bibliotek 2.0. Musikbloggarna i den här studien är goda exempel på detta, i det personliga och informella tilltalet och ämnesvalen och den uttalade viljan att aktivera läsarna. Dock fungerar bloggarna i praktiken som ett verktyg för envägskommunikation; kommentarsfunktionerna används sällan i någon större utsträckning, och även om inlägg kommenteras är läsarnas bidrag uppenbart underställt inlägget ifråga.

Bibliotek 2.0 var, enligt Godwin, ett modeord som nådde sin högsta punkt runt 2007-2008, då alla folkbibliotek "skulle" starta bloggar och konton på alla tänkbara sociala

medier och webbplatser, för att nå ut till låntagarna på deras digitala arenor (2012). 2.0-begreppet har i viss mån spelat ut sin roll, i takt med att arbetet med sociala medier naturaliserats och blivit en vardagssyssla på biblioteken. Den delaktighet som efterfrågades av Casey och Savastinuk (2007), där biblioteksanvändarna blir medproducenter, har i fallet med bloggarna inte realiserats. Bloggarnas kommentarsfunktioner används helt enkelt väldigt sällan, och möjligheterna att till exempel öppna för läsarnas egna musiktips genom exempelvis Spotify har inte tagits fasta på. Biblioteksbloggarna upprätthåller den traditionella förmedlingsstrukturen, att bibliotekarierna rekommenderar användarna vad de ska konsumera. De är dock fortfarande sociala i hur de används, i det att skribenterna jämföras med läsarna. På bloggarna möter inte läsarna en anonym, opersonlig biblioteksinstitution, utan människorna bakom institutionen, som vill möta läsarna som individer. Genom bloggarnas användande av andra sociala medier, som Spotify och Youtube, påvisas att även om bibliotekens musiksamlingar krymper (SCB 1; SCB 2), finns det fortfarande ett intresse av att förmedla musik hos somliga bibliotekarier.

5.2 Slutdiskussion

I förhållande till Dorte Skot-Hansens fem bibliotekslogiker, kan användandet av bloggar på folkbiblioteken ses som en tydlig anpassning till den upplevelseekonomi som utgör ett amalgam av de fyra tidigare (underhållning, upplysning, social förändring samt marknadsanpassning). Fusionen mellan den professionella och den personliga dimensionen i bloggarna skapar en kanal där institutionen kan låta individerna bakom komma fram. Nivåerna mellan människorna utanför och människorna bakom biblioteket utjämnas inte genom *att* bloggarna används, utan *hur* de används; tonen är väldigt tydlig i bloggarna att skribenterna vill möta läsarna som musikintresserade individer. Bloggarna utgör på så vis ett möte mellan personalen och användarna som likställda, och i bästa fall likasinnade användare. En bra bit ifrån upplysningsidealen från förr, handlar det snarare om individers estetiska och sociala upplevelse av och förhållande till musik.

De sociala medierna är inte sociala i sig – människorna använder dem socialt genom att lyfta fram sig själva. De kommunicerar sig själva, sina upplevelser, smaker och åsikter genom dem. Även om bloggarna praktiskt sett utgör en envägs-kommunikation, i den mån läsarnas kommentarer är underställda inläggets text och inte heller används något nämnvärt på de studerade bloggarna, är de sociala i den mån de kommunicerar på individnivå, från en musikintresserad skribent till en förhoppningsvis intresserad läsare. De tre musikdiskurserna som Talja hänvisar till – den allmänbildande, den alternativa och den efterfrågansinriktade (2001) - möts i biblioteksbloggarna, men kanaliseras genom de individuella skribenterna utifrån deras egna preferenser, snarare än som allmänt vedertagna kanonbildningar och liknande.

I takt med att allt mer och mer av vår kulturkonsumtion övergår till digitala format, behöver vi också digitala filter för att kunna hantera överflödet av information. Genom bloggmediet kan dessa filter bli mänskliga och personliga. Användarnas behov online är inte så mycket av en biblioteksinstitutioners samlingar, eftersom långt större samlingar finns direkt tillgängliga på webben, utan av en bibliotekarie som

leder den sökande rätt. Vi kan inte se utifrån studien genomförd här om bloggarna faktiskt används av den tänkta målgruppen, men likväl pekar de redovisade resultaten i den riktningen; snarare än att bloggarna används för att representera biblioteken, används de för att representera bibliotekarierna.

6. Referenser

6.1 Primärkällor

Metallbibliotekarierna (Helsingborg). Tillgänglig:
<http://metallbibliotekarien.blogspot.se> [2012-04-23]

Musikbiblioteket gillar (Gävle). Tillgänglig: <http://musikbiblioteket.blogspot.se>
[2012-04-23]

Musikbloggen (Arboga). Tillgänglig: <http://musikbloggenarbogabibliotek.blogspot.se>
[2012-04-23]

Musikbloggen med Anders Jaderup på Malmö stadsbibliotek (Malmö). Tillgänglig:
<http://msbmusikbloggen.wordpress.com> [2012-04-23]

Musikbloggen, Västerås stadsbibliotek (Västerås). Tillgänglig:
<http://musikbiblioteksbloggen.wordpress.com> [2012-04-23]

Musik på Kungälv stadsbibliotek (Kungälv). Tillgänglig:
<http://kungalvmusik.blogspot.se> [2012-04-23]

Tommy Janssons musikblogg (Norrköping). Tillgänglig:
<http://www.nsb.norrkoping.se/web/norrkoping/tommyjansson-blogg> [2012-04-23]

6.2 Litteratur

Alvesson, Mats & Sköldbberg, Kaj. (2008). *Tolkning och reflektion: Vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. Lund: Studentlitteratur.

Andersen, Jack. (2008). "The concept of genre in information studies". *Annual Reviews of Information Science and Technology*, 42(1), ss. 339-367.

Askehave, Inger & Ellerup Nielsen, Anne. (2005). "Digital genres: A challenge to traditional genre theory". *Information Technology & People*, 18(2), ss. 120-141.

Berkenkotter, Carol & Huckin, Thomas N. (1995). *Genre knowledge in disciplinary communication: Cognition/culture/power*. NJ: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.

Bibliotekslag. Svensk författningssamling 1996:1596. Tillgänglig:
<http://www.notisum.se/rnp/SLS/lag/19961596.htm> [2012-04-23]

Biblioteksloven LBK nr 914 af 20/08/2008. Tillgänglig:
www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=120665 [2012-04-23]

Blood, Rebecca. (2002). *The Weblog handbook: Practical advice on creating and maintaining your blog*. Cambridge, MA: Perseus Publishing.

Boberg, Sofia & Ragnestam, Karin. (2008). *Att blogga biblioteket: En kvalitativ studie om marknadsföring av folkbibliotek via bloggar*. Magisteruppsats. Lund: Institutionen för biblioteks- och informationsvetenskap, Lunds universitet.

Casey, Michael E. & Savastinuk, Laura C. (2007). *Library 2.0: A guide to participatory library service*. Medford, N.J: Information Today.

Dean, Jodi. (2010). *Blog theory: Feedback and capture in the circuits of drive*. Cambridge: Polity Press.

van Dijk, Jan A.G.M. (2005). *The deepening divide: Inequality in the information society*. London: Sage Publications, Inc.

Dyer-Witthford, Nick. (2009). "Cycles of net struggle, lines of net flight". I Leckie, G. J. & Buschman, J. E. (red.). *Information technology in librarianship: New critical approaches*. London: Libraries Unlimited.

Edman, Karin, Engström, Olle. (2008). *Folkbibliotek och TV-spel: En kvalitativ studie av hur införandet av TV-spel på svenska folkbibliotek relaterar till införandet av andra nya medier*. Magisteruppsats. Borås: Institutionen för biblioteks- & informationsvetenskap, Högskolan i Borås.

Emerek, Leif, Hvenegaard Rasmussen, Casper, & Dorte Skot-Hansen (red.). (2006). *Folkebiblioteket som förvandlingsrum: Perspektiver på folkebiblioteket i kultur- og medielandskabet*. Köpenhamn: Dansk biblioteksforening.

Farkas, Meredith G. (2007). *Social software in libraries: Building collaboration, communication and community online*. Medford, N.J.: Information Today.

Giddens, Anthony. (1984). *The constitution of society: Outline of the theory of structuration*. Cambridge: Polity Press.

Godwin, Peter. (2012). "Library 2.0: A retrospective". I Godwin, P. & Parker, J. (red.) *Information literacy beyond library 2.0*. London: Facet Publishing.

Gustin, Sam. (2012). "Digital music sales finally surpassed physical sales in 2011". Tillgänglig: <http://moneyland.time.com/2012/01/06/digital-music-sales-finally-surpassed-physical-sales-in-2011/> [2012-04-23]

- Hansson, Joacim. (2001). "Biblioteken som problemområde i biblioteks- och informationsvetenskap". *Tidskrift för dokumentation*, 56(3), ss. 81-88.
- Herring, Susan C. et al. (2005). "Weblogs as a bridging genre". *Information Technology & People*, 18(2), ss. 142-171.
- Holmberg, Kim, Huvila, Isto, Kronqvist-Berg, Maria, Outi Nivakoski & Widén-Wulff, Gunilla. (2009). *Bibliotek 2.0: Deltagarkultur i förändring*. Lund: BTJ Förlag.
- Johansson, Marja. (2007). *Rum för musik på bibliotek: En fallstudie av Bibliotek 10 i Helsingfors*. Magisteruppsats. Lund: Institutionen för biblioteks- och informationsvetenskap, Lunds universitet
- Kjellberg, Sara. (2010). *Forskarbloggar: Vetenskaplig kommunikation och kunskapsproduktion i bloggofären*. Diss. Lund: Lunds universitet.
- Knorr Cetina, Karin. (1999). *Epistemic cultures: How the sciences make knowledge*. Cambridge MA: Harvard University Press.
- Kulturproposition. Kungl. Maj:ts proposition nr 28 år 1974. Tillgänglig: http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Forslag/Propositioner-och-skrivelser/Kungl-Majts-proposition-anga_FX0328/?text=true/ [2012-04-23]
- Kwasnik, Barbara H. & Crowston, Kevin. (2005). "Introduction to the special issue: Genres of digital documents". *Information Technology & People*, 18(2), ss. 76-88.
- Ledin, Per. (1996). *Genrebegreppet: En forskningsöversikt*. Lund: Svensk sakprosa.
- Ledin, Per. (1999). *Texter och textslag: En teoretisk diskussion*. Lund: Svensk sakprosa.
- Lindskoug, Fredrik, Steingrimsdottir, Ragnheidur. (2011). *Biblioteksbloggar: Bibliotekariers förhållningssätt till användare*. Magisteruppsats. Lund: Institutionen för biblioteks- och informationsvetenskap, Lunds universitet.
- Maness, Jack M. (2006). "Library 2.0 theory: Web 2.0 and its implications for Libraries". *Webology*, 3(2). Tillgänglig: <http://webology.org/2006/v3n2/a25.html> [2012-04-23].
- Miller, Carolyn C. (1984). "Genre as social action". *Quarterly Journal of Speech*, 70, ss. 151-167.
- Miller, Carolyn C. & Shepherd, Dawn. (2004). "Blogging as social action: A genre analysis of the weblog". I Gurak, L., Antonijevic, S., Johnson, L., Ratliff, C. & Reyman, J. (red.). *Into the blogosphere: Rhetoric, community, and the culture of weblogs*. Tillgänglig: http://blog.lib.umn.edu/blogosphere/blogging_as_social_action.html [2012-04-23].

Pomerantz, Jeffrey & Marchionini, Gary. (2007). "The digital library as space". *Journal of Documentation*, 63(4), ss. 505-533.

Rettberg, Jill Walker. (2008). *Blogging*. Cambridge: Polity Press.

SCB 1. Statistiska centralbyrån: Utlåning i kommunala folkbibliotek efter region och typ av media. År 2000-2009. Tillgänglig:
<http://www.ssd.scb.se/databaser/makro/Produkt.asp?produktid=KU0101> [2012-04-23]

SCB 2. Statistiska centralbyrån: Mediebestånd och nyförvärv i kommunala folkbibliotek efter region och typ av media. År 2000-2009. Tillgänglig:
<http://www.ssd.scb.se/databaser/makro/Produkt.asp?produktid=KU0101> [2012-04-23]

Schryer, Catherine F. (1993). "Records as genre". *Written Communication*, 10, ss. 200-234.

Schryer, Catherine F. (2009). "Genre theory and research". *Encyclopedia of Library and Information Sciences*, 3rd edition. Taylor & Francis: New York. Ss. 1934-1942.

Skot-Hansen, Dorte. (2006). "Biblioteket i kulturpolitikken: Mellem instrumentel og ekspressiv logik". I Emerek, L., Hvenegaard Rasmussen, C., & Skot-Hansen, D. (red.) *Folkebiblioteket som forvandringsrum: Perspektiver på folkebiblioteket i kultur- og medielandskabet*. Köpenhamn: Dansk biblioteksforening.

Swales, John M. (1990). *Genre analysis: English in academic and research settings*. Cambridge: Cambridge University Press.

Swales, John M. (2004). *Research genres: Exploration and applications*. Cambridge: Cambridge University Press.

Yates, JoAnne & Orlikowski, Wanda J. (1992). "Genres of organizational communication: A structurational approach to studying communication and media". *Academy of Management Review*, 17(2), ss. 155-184.

Yates, JoAnne, & Orlikowski, Wanda J. (2002). "Genre systems: Structuring interaction through communicative norms". *The Journal of Business Communication*, 39(1), ss. 13-35.

7. Bilagor

7.1 Bilaga 1

Skärmdumpar från bloggarna. Samtliga hämtade den 9 april 2012.

1. Musik på Kungälvvs stadsbibliotek

The screenshot shows a web browser window displaying a blog post. The browser's address bar shows the URL 'http://www.kungalv.se'. The page title is 'Musik på Kungälvvs stadsbibliotek'. The main content area features a green header with the library's logo and the title 'Musik på Kungälvvs stadsbibliotek'. Below the header, there is a navigation bar with '565' items. The main article is dated 'måndagen den 5:e september 2011' and is titled 'Musikbloggen flyttar nu över till bibliotekets blogg!'. The text of the article states that the music blog is moving to 'kungalvbibliotek.blogspot.com'. To the right of the main article, there is a sidebar with a section titled 'Rekommenderade listor' and a section for 'Prenumerera på musikbloggen' with dropdown menus for 'Inlägg' and 'Alla kommentarer'.

2. Metallbibliotekarierna, Helsingborgs stadsbibliotek

Metallbibliotekarierna

Martin Bensch, Alexander Bergdahl och Susanne Johansson skriver om musik som kräver hängivenhet: allt från den melodiosa metallen till den hårdaste grindcoren, så om du gillar pop är detta inte sidan för dig.

Fredagslistan vecka 14: Jesus, Död och Korsfästelse

fredag, april 06, 2012

Om ni har följt bloggen under en längre tid kommer ni kanske ihåg att jag och Alex körde en lista med namnet Död, Korsfästelse och Jesus på långfredagen 2011? Vill ni fräscha upp minnet så hittar ni den listan [här](#).

Men nu är det ju nytt år - och därmed får ni en ny, synnerligen blasfemisk lista signerad mig och Susanne.

Det faller ju sig naturligt att det blir en hel massa death metal när vi pratar veckans tema. Därför är det inte så dumt att börja med ett band vars musik (och kanske även blotta uppenbarelse) retar gallfeber på många, nämligen BRING ME THE HORIZON. Jag har plockat i mina öron finfina *Crucify Me* från skivan med det där ohemult långa namnet. Jag pallar faktiskt inte skriva ut det.

Men sen blir det åka av i mer traditionell mening. Från skivan "Crucify The Priest" av BLUDGEON hämtar vi *Last Rites*. Det är en hel del dubbeltramp kan jag säga, och en liten fin uppvärning inför klassiskt sarkastiska *Jesus Saves* från favoriterna SLAYER. Sen kände jag för lite punk. Störet är ju inte alltför långt från SLAYER, även om trashytanerna ledigt

Bloggarkiv

- ▼ 2012 (74)
- ▼ april (4)
- Fredagslistan vecka 14: Jesus, Död och Korsfästels...
- Labour Of Love & Hate - An Underground Musical Jou...
- Skinnybetyt på plats
- Bra helg, minst sagt.
- mars (24)
- februari (34)
- januari (22)
- 2011 (363)
- 2010 (184)
- 2009 (94)
- 2008 (67)
- 2007 (48)
- 2006 (31)

3. Musikbloggen, Arboga stadsbibliotek

MUSIKBLOGGEN

90-00 Afrobeat Ballader Brittitisk Festival Göteborg Hissmöbler Intendans Julmusik Romantik Skört Sommar Svensktopp

TORS DAGEN DEN 5: E APRIL 2012

Louise Hoffsten :Looking for Mr God

Louise Hoffsten har en lång karriär bakom sig. I julaskande vi se henne i Stjärnorna på stottet på SVT och nu är hon tillbaka med en ny cd på engelska, Looking for Mr God.

Louise Hoffsten har provat på olika genrer, som blues, rock och svensk folkmusik. På den nya skivan har hon fått hjälp av unga musiker och fått tillbaka lusten till musiken efter ett par tunga år. Det är rockmusik med inslag av blues och country. Texterna handlar om att man måste kämpa vidare, hur långt ner man än hamnar. I låten *I'll get by* sjunger Louise att hon är ok nu. Bäst är hon i de lite lugnare låtarna, som *Fall down* och *An Empty Valentines Box*.

Finns skivan att låna? [Klicka här!](#)

LOUISE HOFFSTEN "I'll Get By"

GENRER

- Afrobeat (2)
- Americana (5)
- Ballader (1)
- Blues (4)
- Country (7)
- Dancehall (1)
- Dans (2)
- Dansband (1)
- Filmmusik (1)
- Folkrock (6)
- Gospel (2)
- Indie (5)
- Jazz (4)
- Pop (38)
- Reggae-Pop (1)
- Rock (8)
- Soul (7)
- Sör (5)

BLOGGARKIV

- ▼ 2012 (10)

4. Musikbiblioteket gillar, Gävle musikbibliotek

Dela Rapportera otillåten användning Nästa blogg» Skapa en blogg Logga in

MUSIKBIBLIOTEKET GILLAR
MUSIKTIPS FRÅN MUSIKBIBLIOTEKET I GÄVLE

TORSDAGEN DEN 23: E FEBRUARI 2012

Prao-Carro hälsar på igen.
Hej! Jag heter Carro och jag har då praoot igen denna vecka. Jag är ett stort fan av metal av nästan alla sorter, tror nog jag aldrig kan få nog. Jag har då valt att göra en utställning, om musik av det hårdare slaget.

Witchery - Don't fear the reaper
Jag gillar absolut vad jag hör. Hård thrash metal. Sången är rätt så djup och det är väldigt sköna gitarr-riff. Rekommenderar absolut den här skivan! Det kanske bara är jag, men jag anar en liten del black metal. Tror nästan det är gitarrerna.

Dark Tranquillity - Damage done
Vem har inte hört talats om dessa? En av grundarna till "The Gothenburg Sound" aka Melodic death metal. Man blir helt enkelt stolt när såna här genin kommer från Sverige.

OM MUSIKBIBLIOTEKET
MUSIKBIBLIOTEKET
På Musikbiblioteket i Gävle kan man låna musik-od på samma sätt som man lånar böcker på ett vanligt bibliotek. Vi har ca 21 000 od inom alla musikgenrer. Vi har även dvd, tv-spel, böcker, noter och tidskrifter, allt inom ämnet musik. Musikbiblioteket är

BIBLIOTEK
Musikbiblioteket
gavle.se/musikbiblioteket
Gävle KOMMUN

5. Musikbloggen, Västerås stadsbibliotek

Musikbloggen, Västerås stadsbibliotek
Musik Bibliotek

Hem About

Goda nyheter: Februari 2 (2011)
februari 11, 2011

Wire: Red barked tree. Wire är ett brittiskt band som började spela tillsammans på Londonscenen 1976. Då var de mer lagda åt punkhållet än idag. Grupper som The Cure, Manic Street Preachers och REM har framfört covers av dem.

Follow

6. Musikbloggen med Anders Jaderup på Malmö stadsbibliotek

The screenshot shows a web browser displaying a music blog. At the top, there are navigation tabs: 'Hem', 'Info', and 'Inköpsförslag'. A search bar is on the right. The main header reads 'MUSIKBLOGGEN MED ANDERS JADERUP PÅ MALMÖ STADSBIBLIOTEK' with a sub-header 'Aktuella skivor, favoritlåtar, nya och gamla band, musiken i bibliotekskatalogen och Spotify.' To the right, it says 'Flöden: Inlägg Kommentarer'. Below the header is a large banner with the text 'Musikbloggen med Anders Jaderup på Malmö stadsbibliotek' and an image of a vinyl record. The main content area features a post titled 'Lång spellista – kort farväl' dated 'december 14, 2011 av msbmusikbloggen'. The text discusses the end of the year 2011 and the author's playlist. To the right of the post is an 'ARKIV' section with a list of months from 2010 to 2011. At the bottom, there are social media sharing options and a 'Follow' button.

7. Tommy Janssons musikblogg, Norrköpings stadsbibliotek

The screenshot shows a website with a blue header containing navigation links: 'Startsida', 'Öppet', 'Program', 'Tips', 'Tjänster', 'Kontakta oss', 'Barn', 'Unga', 'A - Ö', and 'Mina sidor'. The main content area is titled 'Tommy Jansson' and 'Tommy Janssons musikblogg'. It features three blog posts: 'Dragspelet i våra hjärtan' (127 Visningar), 'Fri' (348 Visningar), and 'Jazz i sommarnatten' (568 Visningar). Each post has a short introductory paragraph and a 'Läs mer »' link. Below the posts is another titled 'Ingen sommar utan reggae'. On the right side, there is a section 'Skriver Tommy Jansson' with a photo of Tommy Jansson and a red arrow pointing to the text 'Vem är Tommy Jansson?'. Below that is a 'Vad tycker du?' section with a 'Diskutera' form containing fields for 'Ditt namn', 'Din e-adress eller telefonnummer', and a text area for 'Du tycker...'. The footer of the page is partially visible.